

**ประมวลศัพท์เรื่องมะเร็งช่องปาก
(TERMINOLOGY ON ORAL CANCER)**

นาย อชิรวิษ สุพรรณเภสัช

**สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการแปลและการล่าม หลักสูตรการแปลและการล่าม คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2548**

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

อชิรุข สุพรรณเกษ : ประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปาก (TERMINOLOGY ON ORAL CANCER)

อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ปริมา มัลลิกะมาส

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปาก ประกอบด้วยศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดมะเร็งช่องปาก ทั้งในแง่ของลักษณะทางคลินิก ลักษณะทางภาพรังสี ลักษณะทางพยาธิกำเนิดและพยาธิวิทยา รวมถึงการรักษาที่ใช้ในปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือเพื่อศึกษาวิธีวิทยาในการจัดทำประมวลศัพท์เฉพาะทาง ผลงานประมวลศัพท์ที่ได้จะเป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับผู้ทำงานแปล และล่าม ตลอดจนให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมะเร็งช่องปากแก่กลุ่มผู้สนใจศึกษาและบุคคลทั่วไป

ในการจัดทำประมวลศัพท์เฉพาะทางนี้ ได้อ้างอิงและประยุกต์ทฤษฎี และแนวทางการจัดทำประมวลศัพท์เฉพาะทางที่มีนักศัพทวิทยาหลายท่านได้เสนอไว้ โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ (1) การกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา (2) การเตรียมการ (3) การดึงศัพท์ (4) การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ (5) การบันทึกข้อมูลคำศัพท์

ประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปากประกอบด้วยศัพท์ทั้งสิ้น 71 คำ จัดเรียงตามกลุ่มมโนทัศน์สัมพันธ์ และลำดับของมโนทัศน์ในมโนทัศน์สัมพันธ์ และในกระบวนการต่างๆ การนำเสนอศัพท์แต่ละคำจะประกอบด้วยศัพท์ภาษาอังกฤษ และศัพท์ภาษาไทยที่มีการใช้ในเอกสารเฉพาะด้าน ชนิดของคำ หมวดเรื่อง มโนทัศน์สัมพันธ์พร้อมคำอธิบาย บริบทที่พบศัพท์ ข้อมูลประกอบจากแหล่งอ้างอิงอื่น คำนิยามศัพท์ รูปศัพท์อื่นๆ และข้อมูลอ้างอิง

ภาควิชา การแปลและการล่าม

สาขาวิชา การแปลและการล่าม

ปีการศึกษา 2548

AJIRAVUDH SUBARNBHESAJ : TERMINOLOGY ON ORAL CANCER

ADVISOR : ASST. PROF. PRIMA MULLIKAMAS

185 pp.

This special research is aimed at presenting terminology on oral cancer which includes terms relating to clinical, radiological, pathological and treatment aspects of oral cancer. The main objective of the special research is to study the methodology of terminological processes. This terminology on oral cancer will be beneficial as reference documents for translators and interpreters, and as basic knowledge of oral cancer for those who are interested and public.

The research is based on theories, methods and principles of terminology processing proposed by many terminologies. Systematic processes of doing the research comprise of (1) Subject field scope specification (2) Terminological preparation (3) Term extraction (4) Conceptual network and (5) Terminological records.

The terminology on Oral Cancer includes 71 terms, presented according to the conceptual relations and the sequences in each conceptual relation. Each term is presented with information of English term and Thai term found in various subject-specific documents, grammatical category, subject field, conceptual relation, explanatory of conceptual relation, context, additional information, definition, linguistic specification and cross reference.

Department	Translation and Interpretation
Field of study	Translation and Interpretation
Academic year	2005

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจากบุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผศ. ปริมา มัลลิกะมาส อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าและความอดทนในการให้คำปรึกษา และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำ และปรับปรุงแก้ไขประมวลศัพท์ ตลอดจนการตรวจแก้สารนิพนธ์ทุกขั้นตอน ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรการแปลและการล่ามของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับวิชาความรู้ที่ทำให้ได้พัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ทพญ. สุพานี ธนาคุณ อาจารย์ประจำภาควิชาเวชศาสตร์ช่องปาก และผู้เชี่ยวชาญด้านมะเร็งช่องปาก ผู้กรุณาสละเวลาทำหน้าที่เป็นผู้อ่านและตรวจแก้สารนิพนธ์ฉบับนี้ จนเสร็จสมบูรณ์

ขอบคุณ เพื่อนๆ การแปลรุ่น 6 สำหรับกำลังใจและความช่วยเหลือตลอดการเรียน ดีใจที่มีเพื่อนที่น่ารักอย่างทุกคน

ขอบคุณคุณปาริณี ทาชาดและคุณนิภาพร อังควนิช สูดยอดผู้จัดการหลักสูตรทั้งสอง สำหรับความช่วยเหลือในทุกขั้นตอนการจัดทำสารนิพนธ์

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ บิดามารดาของข้าพเจ้าสำหรับกำลังใจและกำลังใจทรัพย์ในการเดินทางเข้ามาศึกษาต่อจากจังหวัดขอนแก่นอย่างต่อเนื่อง ตลอดระยะเวลาการศึกษา

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ

1.1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2	วัตถุประสงค์	2
1.3	สมมุติฐาน	2
1.4	ขอบเขตการศึกษา	2
1.5	ระเบียบวิธีวิจัย	3
1.6	ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า และจัดทำประมวลศัพท์	4
1.7	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4

บทที่ 2 ทฤษฎีการสร้างประมวลศัพท์เฉพาะทาง

2.1	ความเป็นมาของศัพท์วิทยา	5
2.2	ความหมายของศัพท์วิทยา	6
2.3	ทฤษฎีพื้นฐานของศัพท์วิทยา	6
2.4	ระเบียบวิธีการจัดทำประมวลศัพท์เฉพาะสาขา	10
2.5	วัตถุประสงค์ของการสร้างประมวลศัพท์เฉพาะสาขา	12
2.6	ความสัมพันธ์ระหว่างศัพท์วิทยากับศาสตร์แขนงอื่น	13
2.7	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับมะเร็งช่องปาก	15
2.8	ขั้นตอนการจัดทำประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปาก	20

บทที่ 3 คลังข้อมูลภาษาและการดึงศัพท์จากคลังข้อมูล

3.1	คลังข้อมูลภาษา (Corpus)	21
3.2	คลังข้อมูลภาษาชนิดต่างๆ	22
3.3	การสร้างคลังข้อมูลภาษา	23
3.4	การดึงศัพท์จากคลังข้อมูล (Extraction)	27
3.5	หลักการในการดึงศัพท์	27

บทที่ 4 การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ การเขียนคำจำกัดความ และการสร้างศัพท์ใหม่

4.1	มโนทัศน์ (Concept)	30
4.2	การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ (Conceptual Network)	32
4.3	ความสัมพันธ์หลายมิติ (Multidimensionality)	34
4.4	มโนทัศน์สัมพันธ์กับประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปาก	36

บทที่ 5	บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น และ บันทึกข้อมูลศัพท์	
5.1	การบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นและการบันทึกข้อมูลศัพท์ (Extraction Records and Terminological Records)	40
5.2	คำจำกัดความ (Definition)	45
5.3	การสร้างศัพท์ใหม่เฉพาะสาขา (Neology)	51
5.4	การกำหนดศัพท์ที่ใช้เทียบเคียงกันในภาษาไทย	54
บทที่ 6	บทสรุป	
6.1	บทสรุป	57
6.2	ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา	58
6.3	การประยุกต์ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย	60
	บรรณานุกรม	61
	ภาคผนวก	
	ก. รายละเอียดคลังข้อมูลภาษา	63
	ข. บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น	64
	ค. บันทึกข้อมูลศัพท์	149

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคมะเร็งช่องปาก จัดเป็นมะเร็งที่ก่อให้เกิดอัตราการตายในประชากรโลกสูงเป็นอันดับ 6 รองจากมะเร็งปอด มะเร็งปากมดลูก มะเร็งตับ มะเร็งเต้านม มะเร็งลำไส้ และมะเร็งต่อมลูกหมาก โดยพบในผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ในอัตราส่วน 2 ต่อ 1 ซึ่งแต่เดิมอัตราส่วนจะอยู่ที่ 3 ต่อ 1 อัตราส่วนที่ลดต่ำลงนี้ เป็นผลมาจากการที่ผู้หญิงสูบบุหรี่และบริโภคแอลกอฮอล์มากขึ้น มะเร็งช่องปากโดยส่วนใหญ่จะพบในผู้ป่วยวัยกลางคนเป็นหลัก เนื่องจากมีโอกาสและระยะเวลาในการสัมผัสกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดมะเร็งยาวนานกว่าผู้ป่วยอายุน้อย ในรายที่มะเร็งช่องปากมีความรุนแรงน้อยถึงปานกลาง แม้จะไม่ทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิต แต่ก็ส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยในด้านอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความสวยงามและการทำหน้าที่ของอวัยวะภายในช่องปาก ซึ่งทำให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตด้อยลง

โรคมะเร็งช่องปาก เกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงของเซลล์เนื้อเยื่อภายในช่องปาก จากสาเหตุปัจจัยหลายประการไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายในตัวผู้ป่วยเอง (Hereditary) ได้แก่ พันธุกรรม ซึ่งมักพบว่าสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยมีประวัติเป็นมะเร็งชนิดต่างๆ ร่วมด้วย หรือปัจจัยภายนอก (Acquired) ได้แก่ การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ การเสียดสีหรือการระคายเคืองในช่องปากอย่างเรื้อรัง การติดเชื้อบางชนิด เช่น เชื้อไวรัสฮิวแมนแพพพิลโลมา (Human Papillomavirus) การเคี้ยวหมาก เป็นต้น

โรคมะเร็งช่องปาก ที่พบบ่อยที่สุด คือ มะเร็งเซลล์สความัส (Squamous cell carcinoma) ซึ่งจะพบได้ในแทบทุกบริเวณของช่องปาก โดยบริเวณที่มีรายงานพบบ่อยที่สุด คือ บริเวณด้านข้าง-โคนลิ้น (Lateral border Base of tongue) เนื่องจากเป็นบริเวณที่เสี่ยงต่อการกระทบกระแทก แต่อยู่ลึก ยากที่จะตรวจพบ อีกบริเวณหนึ่งที่มีความสำคัญ คือ บริเวณพื้นช่องปาก (Floor of mouth) ซึ่งจะเป็นบริเวณที่สารเคมี รวมถึงสารก่อมะเร็งชนิดต่างๆ (Carcinogens) จะมาสะสมรวมกันจนมีความเข้มข้นสูง ก่อนที่จะถูกกลืนลงไปพร้อมกับน้ำลาย

การศึกษาเกี่ยวกับมะเร็งช่องปากมีมานานแล้ว โดยเริ่มต้นพร้อมๆ กับการพัฒนาวิชาทันตพยาธิวิทยา (Oral Pathology) ซึ่งเป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับพยาธิสภาพที่เกิดกับอวัยวะในช่องปากต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเนื้อเยื่ออ่อน เช่น ริมฝีปาก กระพุ้งแก้ม เหงือก เพดานปาก เพดานอ่อน พื้นช่องปาก คอหอย หรือเนื้อเยื่อแข็ง เช่น ฟัน กระดูกขากรรไกร และกระดูกข้อต่อขากรรไกร เป็นต้น โดยในอดีตการศึกษาจะมุ่งเน้นไปที่ปัจจัยภายนอกที่เป็นสาเหตุลักษณะอาการทางคลินิกและภาพรังสีที่อาจตรวจพบได้ รวมไปถึงการรักษา แต่ปัจจุบัน พัฒนาการด้าน

ชีวโมเลกุล ทำให้ทราบว่า สาเหตุของการเกิดมะเร็งช่องปากต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงในระดับเซลล์ เช่น ความผิดปกติของยีน (Gene) ความผิดปกติของระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย รวมทั้งความสามารถของเชื้อโรควางชนิดที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของเซลล์เยื่อผิวช่องปากในระดับโมเลกุล ดังนั้น จึงมีคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นใหม่มากมาย พร้อมกับการพัฒนาการด้านความรู้ระดับโมเลกุลของมะเร็งช่องปาก

การเผยแพร่ความรู้ด้านมะเร็งช่องปากไปสู่สาธารณชน ถือได้ว่าเป็นวิธีการป้องกันโรคเบื้องต้น เพราะถ้าประชาชนตระหนักถึงความสำคัญ สังเกตและเฝ้าระวังรวมทั้งหลีกเลี่ยงปัจจัยต่างๆ ที่สามารถเหนี่ยวนำให้เกิดโรคได้ อัตราความรุนแรงของโรคนั้นในชุมชนก็จะลดลงจนอยู่ในระดับที่ควบคุมได้ และสามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายในการรักษา รวมทั้งการดูแลผู้ป่วยภายหลังจากที่ได้รับการรักษาแล้วได้อีกด้วย

การจัดทำประมวลศัพท์เรื่องมะเร็งช่องปากนี้ ถือได้ว่าเป็นการสร้างเครื่องมือยังไม่เคยมีการจัดทำมาก่อน อันจะยังประโยชน์ให้วิชานี้เผยแพร่ไปอย่างกว้างขวางได้อีกทางหนึ่ง โดยเฉพาะในกลุ่มบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์และนักศึกษา แต่รวมถึงบุคคลผู้สนใจทั่วไปอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับมะเร็งช่องปาก และนำองค์ความรู้เฉพาะสาขาวิชาร่วมกับทฤษฎีและเพื่อใช้ในกระบวนการสร้างประมวลศัพท์ สร้างเป็นประมวลศัพท์เรื่องมะเร็งช่องปากเพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิงคำศัพท์ และเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับมะเร็งช่องปาก

1.3 สมมุติฐาน

มะเร็งช่องปาก เป็นเขตข้อมูล (Sub-field) ในเขตข้อมูล (Field) ทันตพยาธิวิทยา ศัพท์เฉพาะทางที่พบในเขตข้อมูลย่อยนี้ มีความคาบเกี่ยวเขตข้อมูลย่อยมะเร็ง (Cancer) และศัพท์ที่ใช้ทั่วไปในสาขาวิชาแพทยศาสตร์ การศึกษาค้นข้อมูลภาษาอังกฤษไปพร้อมๆ กับเอกสารและตำราเสริมความเข้าใจทั้งที่เป็นภาษาอังกฤษ และภาษาไทย ประกอบกับการนำองค์ความรู้ด้านทฤษฎีและกระบวนการสร้างประมวลศัพท์เฉพาะสาขา (Terminology) มาใช้ทำให้สามารถดึงคำศัพท์ประมวลเป็นมโนทัศน์สัมพันธ์ (Conceptual Analysis) และสร้างประมวลศัพท์เรื่องมะเร็งช่องปากได้

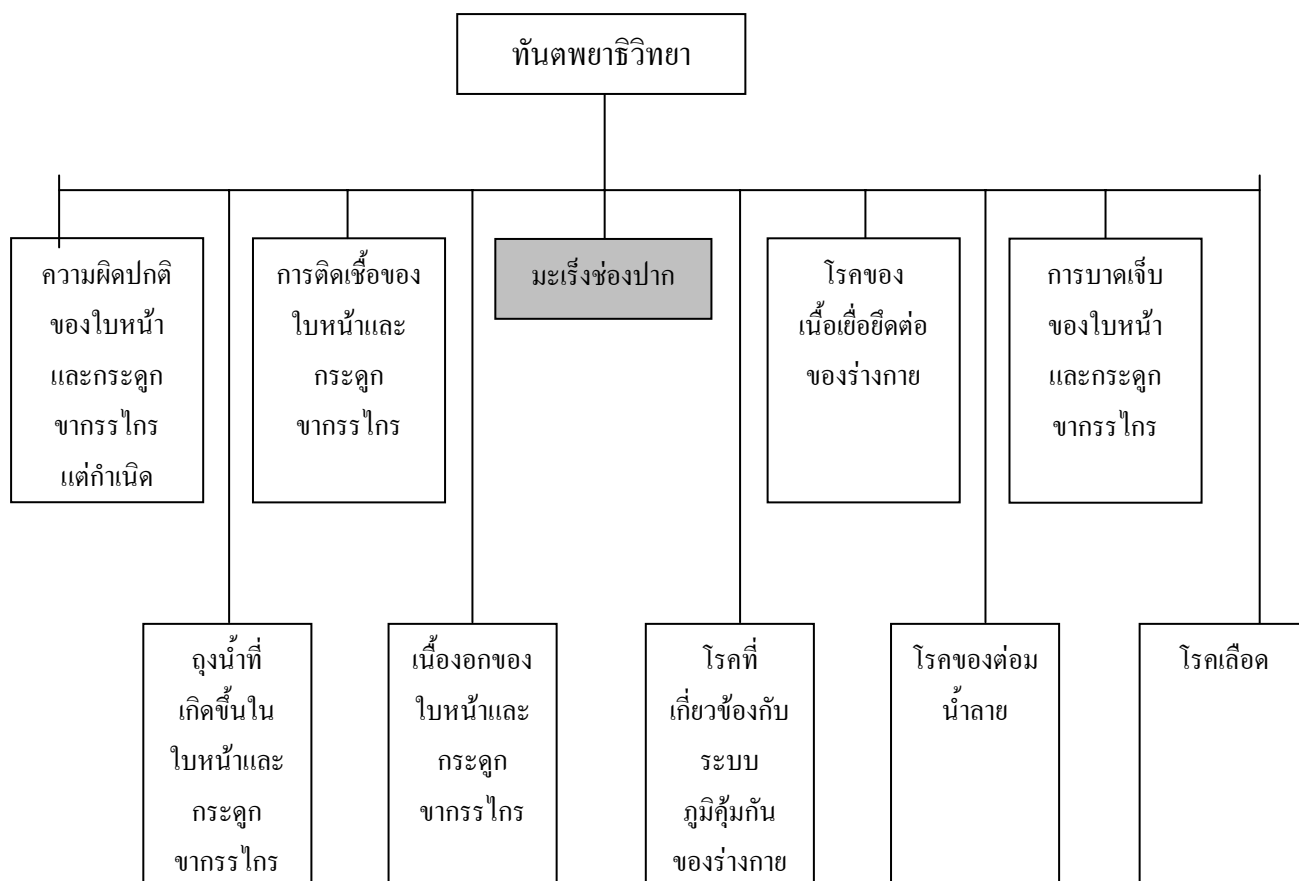
1.4 ขอบเขตการศึกษา

โรคมะเร็งช่องปาก จัดเป็นกลุ่มโรคหลักที่ต้องศึกษาในวิชาทันตพยาธิวิทยา ซึ่งเป็นวิชาบังคับที่นักศึกษาทันตแพทย์ทุกคณะสถาบันต้องเรียน และใช้ในการสอบใบประกอบโรคศิลปะ โดยวิชาทันตพยาธิวิทยา แบ่งออกได้เป็นองค์ความรู้หลัก 10 หัวข้อ ได้แก่

1. ความผิดปกติของใบหน้าและกระดูกขากรรไกรแต่กำเนิด (Developmental Anomalies of the Oral Region)
2. ถุงน้ำที่เกิดขึ้นในใบหน้าและกระดูกขากรรไกร (Cysts of the Oral Region)
3. การติดเชื้อของใบหน้าและกระดูกขากรรไกร (Infections of the Oral Region)
4. เนื้องอกของใบหน้าและกระดูกขากรรไกร (Benign tumours of the Oral Region)
5. มะเร็งช่องปาก (Cancers of the Oral Region)
6. โรคที่เกี่ยวข้องกับระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย (Immune-Mediated Disorders)
7. โรคของเนื้อเยื่อยึดต่อของร่างกาย (Connective Tissue Lesions)
8. โรคของต่อมน้ำลาย (Salivary Gland Diseases)
9. การบาดเจ็บของใบหน้าและกระดูกขากรรไกร (Trauma and Injuries of the Oral Region)
10. โรคเลือด (Disease of Blood)

การทำประมวลศัพท์ในครั้งนี้ เลือกลงเนื้อหาเฉพาะในส่วนของมะเร็งช่องปาก เนื่องจากเป็นความรู้ที่ควรได้รับการเผยแพร่สู่สาธารณชน และมีขอบเขตเนื้อหาที่มีความเหมาะสม

ตาราง 1 แสดงสาขาหลักของวิชาทันตพยาธิวิทยา

ในการจัดทำประมวลศัพท์ครั้งนี้ จะใช้คลังข้อมูลภาษาเดียว คือ คลังข้อมูลภาษาอังกฤษ โดยเทียบกับข้อมูลที่เป็นภาษาไทยจากตำราด้านทันตพยาธิวิทยา และพจนานุกรมศัพท์บัญญัติแพทยศาสตร์และทันตแพทยศาสตร์โดยราชบัณฑิตยสถาน เพื่อใช้อ้างอิงและสร้างศัพท์ที่เทียบเคียงกันในภาษาไทย โดยจะใช้ข้อมูลจากพจนานุกรมศัพท์บัญญัติโดยราชบัณฑิตยสถานเป็นหลัก เนื่องจากเป็นเอกสารอ้างอิงที่ได้รับการยอมรับในแวดวงวิชาการ และมีการนำมาบังคับใช้ในการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ รวมถึงเป็นเกณฑ์ในการเขียนตำราและเอกสารวิชาการในระดับมหาวิทยาลัยอีกด้วย และอาศัยข้อมูลจากตำราด้านทันตพยาธิวิทยาภาษาต่างประเทศเสริมในส่วนของการละเอียด เพื่อให้คลังข้อมูลมีความหลากหลาย และมีตัวอย่างที่ทำให้เห็นมโนทัศน์ชัดเจนยิ่งขึ้น

1.5 ระเบียบวิธีวิจัย

- 5.1 กำหนดขอบเขต โดยการกำหนดหัวข้อ วัตถุประสงค์ในการจัดทำกลุ่มเป้าหมายที่จะใช้ประมวลศัพท์ ขนาดและขอบเขตของประมวลศัพท์
- 5.2 เตรียมการ โดยการรวบรวมข้อมูล การเลือกที่ปรึกษาโครงการ คัดเลือกข้อมูลและสร้างคลังข้อมูลภาษา ร่างโครงร่างมโนทัศน์ และกำหนดขั้นตอนการทำประมวลศัพท์
- 5.3 จัดทำประมวลศัพท์ โดยการคัดเลือกคำศัพท์จากคลังข้อมูลภาษา จัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์ เบื้องต้น และจัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์
- 5.4 นำเสนอผลงาน โดยจัดรูปแบบรายการศัพท์เรียงตามตัวอักษร เพื่อความสะดวกต่อการใช้งานแนะนำวิธีการใช้ประมวลศัพท์ และนำเสนอระบบมโนทัศน์
- 5.5 ตรวจสอบ โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านมะเร็งช่องปากและผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำประมวลศัพท์ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของประมวลศัพท์
- 5.6 แก้ปัญหา วิเคราะห์และดำเนินการแก้ปัญหาในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้นในการจัดทำประมวลศัพท์ เช่น ปัญหาในการบัญญัติศัพท์หรือปัญหาในการอธิบายมโนทัศน์สัมพันธ์

1.6 ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า และจัดทำประมวลศัพท์

- 6.1 กำหนดหัวข้อและขอบเขตของการศึกษา กลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการทำประมวลศัพท์
- 6.2 ศึกษาทฤษฎีด้านศัพท์วิทยา และทฤษฎีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 6.3 รวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับมะเร็งช่องปาก และสร้างคลังข้อมูลภาษา
- 6.4 ประมวลผลคลังข้อมูลและดึงคำศัพท์

6.5 กำหนดมโนทัศน์สัมพันธ์ของคำศัพท์ทั้งหมด

6.6 จัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นและบันทึกข้อมูลศัพท์ โดยกำหนดศัพท์ภาษาไทย และให้คำนิยามศัพท์

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้ประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปาก ซึ่งผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบุคลากรทางการแพทย์ นักศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ รวมถึงนักแปล สามารถนำไปใช้งานและอ้างอิงเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

7.2 เพื่อให้บุคลากรทางการแพทย์ นักศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ รวมถึงนักแปล มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับมะเร็งช่องปาก สามารถนำความรู้ไปใช้ประกอบการทำงาน การศึกษา รวมถึงการค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมต่อไปได้

บทที่ 2

ทฤษฎีการสร้างประมวลศัพท์เฉพาะทาง

ในบทนี้จะกล่าวถึงความเป็นมาและคำจำกัดความของศัพท์วิทยา ทฤษฎีทางศัพท์วิทยา หลักการและวัตถุประสงค์ในการสร้างประมวลศัพท์เฉพาะทาง รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างศัพท์วิทยากับศาสตร์อื่น ตลอดจนระเบียบวิธีในการจัดทำประมวลศัพท์

2.1 ความเป็นมาของศัพท์วิทยา

ภาษาโดยธรรมชาติที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสาร ไม่ว่าจะภาษาใดในโลกนี้ เรียกว่า ภาษาธรรมชาติ (Natural Language) ในภาษาธรรมชาตินี้ยังสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ตามลักษณะการใช้งาน ได้แก่ ภาษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสื่อสารโดยทั่วไป (Language for General Purpose หรือ LGP) และภาษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสื่อสารเฉพาะสาขาวิชา (Language for Specific Purpose) ในการศึกษาทางด้านภาษา จึงสามารถจำแนกองค์ประกอบสำคัญของภาษาโดยใช้วัตถุประสงค์การสื่อสารของภาษาเป็นเกณฑ์ได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ คำ (Word) และ ศัพท์เฉพาะสาขา (Term) โดยที่ คำเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในภาษาทั่วไป ขณะที่ศัพท์เฉพาะสาขาเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในภาษาเฉพาะสาขาวิชา จากอดีตปัจจุบัน ความรู้และเทคโนโลยีในศาสตร์สาขาต่างๆ ได้พัฒนารุดหน้าไปอย่างรวดเร็วมาก จึงมีการคิดค้นและประดิษฐ์ศัพท์ใหม่เพื่อรองรับความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่เหล่านั้น เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาและความสับสนในด้านการสื่อสาร จึงมีความพยายามที่จะสร้างแนวทางใหม่ในการจัดมาตรฐานของศัพท์ รวมถึงการกำหนดหลักการในการจัดสร้างศัพท์ใหม่อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นที่มาของการเริ่มต้นพัฒนาสาขาวิชาศัพท์วิทยา (Terminology) ขึ้น ให้เป็นสาขาวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับศัพท์เฉพาะทาง (Term) วิชาการศึกษาศัพท์เฉพาะสาขา รวมไปถึงการสร้างประมวลศัพท์เฉพาะสาขานี้ โดย Eugen Wüster บุคคลสำคัญผู้ริเริ่มศาสตร์การสร้างประมวลศัพท์เฉพาะสาขาสัมัยใหม่ได้กล่าวว่า การสร้างประมวลศัพท์เฉพาะสาขาถือเป็นสหวิทยาการอีกแขนงหนึ่ง (Sager, 1990 : 2) ที่กล่าวเช่นนี้เพราะศัพท์วิทยามีความสัมพันธ์กับศาสตร์แขนงอื่นๆ ในลักษณะที่นำทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในระดับที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็น ปรัชญา และญาณวิทยาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของความรู้ การสร้างมโนทัศน์ และลักษณะของการให้คำจำกัดความ จิตวิทยาในส่วนที่เกี่ยวข้องของการรับรู้ การทำความเข้าใจ และการสื่อสาร ภาษาศาสตร์ในส่วนทฤษฎีเกี่ยวกับคำ โครงสร้าง และการสร้างคำ การสร้างพจนานุกรม (Lexicography) ในส่วนวิธีการจัดโครงสร้าง การอธิบายความหมาย และการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับคำ (Sager, 1990 : 4)

จากความพยายามของ Eugen Wüster ในการทำให้ศาสตร์ด้านศัพท์วิทยาเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย นำไปสู่การจัดตั้งองค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยการกำหนดมาตรฐาน (International

Organization for Standardization; ISO) และการจัดตั้งคณะกรรมการดูแลงานทางด้านศัพท์วิทยาขึ้นในปี 1951 และการตีพิมพ์มาตรฐานด้านศัพท์วิทยา เป็นครั้งแรก ในปี 1968

2.2 ความหมายของศัพท์วิทยา

Sager (1990: 3) ให้ความหมายของศัพท์วิทยาไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. รายการคำศัพท์ของสาขาวิชาเฉพาะด้านสาขาใดสาขาหนึ่ง หรือประมวลศัพท์ นิยามนี้สอดคล้องกับนิยามของศัพท์วิทยาตามที่องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการกำหนดมาตรฐาน (ISO) กำหนดไว้ คือ กลุ่มคำศัพท์ที่นำเสนอระบบมโนทัศน์ในสาขาวิชาหนึ่งๆ (ISO 1087: 1990) หรือ ชื่อเรียกมโนทัศน์ที่ผ่านกระบวนการให้คำจำกัดความโดยใช้องค์ประกอบ และรูปแบบของภาษาเฉพาะสาขาวิชา (Pearson, 1998 : 14)

2. ทฤษฎี ซึ่งหมายถึงแนวคิด ข้อพิสูจน์และข้อสรุปสำหรับอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์และศัพท์ ตามความหมายนี้ศัพท์วิทยาเป็นข้อปฏิบัติที่เกี่ยวกับประมวลศัพท์ ซึ่ง ISO ได้กำหนดศัพท์ Terminology Science ไว้และให้นิยามว่าเป็นการศึกษามโนทัศน์และศัพท์ที่พบในสาขาวิชาเฉพาะสาขาหนึ่งๆ อย่างเป็นระบบ (ISO 1087: 1990)

3. แนวทางในการปฏิบัติและวิธีการในการรวบรวม บรรยายและนำเสนอศัพท์ หรืออีกชื่อหนึ่งว่า Terminology

Cabré (1998 : 95) ให้นิยามศัพท์เฉพาะสาขาว่า เป็นรหัสทางภาษาที่ประกอบด้วยรูป (Form) และความหมาย (Content) ที่แทนมโนทัศน์

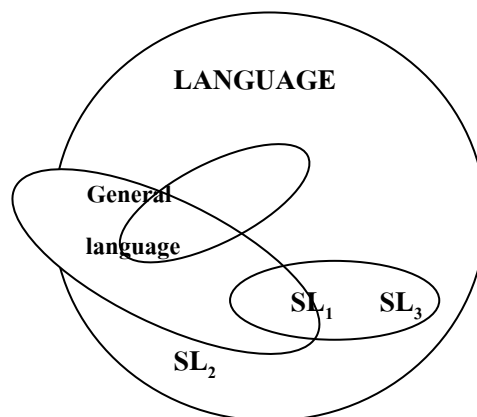
ดังนั้น ศัพท์วิทยาอาจหมายถึงวิธีการรวบรวม เผยแพร่ และสร้างมาตรฐานให้แก่ศัพท์ หรือทฤษฎีที่เป็นผลมาจากแนวทางทางศัพท์วิทยาที่ Eugen Wüster นำเสนอไว้ หรืออาจหมายถึงประมวลศัพท์ในสาขาวิชาเฉพาะด้านสาขาใดสาขาหนึ่งก็ได้

2.3 ทฤษฎีพื้นฐานของศัพท์วิทยา

ระบบภาษาที่มนุษย์ใช้ไม่ว่าภาษาใด เรียกว่า ภาษาตามธรรมชาติ (Natural Language) ซึ่งแตกต่างจากภาษาที่คิดประดิษฐ์ขึ้น (Artificial Language) เช่น ภาษาคอมพิวเตอร์ที่ประกอบด้วยเลขศูนย์ และหนึ่ง ในภาษาธรรมชาตินี้ ยังสามารถจำแนกเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ ภาษาทั่วไป (Language for General Purpose หรือ General Language : GL) ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เกี่ยวข้องกับเรื่องชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่วไป ผู้ใช้สามารถใช้เพื่อโต้ตอบสื่อสารกับสมาชิกอื่นๆ ในสังคมได้ทันที ไม่จำเป็นต้องใช้ความระมัดระวังเกี่ยวกับแบบแผนการใช้ภาษา หรือใช้ความคิดเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะพูดมากนัก ในขณะที่ภาษาเฉพาะสาขาวิชา (Language for Specific Purpose หรือ Special Language : SL หรือ Sub-language) มีความจำเพาะในปัจจัยต่างๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นองค์ประกอบในการสื่อสาร เช่น ขอบเขตของเรื่องที่สนทนา หรือสื่อสาร คุณสมบัติพื้นฐาน

ความรู้ของผู้ร่วมสนทนา บริบทสถานการณ์การสื่อสาร วัตถุประสงค์ หรือเจตนาในการสื่อสาร ซึ่งเฉพาะเจาะจงมากกว่าภาษาทั่วไป และสอดคล้องกับสาขาวิชานั้นๆ (Cabré, 1998 : 66) ตัวอย่างของภาษาเฉพาะสาขาวิชา เช่น ศัพท์ทางเคมี ศัพท์ทางการแพทย์ ศัพท์ในสาขาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

ภาษาเป็นระบบที่ซับซ้อนประกอบไปด้วยระบบย่อยต่างๆ มากมาย ความเหลื่อมซ้อนกันของภาษาทั่วไป และภาษาเฉพาะสาขาวิชาต่างๆ ได้แสดงในภาพต่อไปนี้

จากภาพ Language คือ ระบบภาษาโดยรวมทั้งระบบ

General Language (GL) คือ ภาษาทั่วไปที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

Special Language (SL) คือ ภาษาเฉพาะสาขาวิชาซึ่งแยกออกเป็นกลุ่มย่อยตามแต่ละสาขาวิชา

ในภาพรวม เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ระบบภาษาจะประกอบด้วยภาษาทั่วไป และภาษาเฉพาะสาขาวิชาแขนงต่างๆ โดยต่างมีบางส่วนที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เช่น อาจมีการยืมกฎเกณฑ์บางประการ หรือศัพท์เฉพาะบางคำมาใช้ในการสื่อความหมาย

นักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาศาสตร์ และศัพท์วิทยาหลายท่านได้ให้คำจำกัดความและคำอธิบายเกี่ยวกับภาษาเฉพาะสาขาวิชา เช่น Juan C. Sager กล่าวว่าภาษาเฉพาะสาขาวิชาเป็นระบบย่อยในระบบภาษาทั้งหมด เกิดจากการใช้ในสถานการณ์เฉพาะเจาะจง โดยผู้ใช้ต้องเป็นผู้ที่มีการศึกษาเกี่ยวกับสาขาวิชานั้นๆ และเป็นการสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น หรือสาขาใกล้เคียง นอกจากนี้ Picht และ Draskau ก็ได้สนับสนุนความเห็นนี้เช่นกัน โดยกล่าวว่าภาษาเฉพาะสาขาวิชามีวัตถุประสงค์การใช้เฉพาะอย่าง ข้อมูลในการสื่อสารในสาขาวิชานั้นๆ จะมีลักษณะ และระดับของความยากง่ายแตกต่างกัน Picht และ Draskau ได้แยกภาษาเฉพาะสาขาออกเป็นระดับต่างๆ โดยระดับที่ยาก และซับซ้อนมากที่สุดเป็นการสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น จนถึงระดับที่ความยากและซับซ้อนลดลงเป็นการสื่อสารระหว่างผู้สนใจศึกษา

สาขาวิชาในขั้นต้นกับผู้เชี่ยวชาญ หรืออาจารย์ในการฝึกอบรม ระดับความยากง่ายของเนื้อหาที่แตกต่างกันนี้จะส่งผลถึงรูปแบบการใช้ภาษาด้วย (Cabr , 1998 : 62) จากความเห็นข้างต้น จะเห็นได้ว่าในการจำแนกภาษาเฉพาะสาขา มีการนำปัจจัยนอกเหนือจากองค์ประกอบทางภาษา (Extra linguistic Factors) เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

ดังที่กล่าวแล้วว่า ศัพท์วิทยาให้ความสำคัญกับการศึกษามโนทัศน์และศัพท์เฉพาะในภาษาเฉพาะสาขาวิชา จึงจำเป็นต้องแยกภาษาเฉพาะสาขาวิชาออกจากระบบภาษาทั่วไปในการศึกษาศัพท์วิทยา เกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกภาษาเฉพาะสาขาวิชาออกจากภาษาทั่วไปโดยสังเขป ได้แก่ สาขาวิชา (Subject Field) เช่น สาขาทันตพยาธิวิทยา หัวข้อเรื่อง (Topic) เช่น ในหัวข้อมะเร็งช่องปาก วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร เช่น เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสาร รูปแบบการใช้ภาษา เช่น ภาษาทางการ มักไม่ใช้สรรพนาม ศัพท์เฉพาะที่ปรากฏมักเป็นคำนาม หรือนามวลี การเรียงประโยคมักมีรูปแบบเฉพาะและเกิดขึ้นซ้ำๆ กันในดับบทหนึ่งๆ เกณฑ์สำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยจำแนกภาษาเฉพาะสาขาวิชาออกจากระบบภาษาทั่วไปได้อย่างชัดเจน คือ สถานการณ์การสื่อสาร (Communicative Setting)

1) สถานการณ์การสื่อสารสามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีรายละเอียดแตกต่างกันดังนี้ กลุ่มที่หนึ่ง เป็นสถานการณ์การสื่อสารที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้เชี่ยวชาญ (Expert – Expert Communication) ในสถานการณ์การสื่อสารนี้ เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมในการสื่อสารนี้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสาขาวิชานั้นอย่างลึกซึ้ง ประกอบกับมีความคุ้นเคยกับแวดวงเฉพาะสาขาวิชาศัพท์ที่ใช้จึงมีความเฉพาะเจาะจงในสาขาวิชาอย่างมาก มักไม่มีการใช้คำในภาษาทั่วไปอธิบายความหมายของศัพท์เฉพาะมากนัก เนื่องจากมีความรู้และความเชี่ยวชาญระดับสูงใกล้เคียงกัน นอกจากกรณีของศัพท์ที่คิดและให้ความหมายขึ้นมาใหม่ ในบางกรณี อาจพบศัพท์แสดงเฉพาะสาขาวิชาอาชีพ (Jargon) ด้วย นอกจากนี้ ศัพท์ที่ใช้ในสถานการณ์สื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญยังมีความหมายที่ชัดเจนเฉพาะเจาะจง จึงไม่มีคำหลายความหมาย (Polyseme) ดังเช่นในภาษาทั่วไป ตัวอย่างเช่นของตัวบทที่แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญนี้ เช่น รายงานการค้นคว้าวิจัย วารสารเฉพาะสาขาอาชีพ ในสถานการณ์กลุ่มนี้จึงมีโอกาพบศัพท์เฉพาะได้มากที่สุด

2) กลุ่มที่สอง เป็นการสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้สนใจศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชานั้นๆ (Expert – Initiate Communication) แม้ว่าผู้ร่วมในสถานการณ์การสื่อสารอยู่ในแวดวงเดียวกัน แต่เนื่องจากมีระดับความรู้ ความเชี่ยวชาญไม่เท่าเทียมกัน มีภูมิหลังทางการศึกษา การฝึกอบรมในระดับที่ลึกซึ้งแตกต่างกัน การใช้ศัพท์เฉพาะบางครั้งจึงต้องมีคำอธิบายด้วยภาษาทั่วไป หรือให้คำจำกัดความเป็นศัพท์เฉพาะที่เข้าใจได้ง่ายกว่าควบคู่ไปด้วย ตัวอย่างของสถานการณ์การสื่อสารกลุ่มนี้ เช่น ในเอกสารประกอบการศึกษาซึ่งเขียนโดยผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชา และผู้อ่านเป้าหมายเป็นผู้ต้องการหาความรู้เพิ่มเติมในสาขานั้น

3) กลุ่มที่สาม เป็นการสื่อสารระหว่างผู้ที่มีความรู้ในสาขาในระดับหนึ่งแต่ยังไม่ถึงระดับผู้เชี่ยวชาญสื่อกับผู้อ่านหรือผู้ฟังทั่วไป (Relative Expert – Uninitiated Communication) ในสถานการณ์การสื่อสารนี้ ทั้งสองฝ่ายต่างเป็นผู้ที่มีการศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับภาษาที่ใช้สื่อความหมายได้ดี กล่าวคือ มีความสามารถในการใช้ภาษาในระดับเป็นที่น่าพอใจ หรือสูง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากไม่มีภูมิความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาเฉพาะสาขาวิชา จึงมักไม่ใช้ศัพท์เฉพาะในการสื่อสาร หากแต่ใช้ภาษาทั่วไปในการสื่อถึงโน้ตส่นเฉพาะสาขา ดังนั้น ความเข้าใจในศัพท์เฉพาะสาขาและมโนทัศน์สำคัญในสาขาวิชาจึงไม่เท่ากัน และทั้งสองฝ่ายไม่จำเป็นต้องเข้าใจในระดับที่เท่าเทียมกันด้วย トラバไตที่ครอบคลุมความคิดโดยรวมยังไม่ผิดเพี้ยนไป

4) กลุ่มสุดท้าย เป็นสถานการณ์การสื่อสารที่เกิดขึ้นระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาในสาขาวิชานั้นๆ (Teacher-Pupil Communication) ในที่นี้ นักศึกษาคือผู้ที่ไม่เคยมีความรู้เกี่ยวกับสาขาวิชาเฉพาะมาก่อนเลย หากแต่จำเป็นต้องศึกษาเนื่องจากมีวัตถุประสงค์ หรือความจำเป็นทางการศึกษาจะเห็นได้ว่า ระดับความเชี่ยวชาญมากกว่าจึงจำเป็นต้องใช้ศัพท์เฉพาะสาขาพร้อมๆ กับให้คำจำกัดความ และคำอธิบายในภาษาทั่วไป หรือในภาษาเฉพาะสาขาระดับพื้นฐานประกอบตัวอย่างของการสื่อสารกลุ่มนี้ ได้แก่ ในเอกสารแนะนำการใช้งาน เอกสารที่ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสาขาวิชานั้นๆ (Pearson, 1998 : 35-40)

การแบ่งสถานการณ์การสื่อสารออกเป็น 4 กลุ่มข้างต้นทำให้ทราบได้ว่า ในสถานการณ์การสื่อสารแบบใดจะพบศัพท์เฉพาะได้มาก และมีความน่าเชื่อถือเพียงพอสำหรับรวบรวมเป็นคลังข้อมูลเพื่อสร้างประมวลศัพท์เฉพาะสาขาต่อไป กล่าวคือ ในสถานการณ์การสื่อสารแบบที่ 1, 2 และ 4 จะมีโอกาสพบศัพท์เฉพาะสาขาได้มาก และด้วยองค์ประกอบต่างๆ ในการสื่อสารจึงมีความเหมาะสมมากกว่าสถานการณ์การสื่อสารกลุ่มที่ 3

2.4 ระเบียบวิธีการจัดทำประมวลศัพท์เฉพาะสาขา

Cabré (1999) แบ่งระเบียบวิธีการในการจัดทำประมวลศัพท์ตามระบบในการจัดทำและจำนวนของภาษาที่ใช้ในการทำประมวลศัพท์ เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. Systematic searches

เป็นวิธีการจัดทำประมวลศัพท์แบบเป็นระบบ ใช้กับศาสตร์เฉพาะด้านที่มีศัพท์จำนวนมาก วิธีการนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็นอีกสองแบบตามจำนวนของภาษาที่ใช้ในการทำ คือ Systematic monolingual searches และ Systematic multilingual searches โดย Cabré ได้เสนอขั้นตอนการจัดทำประมวลศัพท์ภาษาเดียวไว้ทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.1 การกำหนดขอบเขต (Definition and delimitation of task)

โดยการกำหนดหัวข้อ วัตถุประสงค์ในการจัดทำ กลุ่มเป้าหมายที่จะใช้ประมวลศัพท์ รวมถึงขนาดและขอบเขตของประมวลศัพท์

1.2 การเตรียมการ (Preparation of search)

โดยการรวบรวมข้อมูล หาที่ปรึกษาโครงการ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะสาขาวิชานั้นๆ เพื่อคัดเลือกข้อมูลและนำมาสร้างเป็นคลังข้อมูลภาษา เขียนโครงสร้างมโนทัศน์ของสาขาวิชาที่ศึกษาและกำหนดขั้นตอนการจัดทำประมวลศัพท์

1.3 การจัดทำประมวลศัพท์ (Preparation of the terminology)

โดยการคัดเลือกศัพท์จากคลังข้อมูลภาษา (extraction) จัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น (extraction record) และจัดทำบันทึกข้อมูลคำศัพท์ (terminological record)

1.4 การนำเสนอผลงาน (Presentation of work)

ผลงานที่ได้จะต้องนำมาจัดรูปแบบที่สะดวกต่อการใช้งาน โดยปกติแล้วผลงานจะประกอบด้วย ชื่อเรื่องและผู้จัดทำ สารบัญ คำนำ ความเป็นมาของการศึกษาและเกริ่นนำถึงสาขาวิชาที่ศึกษา คำแนะนำในการใช้ประมวลศัพท์ การนำเสนอระบบมโนทัศน์ของสาขาวิชาที่ศึกษา รายการศัพท์เรียงตามลำดับตัวอักษร ดัชนีค้นคำและแหล่งอ้างอิง

1.5 การตรวจสอบ (revision of work)

มีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น นักศัพท์วิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำประมวลศัพท์ และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์เพื่อให้มั่นใจว่า ประมวลศัพท์ที่จัดทำขึ้นมีความถูกต้องสมบูรณ์

1.6 การแก้ปัญหา (Treatment and solution of problematic cases)

เป็นการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ระหว่างการจัดทำประมวลศัพท์ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตของมโนทัศน์ ปัญหาเกี่ยวกับการบัญญัติศัพท์สำหรับนำเสนอมโนทัศน์ รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับการอธิบายมโนทัศน์ เป็นต้น สำหรับการจัดทำประมวลศัพท์แบบหลายภาษา (systematic multilingual searches) กระบวนการจัดทำจะคล้ายคลึงกันแต่จะต้องทำกระบวนการดังกล่าวหลายครั้งตามจำนวนภาษาที่ทำ หลังจากนั้นจะนำข้อมูลที่ได้จากแต่ละภาษามารวมเข้าด้วยกัน และจัดทำ correspondence record เพื่อรวมข้อมูลดังกล่าวเข้าด้วยกัน ซึ่งประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปากนี้ จัดทำเป็นประมวลศัพท์แบบภาษาเดียว รายละเอียดในการจัดทำประมวลศัพท์แบบหลายภาษาจึงไม่ถูกกล่าวถึงในประมวลศัพท์ฉบับนี้

2. Ad-hoc searches หรือ particular searches

เป็นวิธีการที่ผู้ใช้ศัพท์เฉพาะด้านใช้แก้ปัญหาในการแปลเรื่องที่ไม่มีพื้นความรู้มาก่อน โดยวิธีการแบ่งย่อยตามจำนวนภาษาเช่นเดียวกัน คือ แบ่งเป็น ad-hoc monolingual searches และ ad-hoc multilingual searches

ผู้ใช้ศัพท์เฉพาะด้านจะตั้งคำถาม (query) เกี่ยวกับศัพท์ที่เป็นปัญหาต่อนักศัพท์วิทยา เพื่อให้ให้นักศัพท์วิทยา ในฐานะผู้เชี่ยวชาญช่วยหาทางแก้ไขให้ ดังนั้น โดยทั่วไป การจัดทำประมวล

ศัพท์โดยวิธีการนี้จะมีจำนวนศัพท์ไม่มากนัก เพราะต้องอาศัยเวลาพิจารณาปัญหาและแก้ไขไปที่ละศัพท์

ขั้นตอนของ Ad-hoc search

2.1 การตั้งคำถาม (the query)

เป็นการตั้งคำถามเพื่อระบุเป้าหมายในการทำงาน เช่น ถามว่าคำที่เทียบเคียงกันได้ ในภาษาอื่นคืออะไร หรือควรเลือกใช้คำศัพท์ใดเมื่อมีการกำหนดนิยามของศัพท์มาแล้ว

2.2 การแก้ปัญหา (the search)

เป็นการนำคำถามดังกล่าวมาหาแนวทางแก้ไข ซึ่งอาจทำได้โดยตรวจสอบกับแหล่งอ้างอิงต่างๆ เช่น พจนานุกรม คลังข้อมูลภาษา หรือสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

2.3 การนำเสนอทางออก (the response)

เป็นการนำคำตอบที่ได้มาเสนอต่อผู้ตั้งคำถาม และเก็บข้อมูลที่ได้ บันทึกไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

2.5 วัตถุประสงค์ของการสร้างประมวลศัพท์เฉพาะสาขา

วัตถุประสงค์ประการแรกของการสร้างประมวลศัพท์เฉพาะสาขา เนื่องจากวิทยาการแขนงต่างๆ ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สาขาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ในการสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญ บุคลากรในสาขาวิชาเฉพาะด้าน และบุคคลทั่วไปที่สนใจติดตามพัฒนาการของความรู้ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี จำเป็นต้องมีศัพท์เฉพาะเพื่อใช้เรียกสิ่งที่ได้รับการคิดค้นพัฒนาขึ้นใหม่นั้น (Pearson, 1998 : 9) ประการที่สอง เมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงในสังคมทัศนคติของสมาชิกในสังคมย่อมได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงนั้นด้วย เช่น เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ความพยายามที่จะคิดหาแนวทางแก้ไข ฟื้นฟูสังคมจากสถานการณ์ดังกล่าวย่อมเกิดขึ้นไปพร้อมๆ กันด้วย ประการที่สาม เพื่อเป็นการติดตามศึกษาพัฒนาการของภาษาและความหมาย ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าพัฒนาการด้านต่างๆ เกิดขึ้นในสังคมอย่างต่อเนื่อง ศัพท์เฉพาะสาขาคำหนึ่งเมื่อเวลาผ่านไปพร้อมกับเทคโนโลยีทันสมัยที่ก้าวเข้ามาแทนที่ ส่งผลให้ความหมายของศัพท์เฉพาะสาขานั้นเปลี่ยนแปลงไปโดยความหมายอาจกว้างขึ้น หรือแคบลง ตัวอย่างเช่น คอมพิวเตอร์ ในยุคสมัยแรกๆ ที่เริ่มมีคอมพิวเตอร์ ย่อมอ้างอิงถึงคอมพิวเตอร์รุ่นที่มีลักษณะภายนอกและประสิทธิภาพการทำงานที่แตกต่างไปจากคอมพิวเตอร์ในยุคปัจจุบัน “คอมพิวเตอร์” จึงมีความหมายกว้างขวางยิ่งขึ้น ครอบคลุมลักษณะ ความเร็ว ตลอดจนคุณสมบัติต่างๆ ที่หลากหลายของคอมพิวเตอร์

วัตถุประสงค์ที่สำคัญประการต่อมาของการสร้างประมวลศัพท์เฉพาะสาขา คือ เพื่อเก็บรวบรวมการใช้ภาษาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์การสื่อสารจริง และเพื่อกำหนดความหมายของศัพท์เฉพาะสาขาให้ชัดเจน ปราศจากความคลุมเครือ เป็นการสร้างมาตรฐานการใช้ศัพท์เฉพาะสาขาใน

สาขาวิชานั้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสาร วัตถุประสงค์ประการสุดท้าย คือ เพื่อนำมาใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการศึกษาความหมาย บริบทสถานการณ์ที่สามารถใช้ศัพท์เฉพาะนั้นได้ ผลงานประมวลศัพท์เฉพาะสาขาที่เสร็จสมบูรณ์แล้วจะเป็นประโยชน์สำหรับนักเขียนบทความเฉพาะสาขา นักแปล ล่าม อาจารย์สอนภาษา และการแปลบทความเฉพาะสาขาวิชา ฯลฯ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ศัพท์เฉพาะสาขาที่ถูกต้องตามมาตรฐาน นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์กับผู้สนใจศึกษาทั่วไป ประมวลศัพท์เฉพาะสาขามีข้อได้เปรียบกว่าพจนานุกรมทั่วไปตรงที่มีการยกตัวอย่างการใช้ศัพท์เฉพาะนั้นในสถานการณ์การสื่อสารจริง จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ในการสร้างประมวลศัพท์โดยมากจะเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการในการสื่อสารภายในสังคมเดียวกัน หรือระหว่างสังคม

2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างศัพท์วิทยากับศาสตร์แขนงอื่น

ศัพท์วิทยามีความเกี่ยวข้องกับศาสตร์อื่นๆ ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

2.6.1 ศัพท์วิทยากับวิทยาศาสตร์สารสนเทศ

ศัพท์วิทยากับวิทยาศาสตร์สารสนเทศ (Information Science) มีความคล้ายคลึงกันในการปรับปรุงการสื่อสารเฉพาะสาขาวิชาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นการสร้างมาตรฐานให้การใช้ภาษา รวมถึงการวิเคราะห์เนื้อหาในเอกสาร และด้านการบรรยาย และการสร้างมาตรฐานให้กับกระบวนการสร้างศัพท์ โดยการเก็บตัวอย่างการใช้ภาษารวมไปถึงการจัดระเบียบให้กับข้อมูลเพื่อขยายขอบเขตจากระดับคำ ศัพท์ หรือวลีเป็นระดับทั้งตัวบท ระดับฐานข้อมูล การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศขึ้นอย่างมากทำให้สามารถเก็บข้อมูลทางศัพท์วิทยา อย่างเป็นระบบ และสามารถนำมาศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น สามารถดึงบริบทมาศึกษาโดยใช้คำสำคัญในการสืบค้น (Language Planning) (Sager, 1990 : 6-7)

2.6.2 ศัพท์วิทยากับจิตวิทยา

กระบวนการปริชาน (Cognitive Process) คือกระบวนการรับรู้ เรียนรู้ของมนุษย์ ซึ่งต้องอาศัยการกระตุ้นจากปัจจัยภายนอก การรับรู้จึงเป็นปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้า (Stimuli) ทำให้มนุษย์สามารถจดจำลักษณะต่างๆ ของสิ่งนั้น สร้างเป็นมโนทัศน์ (Concept) ซึ่งเป็นกระบวนการทางจิตเพื่อรับรู้สิ่งต่างๆ และปรากฏการณ์ต่างๆ ในโลกแห่งความเป็นจริง เรียงร้อยเข้าด้วยกันตามความสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ กัน จนกลายเป็นมโนทัศน์สัมพันธ์ (Conceptual System)

ต่อมาจึงมีการนำความสัมพันธ์ระหว่างศัพท์วิทยากับกระบวนการปริชานไปจำลองเป็นแบบแผนการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถจดจำ นำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ของมนุษย์และสร้างเป็นปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) หรือระบบผู้เชี่ยวชาญ (Expert System) ที่สามารถโต้ตอบ ให้คำแนะนำในสาขาวิชาเฉพาะด้าน ใน

สถานการณ์ต่างๆ โดยพัฒนาความสามารถด้านการตอบสนอง และการให้เหตุผลให้กับ ปัญญาประดิษฐ์โดยอาศัยแบบแผนการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น

2.6.3 ศัพทวิทยากับภาษาศาสตร์

ภาษาศาสตร์เป็นการศึกษาลักษณะองค์ประกอบ และโครงสร้างของภาษาที่ใช้ โดยทั่วไป (General Language) ต่างจากศัพทวิทยาซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา และการใช้ระบบ สัญลักษณ์ โดยให้ความสำคัญกับมโนทัศน์และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์กับศัพท์ เฉพาะสาขาวิชา และเฉพาะภาษาที่ได้กำหนดในวัตถุประสงค์การศึกษาแล้วอย่างชัดเจนเท่านั้น ความแตกต่างที่สำคัญอีกประการหนึ่งระหว่างทั้งสองสาขาวิชา คือ เป้าหมายในการศึกษา กล่าวได้ว่า ศัพทวิทยามีเป้าหมายในการศึกษา คือ ศัพท์เฉพาะ (Term) ซึ่งแทนมโนทัศน์เพียงมโนทัศน์เดียวในสาขาวิชาเฉพาะด้านสาขาหนึ่งโดยไม่ให้ความสำคัญกับวากยสัมพันธ์ (Syntax) หรือระบบ ไวยากรณ์ (Grammar) ของภาษาเท่าใดนัก ในขณะที่เป้าหมายในการศึกษาของภาษาศาสตร์ คือ คำ (Word) และให้ความสนใจทุกแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับภาษา นับตั้งแต่ประวัติความเป็นมาของภาษา ระบบไวยากรณ์

อย่างไรก็ตาม ศัพทวิทยาแม้จะถือว่าเป็นอีกศาสตร์หนึ่ง แต่ก็ไม่สามารถแยกออกจากภาษาศาสตร์ได้อย่างสิ้นเชิง ทั้งนี้ เพราะกฎเกณฑ์การประกอบหน่วยเสียง การออกเสียง การประกอบหน่วยคำเพื่อสร้างคำที่มีความหมาย การสร้างคำใหม่ การผูกประโยค ฯลฯ เหล่านี้เป็น สิ่งที่ทั้งศัพทวิทยา และภาษาศาสตร์ใช้ร่วมกัน

2.6.4 ศัพทวิทยากับเทคโนโลยีสารสนเทศ และคอมพิวเตอร์

ในปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมแทบทุกอย่างของ มนุษย์รวมไปถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการสร้างประมวลศัพท์เฉพาะทาง ช่วย ประหยัดเวลา และทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการประมวลผลเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพกว่าเดิม ผู้สร้างประมวลศัพท์สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนมากใน คอมพิวเตอร์ สามารถดึงข้อมูลตามที่ต้องการออกจากคลังข้อมูลดังกล่าว ประมวลผล เชื่อมโยง ศัพท์เฉพาะทางกับมโนทัศน์เป็นมโนทัศน์สัมพันธ์ รวมไปถึงการนำเสนอ มโนทัศน์สัมพันธ์ด้วย แผนผัง แผนภูมิแบบต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว สืบเนื่องมาจากโปรแกรมที่ได้รับการพัฒนา มาเพื่อรองรับการทำประมวลศัพท์ เช่น โปรแกรม CODE

2.6.5 ศัพทวิทยากับศาสตร์แขนงอื่นๆ

สืบเนื่องจากการที่วิทยาการต่างๆ ทั้งทางสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อีกทั้งแขนงอื่นๆ ได้รับการพัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับและอย่างรวดเร็ว ได้เกิดแนวความคิดหรือมโนทัศน์ (Concept) และการรับรู้ (Perception) ใหม่ๆ ต่อสภาพแวดล้อม รอบตัวอย่างมากมาย ส่งผลให้จำเป็นต้องมีการตั้งชื่อเรียก (Designation) มโนทัศน์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น

รวมไปถึงตรวจสอบและปรับขอบเขตทางความหมายของชื่อเรียกมโนทัศน์ที่มีแล้วก่อนหน้านี้ว่าชัดเจนเพียงพอ หรือก่อให้เกิดความคลุมเครือในสถานการณ์การสื่อสารหรือไม่ ชื่อที่ใช้เรียกมโนทัศน์ที่กล่าวถึงข้างต้นสามารถเรียกว่า ศัพท์เฉพาะสาขา (Term)

ด้วยเหตุนี้ ศัพท์วิทยาจึงเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์กับศัพท์เฉพาะในสาขาวิชาหนึ่งๆ และการสร้างประมวลศัพท์จึงเป็นกิจกรรมที่รวบรวมการใช้ภาษาในสถานการณ์การสื่อสารจริง การเชื่อมโยงมโนทัศน์เข้ากับศัพท์เฉพาะในสาขาวิชาที่เฉพาะเจาะจง การนำเสนอศัพท์เฉพาะสาขาที่ได้เชื่อมโยงเข้ากับมโนทัศน์อย่างเป็นระบบระเบียบ (Conceptual System) ตลอดจนการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์กับศัพท์เฉพาะทางนั้น โดยให้คำจำกัดความ (Definition) รูปแบบต่างๆ ทั้งนี้เพื่อสร้างมาตรฐานการใช้ภาษาเฉพาะสาขาวิชาให้เป็นที่เข้าใจตรงกันชัดเจน เพื่อให้การสื่อสารเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

โดยสรุปแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างศัพท์วิทยากับสาขาวิชาอื่นจึงเป็นไปในลักษณะของสร้างศัพท์เฉพาะสาขาเพื่อรองรับมโนทัศน์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในศาสตร์แขนงต่างๆ เป็นคู่ขนานไปกับการพัฒนาของวิทยาการและความเป็นไปของโลก ตัวอย่างเช่น สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ซึ่งเจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา ได้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ การเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การคิดค้น และประดิษฐ์ชิ้นส่วน อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานได้เร็วยิ่งขึ้น เป็นต้น ความเจริญก้าวหน้าที่เกิดขึ้นนี้จำเป็นต้องมีการอ้างอิง และสื่อสารกับสมาชิกคนอื่นๆ ในสังคม เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน จึงมีการบัญญัติศัพท์เฉพาะขึ้นด้วยวิธีการต่างๆ ดังที่จะกล่าวถึงในหัวข้อการเขียนคำจำกัดความ และการสร้างศัพท์ใหม่

การจัดทำประมวลศัพท์นี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับมะเร็งช่องปาก จึงขอให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับมะเร็งช่องปากไว้เป็นพื้นฐานแก่ผู้อ่านก่อนที่จะลงรายละเอียดเรื่องการทำประมวลศัพท์ในบทต่อไป

2.7 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับมะเร็งช่องปาก

เมื่อเปรียบเทียบกับมะเร็งที่เกิดขึ้นในอวัยวะต่างๆ ทั่วร่างกายแล้ว มะเร็งช่องปากจัดเป็นมะเร็งที่พบบมากที่สุดเป็นอันดับ 6 ในผู้ป่วยเพศชาย และเป็นอันดับ 12 ในผู้ป่วยเพศหญิง แต่ในบางประเทศของทวีปเอเชีย เช่น ประเทศอินเดีย มะเร็งช่องปากกลับเป็นมะเร็งที่พบบมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งอุบัติการณ์สูงของมะเร็งช่องปากนี้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุปนิสัยการสูบบุหรี่ ไร่ควัน หรือที่เรียกว่า ยาเส้นหรือยาจืด โดยปกติ การสูบบุหรี่แบบ ไร่ควัน จะใช้ร่วมกับหมาก ปูนและเครื่องเทศอีกหลายชนิด ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามค่านิยมของคนในแต่ละท้องถิ่นพบว่า การใช้ประกอบกันหลายอย่างนี้ จะส่งผลให้เกิดมะเร็งช่องปากได้สูงกว่าการสูบบุหรี่แบบ ไร่ควันแต่เพียงอย่างเดียว

ในประเทศไทย มะเร็งช่องปากเป็นมะเร็งที่มีอุบัติการณ์สูงและพบได้มากกว่า 50% ของผู้ป่วยโรคมะเร็งทั้งหมด ในประเทศไทย พบว่ามีผู้ป่วยใหม่ที่ตรวจพบมะเร็งช่องปากเพิ่มขึ้นปีละไม่น้อยกว่า 2,500 ราย โดยมีอัตราส่วนระหว่างหญิงต่อชาย เท่ากับ 1 ต่อ 2 ซึ่งพบว่าอัตราส่วนนี้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากผู้หญิงหันมาสูบบุหรี่และดื่มสุรามากขึ้น แต่เดิม อายุเฉลี่ยของผู้ป่วยเพศชายเมื่อตรวจพบมะเร็งช่องปากจะอยู่ที่ 75 ปี แต่ในปัจจุบัน จะพบผู้ป่วยโรคมะเร็งช่องปากที่มีอายุน้อยลงกว่าก่อนมาก ทั้งนี้ สันนิษฐานว่า อาจเกิดจากการที่ผู้ป่วยมีพฤติกรรมที่สัมผัสกับสารก่อมะเร็งตั้งแต่อายุยังน้อย โดยกว่า 94 เปอร์เซ็นต์ของมะเร็งช่องปากที่ตรวจพบ จะเป็นมะเร็งชนิดเซลล์สความัส (Squamous cell carcinoma)

สาเหตุการเกิดมะเร็งช่องปาก (Etiology of oral cancer)

สาเหตุการเกิดมะเร็งช่องปากประกอบไปด้วยหลายปัจจัยร่วมกัน โดยปัจจัยที่สำคัญจะแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ปัจจัยภายนอก (Extrinsic factor) กับปัจจัยภายใน (Intrinsic factor)

ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สารต่างๆ เช่น สารพิษที่ได้มาจากการสูบบุหรี่ การเคี้ยวหมาก แอลกอฮอล์ เชื้อซิฟิลิส แสงแดด(ในกรณีที่เกิดมะเร็งบริเวณริมฝีปาก) การขาดสารอาหาร เช่น ธาตุเหล็ก หรือวิตามินเอ เป็นต้น(ในกรณีที่เกิดมะเร็งบริเวณริมฝีปาก)

การสูบบุหรี่ (Tobacco use) จัดเป็นปัจจัยที่มีความเสี่ยงในการก่อมะเร็งสูงสุด โดยการใช้บุหรี่หรือยาสูบในทุกรูปแบบนั้น มีความเกี่ยวข้องกับการเกิดมะเร็งอย่างมีนัยสำคัญ ไม่ว่าจะเป็น ซิการ์ ไปด้วยซึ่งมักจะก่อให้เกิดมะเร็งบริเวณริมฝีปาก การสูบบุหรี่แบบกลับท่าง ซึ่งเป็นการสูบบุหรี่โดยหันด้านที่จุดไฟเข้าไปในปาก พบได้ในประเทศอินเดียและในทวีปอเมริกาใต้ ทำให้เกิดมะเร็งบริเวณเพดานปาก และการใช้ยาสูบไร้ควันซึ่งเป็นที่นิยมใช้ในวัฒนธรรมตะวันตก จะเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งช่องปากถึง 4 เท่า โดยที่ระยะเวลาในการที่สารก่อมะเร็งในยาสูบสัมผัสกับช่องปากรวมทั้งปริมาณการใช้ยาสูบจะแปรผันโดยตรงกับอัตราการเกิดมะเร็งในช่องปาก

การเคี้ยวหมาก (Betel quid) ในจำนวนผู้ที่เคี้ยวหมากในทวีปเอเชีย พบว่ามีความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งช่องปากเพิ่มขึ้นถึง 8 % โดยมักจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเนื้อเยื่อภายในช่องปากโดยรวมเป็นรอยโรคก่อนมะเร็ง (precancerous lesion) เช่น ลิวโคพลาเคีย (Leukoplakia) เป็นต้น **แอลกอฮอล์ (Alcohol consumption)** เชื่อว่าการบริโภคแอลกอฮอล์ช่วยเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งช่องปากมากขึ้น โดยเฉพาะในรายที่มีการบริโภคแอลกอฮอล์ร่วมกับการสูบบุหรี่ หรือแม้แต่การบริโภคแอลกอฮอล์เพียงอย่างเดียว เนื่องจากแอลกอฮอล์มีความสามารถที่จะก่อความระคายเคืองต่อเยื่อเมือกในช่องปาก รวมทั้งมีความสามารถในการเป็นตัวทำละลายที่ดี ทำให้สารก่อมะเร็งชนิดต่างๆ สามารถผ่านเข้าไปทำอันตรายต่อองค์ประกอบของเยื่อเมือกได้

การได้รับรังสี (Radiation) นอกจากรังสีอัลตราไวโอเล็ตที่ได้รับจากแสงแดด จะเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งที่ริมฝีปากแล้ว รังสีเอ็กซ์ เป็นรังสีที่ทำให้ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายอ่อนแอลง และ

เหนี่ยวนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโครโมโซม การใช้รังสีรักษาที่บริเวณใบหน้าและลำคอจะเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งชนิดใหม่ที่บริเวณช่องปากได้

การขาดธาตุเหล็ก (Iron deficiency) โดยเฉพาะการขาดธาตุเหล็กแบบเรื้อรัง ที่เรียกว่า Plummer-Vinson และ Paterson-Kelly syndrome จะเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งเซลล์สความัสที่กล่องเสียง ช่องปากและลำคอ รวมถึงด้านท้ายของช่องปาก เนื่องจาก ธาตุเหล็กมีความสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแรงของเยื่อเมือกบริเวณทางเดินอาหารส่วนต้นและการทำหน้าที่ ส่วนวิตามินเอ จะช่วยในการผลิตเคราตินที่ปกคลุมผิวหนังและเยื่อเมือก ซึ่งมีส่วนช่วยในการป้องกันและปกป้องการเกิดรอยโรคก่อนมะเร็งและรอยโรคมะเร็งช่องปากได้

ส่วนเชื้อโรค มีการศึกษาพบว่าเชื้อโรคหลายชนิดมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดมะเร็งช่องปาก ได้แก่ เชื้อราแคนดิดา (*Candida albicans*) โดยเฉพาะในลักษณะ Hyperplastic candidiasis ซึ่งมีลักษณะเป็นฝ้าขาวที่ขูดไม่ออก ซึ่งถือว่าเป็นรอยโรคที่มีความเสี่ยงที่จะเปลี่ยนแปลงเป็นมะเร็ง โดยเชื้อราชนิดนี้ สามารถสร้างสารก่อมะเร็งชนิด เอ็น ไนโตรโซเบนซิลเมธิลามีน

(N-nitrosobenzylmethamine) ได้

เชื้อไวรัสฮิวแมน แพปิลโลมา พบเชื้อไวรัสฮิวแมน แพปิลโลมา ชนิดที่ 16 และ 18 (Human papillomavirus type 16 and 18) ในรอยโรคมะเร็งช่องปากได้ โดยเฉพาะในบริเวณคอหอยซึ่งจะพบเชื้อดังกล่าวได้ถึง 50%

เชื้อซิฟิลิส การติดเชื้อซิฟิลิสเรื้อรังในระยะที่ 3 หรือ Gumma มีความเกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญกับการเกิดมะเร็งบริเวณด้านบนของลิ้น (Dorsum of tongue)

ส่วน **ปัจจัยภายใน** เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายในร่างกายเอง เช่น ภาวะกดภูมิคุ้มกันจากโรคทางระบบบางชนิด เช่น โรคเอดส์ หรือความผิดปกติของจีนในร่างกาย

ภาวะกดภูมิคุ้มกัน (Immunosuppression) ภาวะกดภูมิคุ้มกันมีส่วนสำคัญในการเกิดมะเร็งบางชนิดในทางเดินหายใจและทางเดินอาหารส่วนบน โดยเฉพาะในผู้ป่วยที่มีภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง (AIDS) รวมทั้งผู้ที่ได้รับการรักษาด้วยการกดภูมิคุ้มกัน ในผู้ป่วยที่ได้รับการปลูกถ่ายอวัยวะ จะเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งในช่องปากได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ป่วยมีประวัติสูบบุหรี่และการบริโภคแอลกอฮอล์ปริมาณสูง

จีนก่อมะเร็งและภาวะการทำงานที่ผิดปกติของจีนที่ช่วยกดการเจริญเติบโตของเนื้องอก

(Oncogenes และ Tumor suppressor genes)

จีนก่อมะเร็ง (Oncogenes) เป็นจีนที่มีการเปลี่ยนแปลงจากจีนปกติ ซึ่งตรวจพบได้ในมะเร็งหลายชนิด โดยเป็นผลจากการกระตุ้นของไวรัส การได้รับรังสี หรือการสัมผัสกับสารก่อมะเร็ง เมื่อจีนก่อมะเร็งถูกกระตุ้น จะทำให้เกิดการสร้างสารพันธุกรรมจำนวนมาก หรือมีการแสดงออกที่ผิดปกติ (Overexpression) ของจีนนั้น

ทางกลับกัน จีนที่ช่วยกดการเจริญเติบโตของเนื้องอก (Tumor suppressor genes) เป็นจีนที่ช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของเนื้องอกหรือมะเร็ง ดังนั้น ถ้าเกิดความผิดปกติขึ้นกับจีนนี้ จะทำให้ร่างกายไม่สามารถหยุดยั้งหรือควบคุมการเจริญเติบโตของเนื้องอกหรือมะเร็งได้

ลักษณะทางคลินิกและลักษณะทางภาพรังสี (Clinical and radiographic features)

ผู้ป่วยโรคมะเร็งช่องปากมักรู้สึกถึงความผิดปกติที่เกิดขึ้นภายในช่องปากก่อนที่จะมาพบทันตแพทย์เป็นเวลา 4-8 เดือน การเกิดรอยโรคมะเร็งช่องปากในระยะแรกจะไม่มีอาการ หรือมีอาการเจ็บเพียงเล็กน้อย

ลักษณะมะเร็งช่องปากที่ตรวจพบได้ทางคลินิก แบ่งเป็น

Exophytic – ลักษณะเป็นก้อนนูน ผิวขรุขระ หรือมีลักษณะคล้ายนิ้วมือ

Endophytic – แผลหว่า ขอบยกนูนขึ้น เป็นนูนอยู่อย่างเรื้อรัง

Leukoplakic – ฝ้าขาว ขูดไม่ออก

Erythroplakic – ปื้นแดง

Erythroleukoplakic – ปื้นแดงสลับขาว

บริเวณที่เกิดมะเร็งในช่องปาก

มะเร็งช่องปาก เกิดได้ในทุกบริเวณ แต่บริเวณที่พบได้บ่อยที่สุด คือ ริมฝีปากล่าง (บริเวณที่สัมผัสกับแสงแดด) ด้านข้างลิ้น (บริเวณที่มีการเสียดสีและเกิดแผลได้บ่อย) และบริเวณพื้นช่องปาก (บริเวณที่น้ำลายมารวมตัวอยู่ก่อนถูกกลืน ซึ่งถ้าผู้ป่วยสัมผัสกับสารก่อมะเร็งอยู่เป็นประจำ เช่น สูบบุหรี่ หรือ ดื่มสุรา ก็จะมีโอกาสเปลี่ยนแปลงไปเป็นมะเร็งช่องปากได้สูง)

ลักษณะมะเร็งช่องปากที่พบทางภาพรังสี

มีการทำลายกระดูก ขอบเขตไม่ชัดเจน หรือมีลักษณะคล้ายกับการที่ผีเสื้อกลางคืนกินไม้ (Moth-eaten) ร่วมกับอาการเจ็บปวดหรือไม่ก็ได้ บ่อยครั้งจะแสดงลักษณะคล้ายอาการกระดูกอักเสบจากการติดเชื้อ (Osteomyelitis)

การแพร่กระจายของเซลล์มะเร็ง (Metastasis)

เซลล์มะเร็งจะมีการแพร่กระจายไปตามท่อน้ำเหลือง เริ่มจากด้านเดียวกันกับที่รอยโรคมะเร็งอยู่ ไปยังต่อมน้ำเหลืองบริเวณลำคอ (Local metastasis) ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของต่อมน้ำเหลือง มีลักษณะแข็ง และขยายขนาดได้ ในระยะนี้ การตรวจเพื่อยืนยันผล นิยมใช้การเจาะเนื้อเยื่อไปตรวจ (Fine needle aspiration) เมื่อเซลล์มะเร็งทะลุเยื่อหุ้มต่อมน้ำเหลือง กระจายเข้าสู่เนื้อเยื่อใกล้เคียง เนื้อเยื่อบริเวณดังกล่าวจะมีลักษณะแข็งมากขึ้น ในขณะที่เดียวกัน ถ้าปล่อยให้มะเร็งเติบโตขึ้นโดยไม่ได้รับการรักษา มะเร็งอาจแพร่กระจายไปยังอวัยวะสำคัญ (Distant metastasis) โดยเฉพาะที่ปอดและกระดูกได้ ซึ่งการตรวจการแพร่กระจายของมะเร็งไปยังอวัยวะสำคัญ จะใช้วิธีการถ่ายภาพรังสีส่วนตัดคอมพิวเตอร์ทั่วร่างกาย (Total body scan) ได้

ลักษณะที่ตรวจพบทางจุลพยาธิวิทยา (Histopathologic features)

แบ่งการเปลี่ยนแปลงของเยื่อบุผิวได้เป็น 2 ระดับ

1. การจัดเรียงตัวของชั้นเยื่อบุผิว (stratification)

ในระยะเริ่มต้น เยื่อบุผิวจะมีการเปลี่ยนแปลงเริ่มต้นที่ 1/3 ในชั้นเซลล์ฐาน (Basal cell layer) ก่อนซึ่งจะเรียกว่า ดิสเพลเซีย ระยะเริ่มต้น (Mild dysplasia) ต่อมาเมื่อเยื่อบุผิวมีการเปลี่ยนแปลงเกิน 1/2 ของชั้นเยื่อบุผิวทั้งหมด หรือครอบคลุมชั้นเยื่อบุผิวทั้งหมด จะเรียกว่า ดิสเพลเซียระยะกลาง (Moderate dysplasia) และ ดิสเพลเซียระยะรุนแรง (Severe dysplasia)

เซลล์ฐานอาจมีการเพิ่มจำนวนมากขึ้น (Basal cell hyperplasia) หรือมีการสร้างเคราทินในชั้นที่ผิดปกติ (Dyskeratosis) หรือมีการสร้างกลุ่มเคราทินในชั้นเนื้อเยื่อยึดต่อ (Keratin pearls)

2. การเปลี่ยนแปลงในระดับเซลล์

ในระดับเซลล์ เซลล์ในชั้นเยื่อบุผิว อาจมีรูปร่างเปลี่ยนแปลงไป หรือมีหลายรูปร่าง (Cellular pleomorphism) นิวเคลียสติดสีเข้มขึ้น (Nuclear hyperchromatism) อัตราส่วนของนิวเคลียสกับไซโตพลาสซึมสูงขึ้น (Increased nuclear-cytoplasmic ratio) มีไมโทสิสที่ผิดปกติ

(Abnormal mitosis)

การรักษามะเร็งช่องปาก

วิธีการรักษามะเร็งช่องปาก แบ่งได้เป็น 3 วิธีหลักดังต่อไปนี้

1. การรักษาโดยการผ่าตัด (Surgical treatment) ทั้งในส่วนของเนื้อเยื่ออ่อน หรือครอบคลุมถึงส่วนของกระดูกที่รองรับเนื้อเยื่ออ่อนด้วย

2. การรักษาด้วยรังสีรักษา (Radiation therapy) ใช้ในบริเวณที่สามารถกำหนดขอบเขตของการฉายรังสีได้สะดวก เช่น ริมฝีปาก หรือในบริเวณที่ทำการรักษาด้วยการผ่าตัดได้ไม่ครอบคลุม เช่น โพรงจุก เป็นต้น

3. การรักษาด้วยเคมีบำบัด (Chemotherapy) ใช้ร่วมกับการรักษาด้วยการผ่าตัดและรังสีรักษา ในกรณีที่เซลล์มะเร็งมีการแพร่กระจายไปยังอวัยวะที่อยู่ห่างไกล

2.8 ขั้นตอนการจัดทำประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปาก

จากการศึกษาแนวคิดและหลักการในการจัดทำประมวลศัพท์ สามารถสรุปกระบวนการในการจัดทำทั้งหมดได้ ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการ โดยการกำหนดหัวข้อและขอบเขตของการศึกษา กลุ่มเป้าหมายและจุดประสงค์ของการจัดทำประมวลศัพท์ (รายละเอียดในบทที่ 1)
2. รวบรวมเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับมะเร็งช่องปาก และจัดทำประมวลศัพท์ การศึกษาเอกสารทั้งหมดและจัดจำแนกประเภทเอกสารตามหลักการที่เสนอโดย Cabre (1999) (รายละเอียดในบทที่ 3)

3. สร้างคลังข้อมูลภาษาและการดิงศัพท์ (รายละเอียดในบทที่ 3)
4. กำหนดมโนทัศน์สัมพันธ์ของศัพท์ทั้งหมด (รายละเอียดในบทที่ 4)
5. จัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นและบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นและบันทึกข้อมูลศัพท์ โดยกำหนดศัพท์ภาษาไทยและให้คำนิยามศัพท์แต่ละคำด้วย (รายละเอียดในบทที่ 5)
6. สรุปลผลการวิจัย รวมทั้งปัญหาที่พบระหว่างการจัดทำประมวลศัพท์และข้อเสนอแนะ (รายละเอียดในบทที่ 6)

รายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ การให้คำจำกัดความและการสร้างศัพท์ใหม่ จะกล่าวถึงโดยละเอียดในบทที่ 4

บทที่ 3

คลังข้อมูลภาษาและการดึงศัพท์จากคลังข้อมูล

หลังจากที่มีทบทวนทฤษฎีการสร้างประมวลศัพท์เฉพาะทาง รวมถึงความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับมะเร็งช่องปากในบทที่ผ่านมาแล้ว ขั้นตอนต่อมาเป็นการเลือกตัวบทเพื่อสร้างเป็นคลังข้อมูลภาษา รวมถึงการดึงศัพท์ที่พิจารณาแล้วว่าเป็นศัพท์เฉพาะสาขา ออกจากคลังข้อมูลภาษา โดยในบทนี้จะอธิบายถึงลักษณะของคลังข้อมูลภาษาแบบต่างๆ หลักการสร้างคลังข้อมูลภาษาและการดึงศัพท์เฉพาะสาขาออกจากคลังข้อมูลภาษา

3.1 คลังข้อมูลภาษา (Corpus)

ในการสร้างประมวลศัพท์เฉพาะสาขาวิชา สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งนอกเหนือจากองค์ประกอบพื้นฐานซึ่งได้แก่ มโนทัศน์ และศัพท์เฉพาะสาขา คือ คลังข้อมูลภาษา เนื่องจากการสร้างประมวลศัพท์เป็นการเก็บตัวอย่างการใช้ภาษาเฉพาะสาขาจากการใช้โดยผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ ในสถานการณ์การสื่อสารจริงที่หลากหลายมากน้อยต่างกัน ผู้สร้างประมวลศัพท์จำเป็นต้องเก็บรวบรวมตัวอย่างการใช้ศัพท์เฉพาะสาขานั้นอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ เก็บรวบรวมในรูปแบบของคลังข้อมูลภาษาเฉพาะสาขาวิชา ดังที่ Sinclair ได้กล่าวไว้ว่า คลังข้อมูลภาษา คือ การเก็บรวบรวมผลงานการใช้ภาษาที่ผ่านการคัดเลือก และจัดระเบียบตามหลักเกณฑ์ทางภาษาที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นตัวอย่งของการใช้ภาษา (Sinclair, 1994 อ้างถึงใน Pearson, 1998 : 42)

เกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกตัวบทสำหรับเก็บเป็นส่วนหนึ่งของคลังข้อมูลภาษา คือ ขอบเขตของสาขาวิชาซึ่งผู้สร้างประมวลศัพท์ต้องจัดประเภท และบ่งชี้อย่างชัดเจน โดยอาจได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา ขอบเขตของสาขาวิชาจะต้องไม่กว้างเกินไปจนรวมเอาศัพท์เฉพาะสาขาที่มีความสัมพันธ์ไม่ชัดเจนกับสาขาเฉพาะด้านนั้นเข้าไว้ด้วย ดังที่ได้กล่าวแล้วในบทที่ 2 ว่าสถานการณ์การสื่อสารที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจะเป็นสถานการณ์ที่พบศัพท์เฉพาะสาขาได้มาก แต่ในขณะเดียวกันก็จะไม่พบคำอธิบาย หรือการให้คำจำกัดความภายใต้ตัวบท ขณะที่สถานการณ์การสื่อสารระหว่างผู้ที่ไม่เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเฉพาะกับบุคคลทั่วไป จะมีโอกาสพบศัพท์เฉพาะสาขาได้น้อยมาก หรืออาจไม่มีเลยเนื่องจากผู้ส่งสารจะใช้ภาษาทั่วไปในการสื่อความคิด ซึ่งส่งผลให้ภาษาที่ไม่ใช่ไม่กระชับ ยืดเยื้อ และคลุมเครือ การใช้ภาษาในลักษณะเช่นนี้ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการใช้ภาษาของผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นจึงไม่ควรนำมารวมไว้ในคลังข้อมูลภาษา

เนื่องจากคลังข้อมูลภาษาเก็บรวบรวมตัวอย่างการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง หากมีการรวบรวมอย่างเป็นระบบในรูปแบบที่สามารถนำมาประมวลผลในเครื่องคอมพิวเตอร์ (Machine Readable) เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และแม่นยำในการดึงศัพท์เฉพาะสาขา จะทำให้สามารถ

คลังข้อมูลภาษาเป็นแหล่งอ้างอิงเกี่ยวกับบริบทการใช้ภาษา ตัวอย่างประกอบเพื่ออธิบายความหมายของศัพท์เฉพาะสาขา และวิธีการใช้ภาษาที่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ โดยสิ่งเหล่านี้อาจเป็นความรู้ที่ผู้ศึกษามีอยู่แล้วเพียงต้องการเครื่องยืนยันความรู้เดิมที่มีอยู่นั้น หรืออาจเป็นความรู้ใหม่ที่

ปัจจุบัน โปรแกรมที่ใช้กับคลังข้อมูลภาษาที่เป็นที่นิยมใช้กัน คือ โปรแกรม Concordance ซึ่งทำหน้าที่ในการค้นหาคำศัพท์ที่ต้องการและจัดเรียงคำๆ นั้น ในรูปแบบบริบทที่ปรากฏ เรียกว่า KWIC (Key Word in Context) โดยในการจัดทำประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปากครั้งนี้ ผู้เขียนเลือกใช้โปรแกรม Winconcord ซึ่งช่วยให้สามารถสืบค้นคำศัพท์หรือข้อความที่ต้องการ รวมถึงการแสดงความถี่ในการพบคำศัพท์ต่างๆ และคำที่ปรากฏใกล้เคียงกันหรือร่วมกัน (Collocation) ด้วย

3.2 คลังข้อมูลภาษาชนิดต่างๆ

ตามความเห็นของ Sinclair คลังข้อมูลภาษา (Corpus) ประกอบด้วยคลังข้อมูลภาษาย่อย (Sub corpora) ซึ่งมีคุณสมบัติเหมือนคลังข้อมูลภาษา (Corpus) ทุกประการ สามารถใช้แทนคลังข้อมูลภาษาสมบูรณ์ที่มีขนาดใหญ่ และคลังข้อมูลภาษาย่อยสามารถแบ่งออกเป็นองค์ประกอบของคลังข้อมูลภาษา (Component of Corpora) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมด้วยทโดยใช้เกณฑ์ทางภาษาศาสตร์บางประการที่ต้องการศึกษาเท่านั้น ดังนั้น ตัวอย่างการใช้ภาษาจึงอาจไม่ครอบคลุมทุกแง่มุม (Pearson, 1998 : 45)

คลังข้อมูลสามารถแบ่งประเภทได้หลายชนิด เช่น คลังข้อมูลเพื่อตรวจสอบ (Monitor Corpus) คลังข้อมูลภาษาทั่วไป (General Reference Corpus) แต่คลังข้อมูลทั้งสองชนิดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงของการใช้ภาษาทั่วไปและการทำพจนานุกรม ความรู้ทางภาษาที่ได้จากการศึกษาคลังข้อมูลทั้งสองแบบข้างต้นจึงต้องครอบคลุมลักษณะทุกประการของภาษา ขณะที่คลังข้อมูลภาษาเฉพาะด้าน (Specialized Corpora หรือ Special Corpora) เป็นการรวบรวมเฉพาะด้วยทที่มีลักษณะการใช้ภาษาตามที่ต้องการศึกษาอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพื่อศึกษาการใช้ภาษา วิธีการสื่อความหมายในรูปประโยคของเด็กซึ่งมักเป็นประโยคที่ปราศจากคำกริยา เพื่อศึกษาภาษาของผู้สูงอายุหรือผู้ที่ใช้ภาษาต่างประเทศในฐานะที่มีใช้ภาษาแม่ (Non native speaker) และภาษาเฉพาะทางที่ใช้กันในแต่ละสาขาวิชา เป็นต้น (Sinclair, 1994 อ้างถึงใน Pearson 1998: 44) อย่างไรก็ตาม คลังข้อมูลภาษาพิเศษนี้อาจมีน้ำหนักของความน่าเชื่อถืออยู่น้อย หากต้องการศึกษาเพื่อสร้างกฎเกณฑ์การใช้ภาษาเป็นมาตรฐาน เนื่องจากคลังข้อมูลภาษาที่มีขนาดไม่ใหญ่มาก และโดยมากเป็นรูปแบบการใช้ภาษาที่ผิดเพี้ยนไปจากมาตรฐานการใช้ภาษาปกติ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น องค์ประกอบด้านเพศ วัย การศึกษาของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ยังมีคลังข้อมูลที่เก็บเฉพาะข้อมูลบางส่วน เช่น เก็บด้วยทบางส่วนเพื่อเป็นตัวอย่าง (Sample Corpus) และคลังข้อมูลที่เก็บด้วยทที่สมบูรณ์ไว้เป็นข้อมูล (Full Text Corpus) คลังข้อมูล

สามารถเป็นได้ทั้งภาษาเดียว (Monolingual Corpus) และคลังข้อมูลหลายภาษา (Multilingual Corpus)

ในการจัดทำประมวลศัพท์เฉพาะสาขา ต้องอาศัยคลังข้อมูลภาษาเฉพาะทางที่รวบรวมข้อมูลภาษาที่ใช้จริงในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ทำให้สามารถใช้เป็นแหล่งในการค้นคว้าศัพท์เฉพาะสาขา ซึ่งสามารถใช้อ้างอิงบริบทรวมถึงการนำไปใช้ได้ (Pearson, 1998 : 43-48) ดังนั้นกระบวนการออกแบบและสร้างคลังข้อมูลภาษา จะส่งผลกระทบต่อประมวลศัพท์ที่จัดทำขึ้น ทั้งในแง่ของความหลากหลายของศัพท์ ความจำเพาะเจาะจง ระดับภาษา รวมไปถึงความถูกต้องของศัพท์

3.3 การสร้างคลังข้อมูลภาษา

Pearson (1998) เสนอหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเอกสารเพื่อนำมาสร้างคลังข้อมูลภาษาดังนี้

1. ปัจจัยภายนอกเอกสาร ได้แก่

1.1 ประเภทของเอกสาร (Genre) เช่น บทความ วารสาร ข่าว รายงาน เป็นต้น ซึ่งในการจัดทำคลังข้อมูลภาษาเฉพาะด้านมะเร็งช่องปากนี้ ผู้จัดทำเลือกเอกสารประเภท ตำราทางวิชาการเป็นแกนในการคัดเลือกข้อมูล เพื่อความถูกต้องตามหลักวิชาการ เนื่องจาก ความรู้ด้านมะเร็งช่องปาก มีความสำคัญต่อสุขภาพและการดำรงชีวิตของผู้คน และเลือกบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ ทั้งที่อยู่ในรูปที่ตีพิมพ์เป็นหนังสือ หรือตีพิมพ์ผ่านเว็บไซต์ที่ได้รับการยอมรับในกลุ่มแพทย์และนักวิชาการ เพื่อให้เกิดความทันสมัย มีความหลากหลายและน่าเชื่อถือ

1.2 รูปแบบของเอกสาร (Mode) ว่าอยู่ในรูปของภาษาพูด ภาษาเขียน หรือภาษาสำหรับการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ภาษาที่ใช้ในจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ในการจัดทำประมวลศัพท์ในครั้งนี้ ผู้เขียนเลือกเอกสารทั้งที่มีรูปแบบเป็นภาษาเขียนในเชิงวิชาการ เช่น จากบทความทางวิชาการและตำราที่เกี่ยวข้องกับมะเร็งช่องปาก รวมถึงภาษาที่ใช้ในเว็บไซต์ซึ่งจัดทำขึ้น โดยเฉพาะเพื่อให้ความรู้ทั่วไปทางด้านมะเร็งช่องปากแก่ประชาชน เช่น จากเว็บไซต์ของ American cancer foundation ซึ่งจะเขียนด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย และมีการอธิบายคำศัพท์เฉพาะทางให้เป็นที่เข้าใจ เพื่อหวังให้ผู้อ่านที่มีพื้นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์น้อย สามารถทำความเข้าใจเนื้อหาที่เขียนได้

1.3 ที่มาของเอกสาร (Origin) คือ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียน ผู้ตีพิมพ์ ผู้แปล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการตีพิมพ์เอกสารนั้นๆ เพื่อช่วยในการคัดเลือกเอกสารที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำมาใช้อ้างอิงได้

1.4 จุดมุ่งหมายของเอกสาร (Aim) คือ การพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของเอกสารว่าเป็นการให้ข้อมูล การให้คำแนะนำ การให้ความรู้ในเชิงวิชาการกับบุคคลในกลุ่มอาชีพเฉพาะทางหรือ

บุคคลผู้สนใจทั่วไป กลุ่มเป้าหมาย รวมถึงขนาดของกลุ่มเป้าหมายของเอกสาร รวมถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับผู้อื่น เป็นต้น โดยผู้จัดทำได้เลือกเอกสารที่มีลักษณะเป็นการให้ความรู้ในเชิงวิชาการ และมีกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มนักศึกษาและบุคลากรที่ทำงานในสาขา วิทยาศาสตร์สุขภาพ รวมถึงบุคคลผู้สนใจทั่วไป เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ในการสร้างประมวล ศัพท์ด้านมะเร็งช่องปาก

2. ปัจจัยภายในเอกสาร ได้แก่

2.1 หัวเรื่อง เป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาเลือกเอกสารเพื่อจัดทำคลังข้อมูลภาษา เนื่องจากหัวข้อจะบ่งบอกความจำเพาะเจาะจงของเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจจะศึกษาได้ในระดับ หนึ่ง ทำให้สามารถดึงศัพท์เฉพาะสาขาวิชาอย่างแม่นยำและรวดเร็วขึ้น ในการคัดเลือกเอกสารเพื่อ จัดทำประมวลศัพท์ในครั้งนี้ ผู้เขียนพิจารณาหัวข้อเรื่องว่าเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้เบื้องต้น ด้านมะเร็งช่องปาก เช่น ลักษณะที่ตรวจพบทางคลินิก ลักษณะทางภาพรังสี การกระจายตัวของ เซลล์มะเร็งไปตามท่อน้ำเหลือง การจำแนกชนิด การรักษาและผลแทรกซ้อนของการรักษา เป็นต้น

2.2 ระดับภาษา ซึ่งแบ่งออกเป็นภาษาทางการ ภาษากึ่งทางการ และภาษาไม่เป็นทางการ เช่น ภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยผู้เขียนเลือกระดับภาษาแบบทางการและกึ่งทางการ เนื่องจากศัพท์เฉพาะสาขาวิชาจะพบได้ในเอกสารวิชาการเป็นส่วนมาก ซึ่งมีระดับภาษาดังกล่าว มากกว่าเอกสารที่ใช้ภาษาแบบไม่เป็นทางการ

ส่วน Cabre (1999) ได้แบ่งประเภทของเอกสารที่นำมาใช้ในการจัดทำประมวลศัพท์ ออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1. เอกสารอ้างอิง (reference materials)

เป็นเอกสารที่ใช้เพื่อหาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎี วิธีการและบรรณานุกรมของสาขาวิชา นั้น อาจเป็นงานประมวลศัพท์ในหัวข้อเดียวกัน หรือหัวข้อ ใกล้เคียงกัน หรืออาจจะเป็นคู่มือหรือ พจนานุกรมที่เป็นที่นิยมใช้ในสาขานั้นๆ

เมื่อได้เอกสารแล้ว นักศัพทวิทยาจะต้องวิเคราะห์เอกสารเพื่อตัดสินใจว่าเอกสารใดบ้างที่มีความสำคัญ เกี่ยวข้องและจะเป็นประโยชน์กับประมวลศัพท์ที่กำลังจัดทำขึ้นมากที่สุด และใช้ เอกสารดังกล่าวประกอบกับการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ เพื่อจัดโครงสร้างของระบบ โนทัศน์และการดึงศัพท์จากเอกสารทั้งหมด

จากนั้น เมื่อได้จัดทำโครงสร้างของระบบโนทัศน์และการดึงศัพท์แล้ว ควรตรวจสอบซ้ำ กับเอกสารที่มีอยู่อีกครั้ง ในกรณีที่ต้องมีการค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อให้งานสมบูรณ์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิงนี้ สามารถแยกออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1.1 Documents on documentation จากการค้นบรรณานุกรมหรือฐานข้อมูลเอกสารในสาขาที่ เกี่ยวข้อง รวมทั้งการค้นจากสถาบันด้านศัพทวิทยาโดยตรง

1.2 Documents on the special subject field การจัดทำประมวลศัพท์ต้องใช้ทั้งความรู้ในด้านการทำประมวลศัพท์ ความรู้เฉพาะสาขาวิชาและความรู้ทางภาษาศาสตร์ ดังนั้น โดยทั่วไป คณะผู้จัดทำประมวลศัพท์จะประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านศัพท์วิทยา ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาและนักภาษาศาสตร์ สำหรับความรู้เฉพาะสาขานั้น อาจค้นคว้าได้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น ตำราวารสารเฉพาะทาง หรือจากเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่มีการศึกษาด้านที่เกี่ยวข้องนี้

1.3 Documents on terms เช่น พจนานุกรมทั่วไป พจนานุกรมศัพท์เฉพาะทาง หรือสารานุกรม เป็นต้น เพื่อยืนยันว่าศัพท์ดังกล่าวมีอยู่จริง และศัพท์นั้นมีความหมายว่าอย่างไรและใช้งานอย่างไร และในสาขาวิชานั้นมีศัพท์เฉพาะมากน้อยเพียงใด

1.4 Documents on the research method and presentation of work เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำประมวลศัพท์ ได้แก่ คู่มือการจัดทำประมวลศัพท์ วิธีวิทยา และบทความที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเอกสารความตกลงที่เป็นสากลเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดทำประมวลศัพท์ เช่น ISO 704 ว่าด้วยหลักการและวิธีในการจัดทำประมวลศัพท์ หรือ ISO 1087 ว่าด้วยรายการศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับศัพท์วิทยา เป็นต้น

2. เอกสารเฉพาะสาขาสำหรับการจัดทำประมวลศัพท์ (Specific materials for terminographic work)

คือ เอกสารทั้งที่เป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชานั้นๆ ที่นำมาเป็นแหล่งข้อมูลในการจัดทำประมวลศัพท์ (คลังข้อมูลภาษา) ซึ่งในเอกสารดังกล่าวจะประกอบด้วยศัพท์ที่ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นใช้สื่อสารกัน เอกสารจะต้องมีลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 เป็นตัวแทนของสาขาวิชานั้นๆ โดยเนื้อหาจะครอบคลุมมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการทำงานและการกำหนดขอบเขตของหัวข้อด้วย

2.2 มีความทันสมัย และประกอบด้วยศัพท์ที่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขายังนิยมใช้อยู่ในปัจจุบัน

2.3 เป็นข้อมูลที่ให้รายละเอียดชัดเจนและบ่งบอกหัวข้ออย่างเด่นชัด เพื่อให้สามารถดึงข้อมูลออกมาได้ระหว่างทำ

ในการจัดทำคลังข้อมูลเฉพาะสาขา ด้านมะเร็งช่องปาก อาศัยเอกสารเฉพาะสาขาในการสร้างคลังข้อมูลภาษา ประกอบด้วย

1. ตำราด้านพยาธิวิทยาและทันตพยาธิวิทยา (Pathology and Oral pathology) ซึ่งมีเนื้อหาส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับมะเร็งช่องปาก เช่น Contemporary Oral and Maxillofacial Pathology (Phillip Sapp, Lewis R Eversole) หรือ Oral Pathology Clinical Pathologic Correlations (Joseph A Regezi, James J Scuibba, Richard CK Jordan) เนื้อหาที่ได้รับการคัดเลือกจะนำมารวบรวมเป็นแฟ้มข้อมูลเพื่อสร้างคลังข้อมูล 6 แฟ้ม รวม 642,856 คำ

2. วารสารทางการแพทย์และทันตแพทยศาสตร์ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับมะเร็งช่องปาก โดยครอบคลุมทั้งการตรวจ ลักษณะทางคลินิก ลักษณะทางภาพรังสี การวินิจฉัย รวมถึงการรักษาและ

การพยากรณ์โรค ได้แก่ วารสาร Oral Oncology หรือ Oral Surgery Oral Medicine Oral Pathology and Endodontology

3. ข้อมูลจากเว็บไซต์ที่ให้ความรู้เรื่องมะเร็งช่องปากทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เช่น www.oralpath.com หรือ www.oralcancerfoundation.com

คลังข้อมูลภาษาเฉพาะที่ใช้ในการทำประมวลศัพท์นี้ ประกอบด้วยเพิ่มข้อมูลจำนวนทั้งหมด 12 เพิ่ม รวม 952,480 คำ

3. เอกสารสนับสนุน (Support materials)

เป็นเอกสารที่เป็นบันทึกซึ่งจัดทำขึ้นระหว่างการจัดทำประมวลศัพท์ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

- Extraction record (บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น)

เป็นบันทึกที่เก็บรวบรวมศัพท์ที่พบในเอกสารระหว่างการทำงาน โดยจะมีตัวศัพท์ (Entry) ข้อมูลทางไวยากรณ์ (Grammatical category) และบริบทของศัพท์นั้น (Context) รวมทั้งแหล่งอ้างอิงของข้อมูล (Reference) เป็นต้น

-Terminological record

เป็นบันทึกที่เก็บข้อมูลทุกอย่างเกี่ยวกับศัพท์นั้น ซึ่งหาได้จากบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น และค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งอ้างอิงต่างๆ ประเภทของข้อมูลอาจแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำและการนำไปใช้งาน โดยปกติ จะมีข้อมูลเช่น ศัพท์ (Entry term) ที่มาของศัพท์ (Source of term) ข้อมูลทางไวยากรณ์ (Grammatical category) คำนิยามและที่มาของคำนิยาม (Definition and source of definition) เขตข้อมูลที่ใช้คำศัพท์นั้น (subject field) บริบทที่พบศัพท์นั้น และที่มาของบริบท (Context and source of context) ศัพท์อื่นๆ ที่อ้างอิงมโนทัศน์เดียวกัน (Synonymous term) ศัพท์ที่เทียบเคียงกันได้ภาษาอื่น (Equivalent terms in other languages) เป็นต้น

-Correspondence record

เป็นบันทึกสำหรับแสดงความสัมพันธ์ของบันทึกศัพท์ที่เก็บแยกกันตามภาษา สำหรับการจัดทำประมวลศัพท์ที่ใช้คลังข้อมูลภาษาตั้งแต่สองภาษาขึ้นไป เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีศัพท์ที่แสดงถึงมโนทัศน์เดียวกันในแต่ละภาษา

ในการจัดทำประมวลศัพท์ครั้งนี้ เนื่องจากผู้จัดทำใช้คลังข้อมูลภาษาเดียวจึงไม่จำเป็นต้องมีการทำ correspondence record สำหรับบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นและบันทึกข้อมูลศัพท์นั้น ผู้จัดทำจะได้กล่าวถึงอย่างละเอียดต่อไปในบทที่ 5

3.4 การดึงศัพท์จากคลังข้อมูล (Extraction)

คือ การเลือกคำที่คาดว่าจะเป็ศัพท์เฉพาะสาขาวิชาออกจากคลังข้อมูลที่สร้างขึ้น ในการดึงศัพท์ นอกจากสามารถใช้เครื่องหมายทางภาษาศาสตร์เพื่อช่วยบ่งชี้ศัพท์เฉพาะสาขาได้ แต่ทั้งนี้ ศัพท์เฉพาะสาขาที่ดึงออกมาต้องอยู่ในขอบเขตของหัวข้อที่ทำการศึกษาและได้กำหนดไว้

Sager (1990) กล่าวถึงความแตกต่างของคำ (word) กับ ศัพท์ (Term) ไว้ดังนี้

The items which are characterized by special reference within a discipline are the “term” of that discipline, and collectively they forms its “terminology”; those which function in general reference over a variety of sublanguages are simply called “words”, and their totality the “vocabulary” (Sager, 1990: 19)

จากนิยามดังกล่าว จะเห็นได้ว่า “ศัพท์” จะมีความหมายที่จำเพาะเจาะจงในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ขณะที่ “คำ” จะอ้างถึงเรื่องทั่วไปในบริบทที่กว้างกว่า

3.5 หลักการในการดึงศัพท์

สำหรับการดึงศัพท์เฉพาะสาขาจากคลังข้อมูลเรื่องมะเร็งช่องปาก เพื่อศึกษาความหมายที่หลากหลายตามแต่ละบริบท นอกเหนือจากความหมายที่พบในพจนานุกรมศัพท์เฉพาะทาง หลังจากนำข้อมูลที่จัดเก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือไฟล์นามสกุล .txt มาประมวลผลด้วยโปรแกรม Win Concordance เพื่อหาความถี่ เก็บเป็นข้อมูลเชิงสถิติ ดึงศัพท์พร้อมทั้งบริบทออกมาโดยตัดประโยคที่ซ้ำกันออก และตัดคำที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ออกแล้ว พบว่ามีคำจำนวนหนึ่งมีแนวโน้มว่าเป็นศัพท์เฉพาะสาขา (Term candidate) เนื่องจากเป็นชุดคำที่มีความถี่สูง

ผู้เขียนได้คัดเลือกศัพท์ที่ปรากฏในคลังข้อมูลภาษามากที่สุด 200 อันดับแรก โดยใช้โปรแกรม Win Concordance ในการดึงคำออกมาและตัดคำแสดงหน้าที่ (Function words) เช่นบุพบท (preposition) สรรพนาม (pronoun) สันธาน (conjunction) ออก เหลือเฉพาะคำที่เป็นเนื้อหา (Content words) เช่น นาม (noun) กริยา (verb) คุณศัพท์ (adjective)

อย่างไรก็ตาม ความถี่ที่ปรากฏในคลังข้อมูลมิใช่หลักเกณฑ์เดียวที่ใช้ในการพิจารณาว่าเป็นศัพท์เฉพาะสาขาหรือไม่ เนื่องจากศัพท์เฉพาะสาขามักอาจพบในคลังข้อมูลไม่บ่อยครั้งนักด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาความเกี่ยวข้องกับขอบเขตของหัวข้อ ความถี่ของการเกิดคำปรากฏร่วม (Collocation) ซึ่งอาจปรากฏได้ทั้งในรูปแบบของศัพท์เดี่ยว (Single-word term) ศัพท์ที่เกิดจากการประสมคำ (Compound term) และศัพท์ที่ประกอบด้วยคำมากกว่าหนึ่งคำ (Multipleword term) (Wright, 1997: 14) ตลอดจนคำนึงถึงเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์ที่ช่วยบ่งชี้ศัพท์เฉพาะสาขาด้วย ดังนั้น ผู้จัดทำจึงต้องอาศัยเกณฑ์ในการพิจารณาอื่นๆ ในการคัดเลือกศัพท์ร่วมกับเกณฑ์ในการคัดเลือกศัพท์อื่นๆ มีดังนี้

1. นิยามดังกล่าวมีบริบทที่สื่อถึงมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับมะเร็งช่องปากกำกับ ตัวอย่าง

In medicine, squamous cell carcinoma (SCC) is a form of cancer of the carcinoma type that may occur in many different organs, including the skin, lips, mouth, esophagus, urinary bladder, prostate, lungs, vagina, and cervix. It is a malignant tumor of squamous epithelium (epithelium that shows squamous cell differentiation). (CP03.txt)

Radiation therapy (or radiotherapy) is the medical use of ionizing radiation as part of cancer treatment to control malignant cells (not to be confused with radiology, the use of radiation in medical imaging and diagnosis). Radiotherapy may be used for curative or adjuvant cancer treatment. It is used as palliative treatment (where cure is not possible and the aim is for local disease control or symptomatic relief) or as therapeutic treatment (where the therapy has survival benefit and it can be curative). (CP03.txt)

2. มีตัวบ่งชี้ทางภาษา (Linguistic signals)

Pearson (1998) ให้ข้อเสนอแนะว่า คำที่เป็นศัพท์มักจะพบร่วมกับตัวบ่งชี้ทางภาษากลุ่มหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าคำนั้นเป็นศัพท์ ตัวบ่งชี้ทางภาษาดังกล่าว ได้แก่ referred to, known as, called เป็นต้น

ตัวอย่าง

The removal of the cancer in the soft tissue is referred to as a wide local excision, incorporating a 1.0 to 1.5 c.m. linear margin of clinically normal appearing soft tissue at the periphery of the specimen (CP04.txt)

3. มีความสัมพันธ์กับระบบมโนทัศน์ของเรื่องที่ทำการศึกษา

โดยใช้ความรู้ในสาขาวิชาที่ศึกษา รวมถึงการใช้บัญชีศัพท์และพจนานุกรมเฉพาะสาขา ประกอบกับการที่ผู้จัดทำปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาทันตพยาธิวิทยา จึงสามารถตรวจสอบว่าศัพท์ดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับมะเร็งช่องปากจริงได้ด้วยตนเอง

จากการใช้เกณฑ์ทั้งหมดในการตรวจสอบและคัดเลือกศัพท์ พบว่าได้ศัพท์เบื้องต้นทั้งหมด 85 คำ และได้มีการตรวจสอบอีกครั้งในขั้นตอนการจัดทำระบบมโนทัศน์สัมพันธ์เพิ่มเติม ก่อนตัดทอนศัพท์บางคำ เพื่อให้ระบบมโนทัศน์สัมพันธ์มีความเชื่อมโยงกันอย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดย

- ตัดศัพท์เฉพาะด้านทันตพยาธิวิทยาที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวข้องกับมะเร็งช่องปากน้อย เช่น Spongiosis หรือ Intracellular edema ซึ่งเป็นศัพท์ที่ใช้อธิบายลักษณะของเยื่อผิวที่พบได้น้อยในมะเร็งช่องปากออก
- ตัดศัพท์ที่อ้างถึงมโนทัศน์เดียวกัน และนำไปใส่ไว้เป็นคำเหมือนของอีกศัพท์หนึ่ง เช่น Radiotherapy ตรวจสอบพบความถี่ในการใช้น้อยกว่า Radiation Therapy ซึ่งเป็นที่นิยมมากกว่าในปัจจุบัน จึงนำไปบรรจุไว้ในกลุ่มคำพ้องความหมาย (synonym) ของ Radiation Therapy
- เลือกคำศัพท์ที่แม้ว่าจะพบความถี่น้อย แต่มีความสำคัญและจำเป็นต้องทราบ ซึ่งถ้าขาดหายไปจะทำให้ระบบมโนทัศน์ขาดความเชื่อมโยงได้ เช่น Palliative และ Adjuvant radiation therapy ในส่วนของรังสีรักษา ที่ทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็มให้ศัพท์คำว่า Radiation therapy เป็นที่เข้าใจในรายละเอียดการเลือกวิธีการรักษามากขึ้น

หลังจากการตัดทอนและเพิ่มเติมแล้ว ได้ศัพท์ทั้งหมดสำหรับการจัดทำประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปากได้ รวมทั้งสิ้น 71 ศัพท์

บทที่ 4

การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ การเขียนคำจำกัดความ และการสร้างศัพท์ใหม่

ภายหลังจากที่สร้างคลังข้อมูลคำศัพท์และดึงศัพท์จากคลังข้อมูลมาทำการคัดเลือกเพื่อให้ได้ศัพท์ที่เหมาะสมกับการจัดทำประมวลศัพท์เฉพาะทางแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ของศัพท์ที่ผ่านการคัดเลือกมา เขียนคำจำกัดความ และสร้างศัพท์ใหม่ที่มีความเฉพาะเจาะจงสำหรับประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปากต่อไป ในบทนี้ จะได้กล่าวถึงความหมายของมโนทัศน์ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ รวมถึงการนำมโนทัศน์สัมพันธ์ไปใช้ในการอธิบายศัพท์ด้านมะเร็งช่องปาก

4.1 มโนทัศน์ (Concept)

“มโนทัศน์” หน่วยงานเพื่อสร้างมาตรฐานการใช้ภาษา ISO 704 (1978) มีคำนิยาม“มโนทัศน์” ว่าเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นภายในใจเพื่อจัดแบ่งสิ่งต่างๆ ทั้งในโลกภายในและโลกภายนอกด้วยกระบวนการแยกแยะที่ไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน เห็นได้ว่ามโนทัศน์คือผลที่สืบเนื่องมาจากกระบวนการคิดสรรเฉพาะลักษณะสำคัญต่างๆ ของกลุ่มวัตถุ มิใช่ลักษณะโดยทั่วไปของวัตถุแต่ละชิ้น มโนทัศน์เกิดจากการรวมลักษณะสำคัญต่างๆ เข้าด้วยกันเป็นชุด การที่มโนทัศน์หนึ่งแตกต่างจากอีกมโนทัศน์หนึ่งสืบเนื่องมาจากมีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างน้อยหนึ่งประการเท่านั้น ในการให้คำจำกัดความเพื่ออธิบายมโนทัศน์จึงจำเป็นต้องระบุอย่างชัดเจนถึงลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างระหว่างมโนทัศน์หนึ่งกับอีกมโนทัศน์หนึ่ง (Cabr , 1998 : 95)

Cabr  (1998) ให้คำจำกัดความว่า มโนทัศน์ คือ ชุดของลักษณะต่างๆ ที่สัมพันธ์กัน ซึ่งใช้อธิบายวัตถุในโลกความเป็นจริง

ลักษณะต่างๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นมโนทัศน์สามารถแบ่งออกเป็นลักษณะที่สำคัญ (Essential Characteristics) ซึ่งจำเป็นต้องนำไปใช้ในการเขียนคำจำกัดความมโนทัศน์ และลักษณะที่ไม่สำคัญ แต่มีส่วนช่วยให้มโนทัศน์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (Non Essential หรือ Complementary Characteristics) ซึ่งเป็นข้อมูลเสริม ไม่จำเป็นต้องใส่ในคำจำกัดความมโนทัศน์

นอกจากนี้ ยังสามารถแบ่งลักษณะที่ประกอบขึ้นเป็นมโนทัศน์ออกเป็นลักษณะภายใน (Intrinsic Characteristic) และลักษณะภายนอก (Extrinsic Characteristic) ลักษณะภายในของมโนทัศน์เกี่ยวกับสิ่งๆ หนึ่ง คือ ส่วนประกอบ ลักษณะต่างๆ ของสิ่งนั่นเอง เช่น รูปร่าง สี ขนาด ชื่อ ฯลฯ ขณะที่ลักษณะภายนอก คือ ข้อมูลแวดล้อมอื่นๆ เช่น วัตถุประสงค์ในการประดิษฐ์คิดค้น เป้าหมาย ที่มาของสิ่งนั้น อย่างไรก็ตาม ลักษณะสำคัญไม่จำเป็นต้องตรงกับลักษณะภายใน

เช่นเดียวกับที่ลักษณะที่ไม่สำคัญแต่มีส่วนช่วยให้มีโน้ตสนับสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ไม่จำเป็นต้องตรงกับลักษณะภายนอกเสมอไป (Cabré, 1998 : 97-99)

การจัดแบ่งลักษณะต่างๆ ของมโนทัศน์เช่นนี้มีประโยชน์ในการให้คำจำกัดความแก่นมโนทัศน์ กล่าวคือ ทำให้ทราบได้ว่า จำเป็นต้องใส่ข้อมูลใดในคำจำกัดความเป็นอันดับแรก (ลักษณะที่สำคัญ) เนื่องจากหากปราศจากข้อมูลเหล่านั้น คำจำกัดความจะคลุมเครือ ส่งผลให้องค์ความรู้ที่ได้จากคำจำกัดความนั้นไม่ชัดเจนด้วย และข้อมูลใดที่ไม่เป็น (ลักษณะที่ไม่สำคัญแต่มีส่วนช่วยให้มีโน้ตสนับสมบูรณ์ยิ่งขึ้น) อาจเพิ่มเติมในคำจำกัดความเพื่อเป็นเพียงข้อมูลประกอบให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

ศัพท์เฉพาะสาขาวิชาจะไม่ปรากฏใดๆ โดยไม่มีการระบุอยู่ในบริบทของสาขาวิชาเฉพาะ และในสาขาวิชาเฉพาะต่างๆ ศัพท์เฉพาะสาขาซึ่งใช้เรียกมโนทัศน์ต่างๆ ในสาขาวิชาเฉพาะนั้นๆ ยังมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอีกด้วย โดยความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์นี้สามารถมองได้หลายรูปแบบ ได้แก่ มุมมองความสัมพันธ์เชิงตรรกะ (Logical Relationship) และมุมมองความสัมพันธ์ตามลักษณะธรรมชาติของสิ่งต่างๆ ในโลกแห่งความจริง (Ontological Relationship)

ในมุมมองความสัมพันธ์เชิงตรรกะ (Logical Relationship) ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ต่างๆ อยู่บนพื้นฐานของความคล้ายคลึงกันระหว่างมโนทัศน์ กล่าวคือ มโนทัศน์เหล่านั้นมีลักษณะหนึ่ง หรือหลายลักษณะร่วมกันอยู่ ดังนั้น ในความสัมพันธ์แบบนี้ มโนทัศน์หนึ่งจะมีขอบเขตกว้างขวางกว่าอีกกว่าอีกมโนทัศน์หนึ่ง โดยเรียกมโนทัศน์ที่มีขอบเขตกว้างขวางกว่าว่ามโนทัศน์ทั่วไป (Generic Concept) ส่วนอีกมโนทัศน์หนึ่งเรียกว่ามโนทัศน์ที่มีความเฉพาะเจาะจง (Specific Concept) สิ่งที่ทำให้มโนทัศน์ทั้งสองแตกต่างกัน คือ ลักษณะที่แตกต่างอย่างน้อยหนึ่งประการ โดยมโนทัศน์ที่มีความเฉพาะเจาะจงกว่าอยู่ในกรอบของมโนทัศน์ทั่วไป เรียกความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ทั่วไปและมโนทัศน์ที่มีความเฉพาะเจาะจงว่า Logical Subordination

ส่วนในมุมมองความสัมพันธ์ตามลักษณะธรรมชาติของสิ่งต่างๆ ในโลกความจริง (Ontological Relationship) อยู่บนพื้นฐานของความใกล้ชิด (Proximity) ของสิ่งต่างๆ ในโลกความจริงมากกว่าความคล้ายคลึงกัน และสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ ประเภทแรก คือ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Part-Whole Relationship หรือ Meronymic Relationship) ซึ่งยังแบ่งออกเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีต่อส่วนประกอบ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลักๆ ประเภทแรก คือ ความสัมพันธ์ตามลำดับชั้น (Hierarchical Relationship) ซึ่งรวมความสัมพันธ์แบบ Generic-Specific และความสัมพันธ์แบบ Part-Whole ไว้ด้วย ประเภทที่สอง คือ ความสัมพันธ์แบบไม่เป็นตามลำดับชั้น (Non-Hierarchical Relationship) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกันแบบเท่าเทียมกัน (Coordination) (Cabré, 1998 : 100-104)

ในขณะที่ Wright และ Budin (1997: 337-8) ได้รวบรวมลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ไว้ได้ทั้งหมด 4 ประเภท คือ

1. Generic Relation (Logical relation)
2. Partitive Relation (Part-Whole relation)
3. Sequential Relation
4. Associative Relation (Pragmatic Relation, Thematic Relation)

เมื่อศึกษามโนทัศน์ และความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในสาขาวิชาเฉพาะแล้ว เพื่อให้สามารถเขียนคำจำกัดความได้ชัดเจน ครอบคลุมทุกแง่มุมซึ่งเป็นอีกขั้นตอนสำคัญในการสร้างประมวลศัพท์เฉพาะสาขา Lynne Bowker (อ้างใน Wright และ Budin 1997: 338) ได้เสนอว่า ควรมีการใช้แผนผัง และแผนภูมิรูปแบบต่างๆ เพื่ออธิบายความเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ทั้งหมดในสาขาวิชานั้น เช่น Flow chart Tree diagram และ Bracket diagram ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความเหมาะสมในการนำเสนอมโนทัศน์ และความชัดเจน ความเข้าใจง่ายเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ควรใช้แผนภูมิตหลายมิติ (Multidimensional graphical representation) พร้อมทั้งแสดงความแตกต่างระหว่างมโนทัศน์ หรือความสัมพันธ์ด้วยรูปแบบเส้น สีเส้นที่ชัดเจน เป็นต้น ซึ่งความสัมพันธ์หลายมิติ เป็นปรากฏการณ์ของการแบ่งประเภทมโนทัศน์ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อมโนทัศน์สามารถถูกจัดประเภทได้มากกว่าหนึ่งประเภทในระบบมโนทัศน์เดียวกัน การจัดประเภทคือการจัดมโนทัศน์ที่มีคุณลักษณะคล้ายกันหรือเหมือนกันไว้ในกลุ่มเดียวกัน ดังนั้น หากว่ามโนทัศน์ใดมโนทัศน์หนึ่งมีคุณลักษณะที่สามารถใช้ในการจัดประเภทอยู่หลายคุณลักษณะ มโนทัศน์นั้นก็จะถูกจัดอยู่ในกลุ่มมากกว่า 1 กลุ่ม หรืออีกนัยหนึ่งคือมากกว่าหนึ่งมิติ (Wright and Budin, 1997 : 95, 133)

4.2 การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ (Conceptual Network)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า Wright และ Budin (1997: 337-8) รวบรวมลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ไว้ได้ทั้งหมด 4 ประเภท ต่อไป จะให้รายละเอียดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์แต่ละชนิด และลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ทั้ง 4 ชนิด จะได้นำมาใช้ในการจัดทำประมวลศัพท์ครั้งนี้ด้วย กล่าวคือ

1. Generic Relation (Logical Relation)

เป็นความสัมพันธ์แบบลำดับชั้น โดยที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นมโนทัศน์ย่อยของอีกมโนทัศน์หนึ่งซึ่งมีขอบเขตกว้างกว่า มโนทัศน์ที่มีขอบเขตกว้างกว่าเรียกว่า superordinate concept และมโนทัศน์ที่มีขอบเขตแคบกว่าและเป็นส่วนหนึ่งของอีกมโนทัศน์เรียกว่า subordinate concept มโนทัศน์ที่แคบกว่าจะมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับมโนทัศน์ที่กว้างกว่า แต่จะมีคุณสมบัติเฉพาะตัวบางประการที่ทำให้สามารถแยกมโนทัศน์นั้นจากมโนทัศน์อื่นที่มี superordinate concept ตัวเดียวกัน (coordinate concept) ได้

ตัวอย่างเช่น มโนทัศน์ห้องสมุดเป็น superordinate concept ของมโนทัศน์ห้องสมุดประชาชนและมโนทัศน์หอสมุดมหาวิทยาลัย หรือในทางกลับกันคือ มโนทัศน์ห้องสมุดประชาชนและมโนทัศน์หอสมุดมหาวิทยาลัย เป็น subordinate concept ของมโนทัศน์ห้องสมุดโดยที่มโนทัศน์มโนทัศน์ห้องสมุดประชาชนและมโนทัศน์หอสมุดมหาวิทยาลัยเป็น coordinate concept ซึ่งกันและกัน คือร่วมมโนทัศน์หลักเดียวกัน คือ มโนทัศน์ห้องสมุด

2. Partitive Relation (Part-Whole Relation)

เป็นความสัมพันธ์แบบที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นส่วนประกอบของอีกมโนทัศน์หนึ่ง โดยเรียกมโนทัศน์แรกที่เป็นส่วนประกอบว่า partitive concept และเรียกมโนทัศน์หลังว่า comprising concept

ตัวอย่างเช่น มโนทัศน์รถยนต์ ประกอบด้วย มโนทัศน์ล้อรถ มโนทัศน์เครื่องยนต์ มโนทัศน์เพลลา เป็นต้น

3. Sequential Relation

เป็นความสัมพันธ์แบบที่มโนทัศน์หนึ่งเกิดขึ้นตามอีกมโนทัศน์หนึ่ง โดยอาจเกิดตามเงื่อนไขของเวลา ตัวอย่างเช่น มโนทัศน์ squamous cell carcinoma เกิดขึ้นหลังจากมโนทัศน์ dysplasia เป็นต้น

5. Associative Relation (Pragmatic Relation, Thematic Relation)

เป็นความสัมพันธ์แบบที่มโนทัศน์หนึ่งมีความเกี่ยวข้องกับอีกมโนทัศน์หนึ่งในทางใดทางหนึ่งนอกจากความสัมพันธ์ประเภทที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เช่น มโนทัศน์ squamous cell carcinoma มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์ surgery หรือมโนทัศน์ metastasis เป็นต้น

ความสัมพันธ์แบบนี้เป็นความสัมพันธ์ที่กำหนดได้ยากที่สุดและสามารถแยกย่อยออกไปได้มากมาย Sager(1990) เรียกความสัมพันธ์ประเภทนี้ว่าเป็น Complex relation เนื่องจากความสัมพันธ์เหล่านี้เป็นความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ไม่สามารถนำความสัมพันธ์พื้นฐานเช่น Generic relation หรือ Partitive relation มาประยุกต์ใช้ได้ ตัวอย่างความสัมพันธ์ประเภทนี้ตามที่ Sager เสนอไว้ ได้แก่

ความสัมพันธ์	ตัวอย่าง
cause-effect	explosion – fall-out
material-product	steel-girder
material-property	glass-brittle
material-state	iron-corrosion
process-product	weaving-cloth
process-instrument	incision-scapel

process-method	storage-freeze-dry
process-patient	dying-textile
phenomenon-measurement	light-watt
object-container	tool-tool box
object-quality	petrol-high octane
object-operation	drill bit-drilling
object-form	book-paperback
activity-place	coalmining-coalmine

4.3 ความสัมพันธ์หลายมิติ (Multidimensionality)

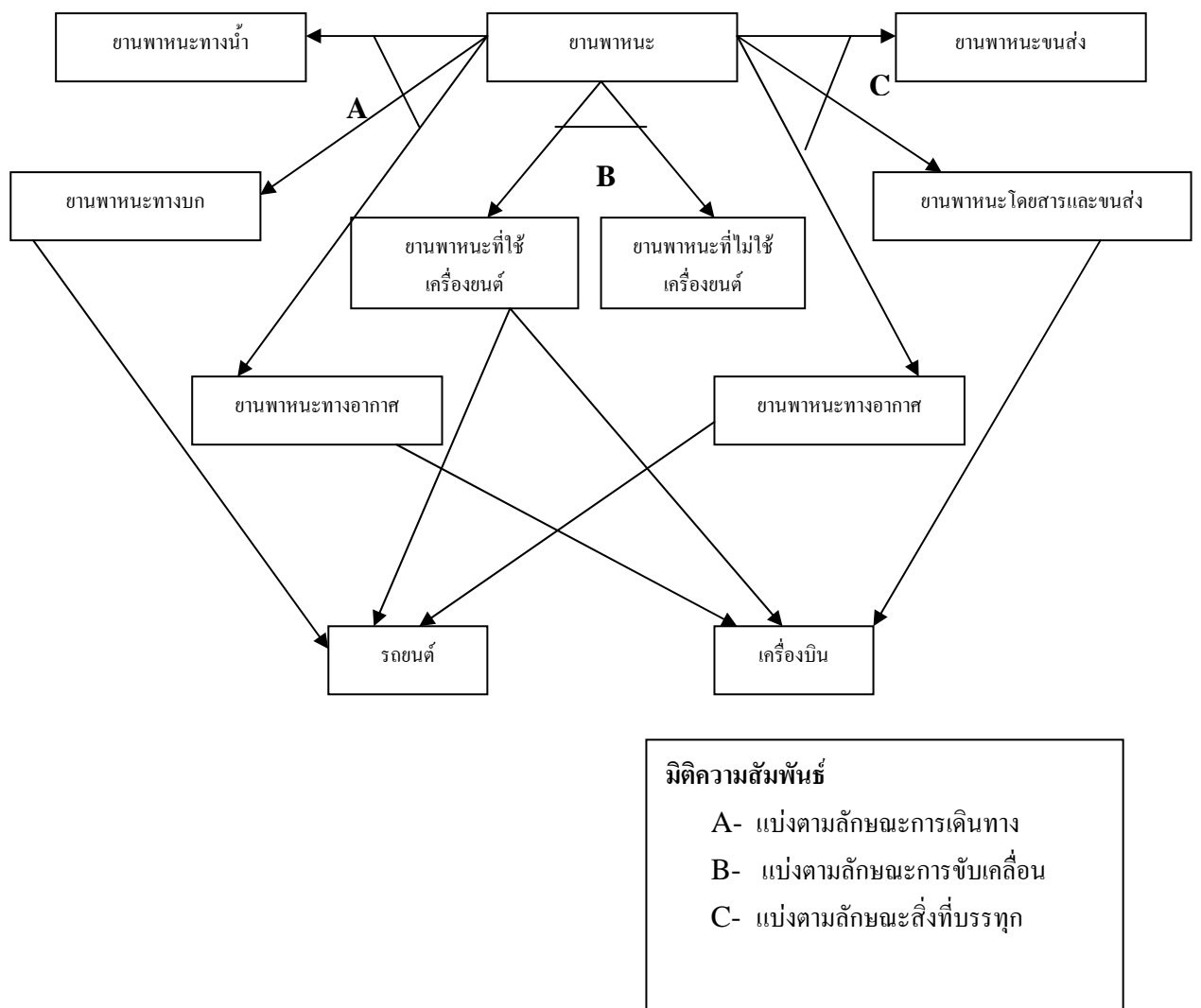
ความสัมพันธ์หลายมิติเป็นปรากฏการณ์ของการแบ่งประเภทโน้ตส์ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อโน้ตส์สามารถถูกจัดประเภทได้มากกว่า 1 ประเภทในระบบมโนทัศน์เดียวกัน การจัดประเภทคือการจัดมโนทัศน์ที่มีคุณลักษณะคล้ายกันหรือเหมือนกันไว้ในกลุ่มเดียวกัน ดังนั้น หากว่ามโนทัศน์ใดมโนทัศน์หนึ่งมีคุณลักษณะที่สามารถใช้ในการจัดประเภทอยู่หลายคุณลักษณะ มโนทัศน์นั้นก็จะถูกจัดอยู่ในกลุ่มมากกว่าหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือมากกว่าหนึ่งมิติ (Wright และ Budin, 1997:133)

ตัวอย่างเช่น มโนทัศน์ ยานพาหนะ สามารถจำแนกออกเป็นประเภท ตามลักษณะการเดินทางได้เป็น 3 ประเภท คือ ยานพาหนะทางอากาศ ยานพาหนะทางบก และยานพาหนะทางน้ำ

เมื่อใช้เกณฑ์ที่แตกต่างออกไป ยังสามารถแบ่งประเภทของยานพาหนะ โดยอาศัยลักษณะวิธีการขับเคลื่อนเป็นเกณฑ์ได้เป็นอีก 2 ประเภท คือ ยานพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์ และยานพาหนะโดยสารและขนส่ง

ในขณะที่เมื่อแบ่งตามลักษณะสิ่งที่บรรทุก จะแบ่งได้เป็นอีก 3 ประเภท คือ ยานพาหนะโดยสาร ยานพาหนะขนส่ง และยานพาหนะโดยสารและขนส่ง

พบว่า เมื่อนำความสัมพันธ์ทั้งหมดมาจัดเป็นแผนภูมิ จะพบความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ 3 มิติ ดังนี้

จากแผนภูมิข้างต้น จะพบว่ามโนทัศน์ “รถยนต์” และมโนทัศน์ “เครื่องบิน” เป็นมโนทัศน์ที่มีความสัมพันธ์หลายมิติ คือ มโนทัศน์ “รถยนต์” เป็นยานพาหนะทางบก เมื่อพิจารณาจากลักษณะการเดินทาง เป็นยานพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์เมื่อพิจารณาจากลักษณะการขับเคลื่อน และเป็นยานพาหนะโดยสาร เมื่อพิจารณาลักษณะสิ่งที่บรรทุก โดยมโนทัศน์ “เครื่องบิน” ก็มีมโนทัศน์สัมพันธ์ที่สอดคล้องใกล้เคียงกัน

ดังนั้น การกำหนดมโนทัศน์สัมพันธ์จะช่วยให้ผู้จัดทำประมวลศัพท์เฉพาะสาขาทราบได้ว่า ในชุดศัพท์เฉพาะสาขาที่ดึงออกมาจากคลังข้อมูลเฉพาะด้านที่สร้างขึ้น ศัพท์เฉพาะสาขาหนึ่งซึ่งแทนมโนทัศน์หนึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับศัพท์เฉพาะสาขาซึ่งแทนอีกมโนทัศน์หนึ่งอย่างไร เมื่อพิจารณากำหนดความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละมโนทัศน์แล้ว ก็จะสามารเชื่อมโยงมโนทัศน์ต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบต่อไป นอกจากนี้ ยังทำให้ผู้จัดทำประมวลศัพท์ทราบว่ายังมีโม

ทัศน์ใดที่ขาดหายไปจากมโนทัศน์สัมพันธ์ จากนั้นก็ทำการตรวจสอบมโนทัศน์กับคลังข้อมูล พร้อมทั้งศึกษาแหล่งข้อมูลเพิ่มเติม และตรวจสอบว่าเป็นศัพท์เฉพาะสาขาหรือไม่จนได้มโนทัศน์ครบถ้วนครอบคลุมหัวข้อเรื่องที่ทำการศึกษา

4.4 มโนทัศน์สัมพันธ์กับประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปาก

ในการกำหนดมโนทัศน์สัมพันธ์เรื่องมะเร็งช่องปาก ลักษณะความสัมพันธ์มีทั้งที่เป็นความสัมพันธ์แบบทั่วไป คือ Generic Relation และ Partitive Relation และความสัมพันธ์แบบซับซ้อนหลายรูปแบบ ทางผู้จัดทำได้กำหนดมโนทัศน์ความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ทั้งสิ้น 8 มิติ ได้แก่

1. มโนทัศน์สัมพันธ์แบบลำดับชั้น (G=GENERIC-SPECIFIC)
2. มโนทัศน์สัมพันธ์แบบส่วนประกอบ (W=WHOLE-PART)
3. มโนทัศน์สัมพันธ์จำแนกตามปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหา (PS = PROBLEM-SOLUTION)
4. มโนทัศน์สัมพันธ์จำแนกตามวัตถุประสงค์ของกระบวนการ (PU = PROCESS - PURPOSE)
5. มโนทัศน์สัมพันธ์จำแนกตามวิธีการ (PM = PROCESS - METHOD)
6. มโนทัศน์สัมพันธ์จำแนกตามกระบวนการผลของกระบวนการ (PR = PROCESS - RESULT)
7. มโนทัศน์สัมพันธ์จำแนกตามกระบวนการและเงื่อนไขของกระบวนการนั้น (PC= PROCESS-CONDITION)
8. มโนทัศน์สัมพันธ์จำแนกตามสาเหตุและผลกระทบที่เกิดจากสาเหตุดังกล่าว (CE=CAUSE-EFFECT)

มโนทัศน์สัมพันธ์ต่างๆ เหล่านี้จะถูกนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิพร้อมทั้งคำอธิบายประกอบ โดยจะเรียงลำดับตั้งแต่มโนทัศน์สัมพันธ์แรกเรื่อยไป สำหรับการนำเสนอศัพท์เฉพาะสาขา ในรูปของบันทึกข้อมูลคำศัพท์ก็จะเรียงไปตามมโนทัศน์จากความสัมพันธ์มิติหนึ่งสู่อีกมิติหนึ่งจนครบทุกมโนทัศน์ ความสัมพันธ์ที่กำหนดขึ้นนี้จะช่วยให้ผู้ใช้ประมวลศัพท์เฉพาะสาขามีความเข้าใจหัวข้อเรื่อง ตลอดจนศัพท์เฉพาะสาขาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตารางที่ 1 แสดงรหัส รูปแบบ และความหมายของมโนทัศน์สัมพันธ์ในประมวลศัพท์เรื่อง มะเร็งช่องปาก
พบมโนทัศน์สัมพันธ์ทั้งสิ้น 8 มิติ คือ

มโนทัศน์สัมพันธ์	ความหมาย
GENERIC – SPECIFIC (G)	แสดงรูปแบบความสัมพันธ์แบบมโนทัศน์หนึ่ง มีขอบเขตกว้างขวาง ขณะที่อีกมโนทัศน์หนึ่งมีความเฉพาะเจาะจงกว่า เช่น การแพร่กระจายของเซลล์มะเร็ง จะแบ่งเป็นการแพร่กระจายไปสู่ต่อมน้ำเหลืองบริเวณลำคอ และการแพร่กระจายไปยังอวัยวะที่อยู่ห่างไกล เช่น ปอด กระดูก เป็นต้น
WHOLE –PART (W)	แสดงรูปแบบความสัมพันธ์แบบมโนทัศน์หนึ่ง เป็นองค์รวม ขณะที่อีกมโนทัศน์หนึ่งจัดเป็นเพียงส่วนประกอบขององค์รวมนั้น เช่น ลักษณะทางมิถุนพยาธิวิทยาของมะเร็ง จะประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงของเซลล์เดี่ยว เช่น การที่เซลล์เยื่อผิวและนิวเคลียสติดสีเข้มขึ้น หรือมีรูปร่างเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม
PROBLEM – SOLUTION (PS)	แสดงรูปแบบความสัมพันธ์แบบมโนทัศน์หนึ่ง เป็นปัญหา และอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นแนวทางแก้ไขปัญหา เช่น การเกิดมะเร็งในบริเวณกระดูกขากรรไกร แก้ไขด้วยการผ่าตัดเอากระดูกขากรรไกรออก ด้วยเทคนิคต่างๆ รวมถึงการผ่าตัดและเอาต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอออกด้วย
PROCESS – PURPOSE (PP)	แสดงรูปแบบความสัมพันธ์แบบมโนทัศน์หนึ่ง เป็นกระบวนการ และอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของกระบวนการนั้น เช่น การเจาะชิ้นเนื้อไปตรวจจากบริเวณต่อมน้ำเหลือง เป็นการตรวจหาการแพร่กระจายของเซลล์มะเร็งไป

	<p>ยังต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอที่สงสัย หรือการสแกนร่างกายโดยใช้ภาพรังสีส่วนตัด</p> <p>คอมพิวเตอร์ จะช่วยให้สามารถตรวจหามะเร็งที่แพร่กระจายไปยังอวัยวะที่อยู่ห่างไกลได้ เช่น ปอด กระดูก เป็นต้น</p>
PROCESS – METHOD (PM)	<p>แสดงรูปแบบความสัมพันธ์แบบมโนทัศน์หนึ่งเป็นกระบวนการ และอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นวิธีการสำหรับกระบวนการนั้น เช่น การบริโภคยาสูบ อาจมีทั้งลักษณะของการสูบบุหรี่ ทั้งแบบปกติและแบบกลับทาง หรือการใช้จ่ายยาสูบไร้ควัน</p> <p>ใส่ไว้ที่ระหว่างกระพุ้งแก้มและเหงือก</p>
PROCESS – RESULT (PR)	<p>แสดงรูปแบบความสัมพันธ์แบบทิมโนทัศน์หนึ่งเป็นกระบวนการ และอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากกระบวนการนั้น เช่น ในกระบวนการจัดระดับความผิดปกติของเยื่อหุ้มตามลักษณะทางมิถุนพยาธิวิทยา ทำให้สามารถจำแนกความผิดปกติที่เกิดขึ้น เริ่มตั้งแต่คิสเพลเซีย คาร์ซิโนมา อิน ไชทู จนกระทั่งกลายเป็นมะเร็ง</p>
PROCESS-CONDITION (PC)	<p>แสดงรูปแบบความสัมพันธ์แบบทิมโนทัศน์หนึ่งเป็นกระบวนการและอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นเงื่อนไขของกระบวนการนั้น เช่นการใช้รังสีรักษาเพิ่มเติมภายหลังการผ่าตัดในกรณี que การผ่าตัดไม่สามารถกำจัดรอยโรคมะเร็งได้</p> <p>หมด โดยการได้รับรังสีรักษาเพิ่มเติมจะเป็นการลดการแพร่กระจายของเซลล์มะเร็งจากบริเวณที่ผ่าตัดได้</p>
CAUSE-EFFECT (CE)	<p>แสดงรูปแบบความสัมพันธ์แบบทิมโนทัศน์หนึ่งเป็นกระบวนการ และอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากกระบวนการนั้น เช่น การได้รับรังสีรักษา จะส่งผลกระทบต่อต่อมน้ำลายในช่อง</p>

	ปาก รวมทั้งที่อยู่หน้าต่อหู จนเกิดการฝ่อลีบ ผลิตน้ำลายไม่ได้ นำไปสู่ภาวะปากแห้งภายหลัง
--	---

เมื่อวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์จนครบถ้วนแล้ว ผู้จัดทำจึงนำเสนอคำเทียบเคียงที่พบในตำบทยกภาษาไทยเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องมะเร็งช่องปาก โดยคำเทียบเคียงจะแทนมโนทัศน์ที่คล้ายคลึงกับศัพท์เฉพาะสาขาภาษาอังกฤษ นอกเหนือจากการเปรียบเทียบมโนทัศน์อีกสิ่งหนึ่งที่ช่วยให้ผู้จัดทำสามารถเชื่อมโยงคำเทียบเคียงภาษาไทยเข้ากับศัพท์เฉพาะสาขาภาษาอังกฤษ คือ วงเล็บศัพท์ภาษาอังกฤษซึ่งพบได้ทั่วไปในตำบทยกเฉพาะสาขาภาษาไทยเพื่อยืนยันความสอดคล้องตรงกัน เมื่อก้าวถึงมโนทัศน์ใดๆ ซึ่งแทนมโนทัศน์เดียวกันเข้าด้วยกัน

บทที่ 5

บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น และ บันทึกข้อมูลศัพท์

เมื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์แล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การเก็บบันทึกศัพท์เฉพาะสาขา บริบทที่พบศัพท์เฉพาะสาขานั้น ขอบเขตของสาขาวิชาเฉพาะที่พบ ข้อมูลทางภาษาศาสตร์ของศัพท์เฉพาะสาขาแต่ละคำ เช่น ชนิดของคำ ตลอดจนข้อมูลประกอบอื่นๆ เช่น ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับมโนทัศน์ต่างๆ จากแหล่งอ้างอิงอื่นๆ ลงในแบบฟอร์มเพื่อความสะดวกในการนำข้อมูลเหล่านี้ไปเชื่อมโยงเป็นมโนทัศน์สัมพันธ์และเขียนคำจำกัดความ

จากนั้นจะวิเคราะห์คุณลักษณะของศัพท์ ที่รวบรวมได้จากบริบทของศัพท์ที่พบในคลังข้อมูลภาษา และเขียนคำจำกัดความให้กับศัพท์เฉพาะสาขา โดยให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่คาดว่าผู้ใช้ประมวลศัพท์จำเป็นต้องทราบ อันได้แก่ รายละเอียดข้อมูลด้านภาษาศาสตร์ของศัพท์ไม่ว่าจะเป็น ชนิดของคำ และบริบทที่ดึงออกมาจากคลังข้อมูล ความสัมพันธ์กับมโนทัศน์อื่นๆ คำเทียบเคียงในภาษาไทย คำจำกัดความ ตลอดจนข้อมูลประกอบที่ค้นหาได้จากแหล่งข้อมูลเพิ่มเติม ลงในบันทึกข้อมูลศัพท์ และนำเสนอผลของการศึกษาในรูปของประมวลศัพท์เฉพาะทางฉบับสมบูรณ์

5.1 การบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นและการบันทึกข้อมูลศัพท์ (Extraction Records and Terminological Records)

Cabré (1999) ได้เสนอรูปแบบบันทึกข้อมูลศัพท์ในการจัดทำประมวลศัพท์ไว้ 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1. **Extraction record** (บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น)
2. **Terminological record** (บันทึกข้อมูลศัพท์)
3. **Correspondence record** (บันทึกแสดงความสัมพันธ์ของศัพท์แต่ละภาษา)

เนื่องจากประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปากเล่มนี้จัดทำขึ้น โดยใช้คลังข้อมูลภาษาเพียงภาษาเดียว ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องทำ Correspondence record ซึ่งเป็นบันทึกสำหรับแสดงความสัมพันธ์ของบันทึกศัพท์แต่ละภาษา ซึ่งจะใช้ในกรณีการบันทึกข้อมูลศัพท์ตั้งแต่สองภาษาขึ้นไป ในที่นี้จะใช้เพียงบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นและบันทึกข้อมูลศัพท์เพื่อจัดเก็บและแสดงผลข้อมูลเท่านั้น

5.1.1 บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น (Extraction record)

บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นเป็นบันทึกที่รวบรวมรายละเอียดต่างๆ ของศัพท์ที่ดึงมาจากคลังข้อมูลภาษาเฉพาะทาง รายละเอียดที่มักพบในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นมีดังต่อไปนี้

1. รูปศัพท์
2. บริบทหรือเนื้อหาในส่วนที่พบศัพท์นั้นปรากฏอยู่
3. ที่มาของเอกสารที่ค้นพบศัพท์นั้น
4. ข้อมูลทางไวยากรณ์
5. ข้อมูลอื่นๆ เช่น ศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ คำนิยาม เป็นต้น

ขณะรวบรวมข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาเพื่อใส่ในบันทึกข้อมูลภาษาเบื้องต้น มักพบปัญหาในการคัดเลือกบริบทที่จะนำมาแสดง เนื่องจากโดยทั่วไปสามารถพบศัพท์ได้ในบริบทที่หลากหลาย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ในการเลือกบริบทด้วย โดยทั่วไป บริบทแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท (Cabré, 1999) ได้แก่

5.1.1.1 Testimonial context

เป็นบริบทที่แสดงให้เห็นว่ามีการใช้ศัพท์นั้นจริง แต่ไม่ได้ให้ข้อมูลอื่นไว้เลย เช่น

“.....since the terminals have to be equipped with a printer, and if we do not want to have to type the information ourselves, they also need to be equipped with a scanner.”

จากบริบทที่ให้มา จะเห็นว่ามีการใช้ศัพท์ scanner จริงแต่ไม่ได้อธิบายหรือให้รายละเอียดอย่างอื่นเพิ่มเติมแต่อย่างใด

5.1.1.2 Defining context

เป็นบริบทที่ให้ความหมายของศัพท์นั้นโดยละเอียด เช่น

“This technique (telephotocopy or facsimile) allows transmission of a copy of a document (facsimile) from an issuing centre to a receiving centre by means of a telecommunications network.”

จะเห็นว่ามีการอธิบายความหมายของศัพท์ Telephotocopy หรือ Facsimile เอาไว้เพื่อเป็นที่เข้าใจ

5.1.1.3 Metalinguistic context

เป็นบริบทที่ให้ข้อมูลของศัพท์ซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของระบบที่เป็นทางการ เช่น

“...laundering used to refer only to clothes, but in some parts of the coast it refers to illegal financial activities.”

จากบริบทข้างต้น เป็นการให้บริบทของ laundering เป็น 2 บริบท คือ บริบทที่เกี่ยวกับเรื่องของเสื้อผ้า (การซักรีด) และบริบทที่เกี่ยวข้องกับการเงินที่ผิดกฎหมาย (การฟอกเงิน) อีกด้วย

จากบริบททั้งสามประเภท Defining context ซึ่งเป็นบริบทที่ให้ความหมายของคำศัพท์นั้น เป็นบริบทประเภทที่เหมาะสมที่สุดในการจัดทำประมวลศัพท์

Cabré (1999) ให้ความเห็นเกี่ยวกับจำนวนของบริบทที่จะนำมาแสดงไว้ในบันทึกข้อมูลศัพท์นั้น ว่า การนำบริบทสองบริบทมาแสดงไว้ เพียงพอที่จะเป็นหลักฐานยืนยันการใช้งานจริงของศัพท์ อย่างไรก็ตาม การนำบริบทมากกว่าสองบริบทมาแสดงอาจจำเป็นในกรณีที่บริบทเพิ่มเติมทำให้ได้ข้อมูลสำคัญเพิ่มขึ้น ทั้งที่เป็นข้อมูลด้านการใช้งานศัพท์หรือข้อมูลที่ช่วยขยายความศัพทดังกล่าว

จากการพิจารณาองค์ประกอบของบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นตามที่ได้มีผู้เสนอแนะไว้ข้างต้น ผู้จัดทำจึงได้กำหนดรูปแบบของบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นสำหรับประมวลศัพท์ฉบับนี้ โดยจัดแสดงมโนทัศน์สัมพันธ์ไว้ด้วย ดังตารางต่อไปนี้

แบบบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น (Extraction Record-ER)

CN: ลำดับที่ของบันทึกตาม ด้วยลำดับของมโนทัศน์ เริ่มจาก 001	Concept: รายการของมโนทัศน์แสดงมโนทัศน์ที่ กำลังกล่าวถึง	Eng: ศัพท์ภาษาอังกฤษและแหล่งที่มาของ ศัพท์
Feature: คุณลักษณะของศัพท์โดยอ้างอิงจากบริบทที่พบในคลังข้อมูลภาษา		
Conceptual Relation: ความสัมพันธ์ของมโนทัศน์กับมโนทัศน์อื่นๆ ในสาขาวิชาเดียวกัน		
Extraction: บริบทของศัพท์ที่พบในคลังข้อมูลภาษาพร้อมทั้งระบุแหล่งที่มาของบริบทนั้น		
Synonym Term: ศัพท์ที่ใช้แทนกันได้หรือศัพท์เหมือนตามที่พบ ในคลังข้อมูลภาษาและแหล่งที่มาของศัพท์ที่ใช้ แทนกันได้	Abbreviation: อักษรย่อของศัพท์ตามที่พบใน คลังข้อมูลภาษาและแหล่งที่มา ของอักษรย่อนั้น	Grammatical Category: ข้อมูลทางไวยากรณ์ของ ศัพท์ เช่น เป็นคำนาม (Noun) คำคุณศัพท์ (Adjective) เป็นต้น

5.1.2 บันทึกข้อมูลศัพท์ (Terminological record)

เป็นบันทึกที่เก็บข้อมูลทุกอย่างเกี่ยวกับศัพท์นั้น ซึ่งรวบรวมจากบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น และจากข้อมูลที่ค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งอ้างอิงต่างๆ โดยการจัดเก็บและแสดงผลข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับศัพท์แต่ละศัพท์อย่างเป็นระเบียบ

ประเภทของข้อมูลที่แสดงในบันทึกข้อมูลศัพท์อาจแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำและการนำไปใช้งาน โดยข้อมูลพื้นฐานและข้อปฏิบัติในการนำเสนอข้อมูลประเภทต่างๆ ในบันทึกข้อมูลศัพท์ ได้แก่

1. ศัพท์ (Entry Term)

ในภาษาที่ศัพท์ประเภทคำนามมีการเปลี่ยนรูปเมื่อเป็นพหูพจน์ ให้นำเสนอศัพท์ในรูปเอกพจน์ กรณีที่ศัพท์ประกอบด้วยคำมากกว่าหนึ่งคำ การจัดเรียงศัพท์ให้จัดตามที่ใช้กันจริงตามปกติ

2. แหล่งอ้างอิงของศัพท์ (Reference of Term)

แสดงรายละเอียดของเอกสารที่พบศัพท์นั้น โดยอาจเป็นสัญลักษณ์เพื่อให้ผู้ใช้สามารถอ้างอิงข้อมูลจากเอกสารดังกล่าวหรือค้นหาศัพท์นั้นได้เมื่อต้องการ สัญลักษณ์ของแหล่งอ้างอิงควรจดจำได้ง่ายและกระชับ

3. ข้อมูลทางไวยากรณ์ (Grammatical Category)

ได้แก่ คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ โดยเขียนอธิบายเป็นคำเต็ม หรือกำหนดเป็นอักษรย่ออย่างมีระบบเป็นต้น

4. เขตข้อมูล (Subject Field)

เขตข้อมูลที่มีการใช้ศัพท์นั้น อาจเป็นเขตข้อมูลทั่วไปที่พบศัพท์ เขตข้อมูลย่อยเฉพาะในเขตข้อมูลทั่วไป หรือเขตข้อมูลย่อยเฉพาะในเขตข้อมูลย่อยใดๆ เป็นต้น

5. คำจำกัดความ หรือบริบทหรือทั้งสองอย่าง (Definition or Context or Both)

หลักในการเขียนคำจำกัดความ จะได้กล่าวถึงต่อไป

6. บริบท (Context)

การบันทึกบริบทในบันทึกข้อมูลคำศัพท์นั้นจะแสดงบริบทจากคลังข้อมูลภาษาซึ่งได้ถูกบันทึกไว้ในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นเพียงหนึ่งหรือสองบริบทเท่านั้นเพื่อแสดงว่าศัพท์นั้นมีการใช้งานอย่างไร ยกเว้นในกรณีที่ศัพท์มีการใช้งานหลากหลายรูปแบบจึงจะแสดงบริบทเพิ่ม

7. ศัพท์ที่เทียบเคียงกันได้ภาษาอื่น (Equivalent in Other Languages)

ศัพท์ที่เทียบเคียงกันสามารถอ้างอิงจากพจนานุกรม สารานุกรมหรืองานประมวลศัพท์อื่นๆ โดยจะต้องระบุแหล่งที่มาเพื่อการอ้างอิงด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้จัดทำสามารถเลือกกำหนด

ศัพท์เทียบเคียงขึ้นได้เองเมื่อเห็นว่าศัพท์ที่มีอยู่ไม่สามารถครอบคลุมความหมายทั้งหมดของโน้ตศัพท์นั้นได้อย่างเหมาะสม โดยอาจได้จากการอ้างอิง

8. การอ้างอิงศัพท์อื่นในสาขาเดียวกัน(Cross Reference)

การจัดทำประมวลศัพท์เฉพาะด้านมักจะพบศัพท์ที่อ้างอิงศัพท์อื่น ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งการอ้างอิงเพื่อขยายความศัพท์นั้นเพิ่มเติม ระบุความสัมพันธ์กับศัพท์อื่นในสาขาวิชาเดียวกัน หรืออาจเป็นการอ้างอิงถึงศัพท์อื่นที่ใช้งานร่วมกัน เป็นต้น

9. ข้อมูลด้านการจัดการบันทึก (Management Data for the Correct)

ให้รายละเอียดของผู้จัดทำบันทึกรวมทั้งเวลาที่ทำ โดยอาจระบุเป็นรหัสและมีเอกสารแสดงรายละเอียดของรหัสแต่ละรายการแนบท้าย

หลักเกณฑ์ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อบันทึกข้อมูลศัพท์ (Sager, 1990)

1. กำหนดเกณฑ์ในการรวบรวมข้อมูลศัพท์เพื่อให้การรวบรวมเป็นไปอย่างสอดคล้องและเป็นระเบียบ
2. ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลศัพท์แต่ละประเภทเพื่อใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล
3. ระบุเวลาอ้างอิงของข้อมูลศัพท์เนื่องจากข้อมูลศัพท์มักจะมีข้อจำกัดเรื่องเวลา เมื่อเวลาผ่านไป อาจมีการเปลี่ยนแปลงในด้านความนิยมและธรรมเนียมปฏิบัติในการใช้ภาษา
4. ไม่ควรใช้พจนานุกรมที่มีอยู่แล้วในการจัดทำประมวลศัพท์
5. ระบุว่าเนื้อหาส่วนใดเป็นต้นฉบับและเนื้อหาส่วนใดเป็นฉบับแปล เนื่องจากศัพท์ที่ใช้ในฉบับแปลอาจเป็นได้ทั้งศัพท์เดิมที่มีอยู่ในสังคมาษาฉบับแปลหรือเป็นศัพท์ที่ใช้เทียบเคียงกัน
6. ประมวลศัพท์ที่มีการดึงข้อมูลจากบริบทที่ต่อเนื่องจะมีความครบถ้วนและสอดคล้องของเนื้อหาสาระมากกว่า
7. ควรรวบรวมลักษณะทางภาษาที่แตกต่างกันไปของศัพท์แต่ละศัพท์

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบพื้นฐานต่างๆ เหล่านี้ ประกอบกับวัตถุประสงค์ในการจัดทำประมวลศัพท์นี้ ผู้จัดทำจึงกำหนดรูปแบบบันทึกข้อมูลศัพท์โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

<p>TR:</p> <p>ลำดับที่ของบันทึกตามด้วยลำดับของมโนทัศน์เริ่มจาก 001 ซึ่งต้องตรงกับลำดับของมโนทัศน์ที่แสดงในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น</p>	<p>Eng:</p> <p>ศัพท์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ในการเรียกมโนทัศน์ สำหรับมโนทัศน์บางมโนทัศน์ที่มีชื่อเรียกมากกว่าหนึ่งคำ จะพิจารณาเลือกศัพท์ที่มีความถี่สูงสุดมาแสดงเป็นศัพท์หลักในบันทึกเนื่องจากเป็นศัพท์ที่มีผู้ใช้กว้างขวางที่สุด</p>	<p>Thai:</p> <p>ศัพท์เทียบเคียงในภาษาไทย</p>
<p>Grammatical Category:</p> <p>ระบุข้อมูลทางไวยากรณ์ เช่น Noun, Verb, Adjective เป็นต้น</p>	<p>Subject Field: เขตข้อมูลที่พบศัพท์นั้นอยู่ โดยแบ่งตามมิติในการจัดทำระบบมโนทัศน์ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้งานทราบว่าศัพท์นั้นอยู่ในเขตข้อมูลหรือหมวดเรื่องใด</p>	
<p>Definition:</p> <p>แสดงนิยามของมโนทัศน์</p>		
<p>Illustration:</p> <p>แสดงตัวอย่างการใช้งานศัพท์โดยอ้างอิงมาจากคลังข้อมูลภาษา</p>		
<p>Note:</p> <p>แสดงข้อมูลเพิ่มเติมของการใช้งานศัพท์ เช่น ข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นในการใช้งาน เป็นต้น</p>		
<p>Linguistic Specification:</p> <p>ข้อมูลทางภาษาอื่นๆ เช่น คำเหมือน อักษรย่อ คำตรงข้าม เป็นต้น</p>		
<p>Cross-reference:</p> <p>ศัพท์อื่นในระบบมโนทัศน์ที่มีความสัมพันธ์กัน</p>		

5.2 คำจำกัดความ (Definition)

หน่วยงานสร้างมาตรฐานการใช้ภาษา ISO โดยใน ISO 1087 (1990) ได้อธิบายความหมายของ “คำจำกัดความ” ว่าเป็นข้อความที่อธิบายมโนทัศน์หนึ่งๆ และบรรยายความแตกต่างระหว่างมโนทัศน์นั้นจากมโนทัศน์อื่นในมโนทัศน์สัมพันธ์ ในสาขาวิชาเดียวกัน (Cabré, 1998 : 104) มโนทัศน์ประกอบด้วยลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันซึ่งอธิบายกลุ่มของวัตถุในโลกแห่งความเป็นจริง ดังนั้น การให้คำจำกัดความศัพท์เฉพาะสาขา หรือการให้คำอธิบายมโนทัศน์จึงเป็นการบรรยายลักษณะรวมของกลุ่ม และลักษณะจำเพาะ ที่ทำให้สิ่งนั้นหรือมโนทัศน์นั้น

แตกต่างจากสิ่งอื่นหรือมโนทัศน์อื่น กระบวนการให้คำจำกัดความโดยสรุปจึงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่

1. Intension ซึ่งเป็นการบรรยายคุณลักษณะภายในของมโนทัศน์นั้น โดยเริ่มจากลักษณะทั่วไปจนถึงลักษณะเฉพาะเจาะจง เช่น Wolf : Mammal → Carnivore → Fissiped → Canine
2. Extension ซึ่งเป็นกระบวนการให้คำจำกัดความด้วยการอธิบายโดยอ้างอิงถึงคุณลักษณะภายนอก พร้อมทั้งยกตัวอย่างสิ่งที่มีคุณลักษณะเดียวกับมโนทัศน์ที่อธิบาย ตัวอย่างเช่น Halogen : Fluorine, Chlorine, Bromine, Iodine และ Astaine (Cabré, 1998 : 99) การให้คำจำกัดความแก่มโนทัศน์จึงเป็นการอธิบายลักษณะที่เหมือนและแตกต่าง ลักษณะทั่วไป และเฉพาะเจาะจง ลักษณะภายใน และภายนอกของมโนทัศน์หนึ่งๆ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์นั้นกับมโนทัศน์อื่นในรูปแบบต่างๆ

5.2.1 สิ่งที่ช่วยบ่งชี้ศัพท์เฉพาะสาขา และคำจำกัดความในตัวบท

ผู้จัดทำประมวลศัพท์สามารถระบุศัพท์เฉพาะสาขา และคำจำกัดความของศัพท์ศัพท์สาขานั้นในตัวบทที่ประกอบขึ้นเป็นคลังข้อมูลเฉพาะสาขา โดยคำจำกัดความมักปรากฏใกล้กับศัพท์เฉพาะสาขา มีรูปแบบเฉพาะที่สามารถสังเกตได้ สิ่งที่ช่วยบ่งชี้ศัพท์เฉพาะสาขา และคำจำกัดความ เรียกว่า ตัวบ่งชี้ทางภาษา (Linguistic Signal) โดยตัวบ่งชี้ทางภาษานี้หมายรวมถึงคำและเครื่องหมายวรรคตอนบางอย่าง ซึ่งได้มีการเก็บรวบรวมเป็นสถิติว่าพบร่วมกับศัพท์เฉพาะสาขาและคำจำกัดความบ่อยครั้ง อย่างไรก็ตาม ตัวบ่งชี้ทางภาษาที่ช่วยระบุศัพท์เฉพาะสาขา และคำจำกัดความจะมีความหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละคลังข้อมูลเฉพาะสาขาวิชา ตัวอย่างเช่น e.g. , i.e, known as, called, denotes, the term และเครื่องหมายอัญประกาศ (“...”) นอกจากนี้คำในกลุ่ม Generic Reference เช่น This Process, This method, This device ซึ่งเป็นคำที่ใช้อ้างถึงศัพท์เฉพาะสาขาในตำแหน่งก่อนหน้า หากปรากฏในตำแหน่งขึ้นต้นของประโยค ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ช่วยบ่งชี้ศัพท์เฉพาะสาขา และคำจำกัดความ

นอกเหนือจากตัวบ่งชี้ทางภาษาดังกล่าว ผู้ศึกษา และสร้างประมวลศัพท์เฉพาะสาขาสามารถระบุศัพท์เฉพาะสาขา และทราบได้ว่าข้อความเป็นคำจำกัดความได้จากรูปแบบการให้คำจำกัดความซึ่งใช้โดยทั่วไปทั้งในภาษาทั่วไป (General Language) และภาษาเฉพาะสาขาวิชา (Specific Language) สรุปเป็นรูปแบบการให้คำจำกัดความ 3 รูปแบบ ดังนี้

1) รูปแบบแรก คือ การให้คำจำกัดความแบบสมบูรณ์ (Complete defining expositive) หรือรูปแบบที่ (Trimble, 1991 (อ้างใน Pearson, 1998: 89-104)) เรียกว่าการให้คำจำกัดความแบบทางการ (Formal definition formula) สูตรของการให้คำจำกัดความในรูปแบบนี้คือ $X = Y +$ ลักษณะที่ทำให้แตกต่าง โดย X คือ ศัพท์เฉพาะสาขา = คือ คำกริยาที่เชื่อมต่อศัพท์เฉพาะสาขาเข้ากับข้อความที่เป็นคำจำกัดความ (Connective verb) และ Y คือ กลุ่มที่มีลักษณะ

ทั่วไป และศัพท์เฉพาะสาขานั้นเป็นสมาชิก (Class word หรือ Super ordinate) โดยศัพท์เฉพาะสาขามักปรากฏอยู่ในตำแหน่งขึ้นต้นประโยคตามด้วยคำจำกัดความ อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีพบว่าอาจสลับตำแหน่งกันโดยส่วนที่เป็นคำจำกัดความขึ้นต้นประโยค แล้วตามด้วยศัพท์เฉพาะสาขตามสูตร $Y + \text{ลักษณะที่ทำให้แตกต่าง} = X$ ก็ได้การให้คำจำกัดความแบบสมบูรณ หรือแบบทางการโดยสลับตำแหน่งกันนี้มักใช้เพื่อกริณนำศัพท์เฉพาะสาขาเข้าสู่ปริเณการสนทนา (Discourse) เป็นครั้งแรก

การให้คำจำกัดความแบบทางการยังสามารถแยกย่อยออกเป็นแบบพื้นฐาน (Simple formal definition) และแบบซับซ้อน (Complex formal definition) โดยแตกต่างกันที่แบบพื้นฐาน ศัพท์เฉพาะสาขา และคำจำกัดความจะอยู่ในประโยคเดียวกัน ขณะที่แบบซับซ้อน ศัพท์เฉพาะสาขาและคำจำกัดความจะอยู่ต่างประโยคกัน เช่น ประโยคหนึ่งเป็นข้อความที่ให้คำจำกัดความ การที่แยกคำจำกัดความออกเป็นสองประโยคนี้อาจมีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงประโยคซับซ้อนที่ยืดยาวซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสน ตัวอย่างเช่น

Full text retrieval = information retrieval which handles files of text with any word retrievable (rather than just defined key words) (Chandor : 1987 อ้างใน Cabré, 1998 : 102)

2) รูปแบบที่สอง คือ การให้คำจำกัดความแบบบางส่วน (Partial defining expositive) หรือรูปแบบที่ (Trimble : 1991 อ้างใน Pearson 1998: 89-104) เรียกว่าการให้คำจำกัดความแบบกึ่งทางการ (Semi-formal definition formula) สูตรของการให้คำจำกัดความในรูปแบบนี้คือ $X = \text{ลักษณะที่ทำให้แตกต่าง}$ โดย X คือ ศัพท์เฉพาะสาขา และ $=$ คือ คำกริยาที่เชื่อมต่อศัพท์เฉพาะสาขาเข้ากับข้อความที่เป็นคำจำกัดความ (Connective verb) สังเกตได้ว่าในรูปแบบนี้ไม่มี Y คือ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีลักษณะทั่วไป และศัพท์เฉพาะสาขานั้นเป็นสมาชิกอยู่ (Class word หรือ Super ordinate) โดย Trimble ได้ให้เหตุผลว่าอาจมีการบ่งชี้ Y ในประโยคก่อนหน้าแล้ว และสามารถมองได้ว่าการให้คำจำกัดความรูปแบบนี้แท้ที่จริงแล้วเป็นส่วนหนึ่งของการให้คำจำกัดความแบบสมบูรณ ตัวอย่างเช่น Roll-call vote = A vote carried out by roll call (Curzon : 1979 อ้างใน Cabré 1998 : 102)

3) รูปแบบสุดท้าย คือ การให้คำจำกัดความแบบไม่เป็นทางการ (Non-formal definition formula) หรือการแทนที่ (Substitution หรือ Substitutable defining strategy) โดยใช้ภาษาทั่วไปอธิบายความหมายของศัพท์เฉพาะสาขา (Paraphrasing) และด้วยการใช้คำความหมายเหมือน (Synonymy) แนวคิดของการให้คำจำกัดความรูปแบบนี้คือคำจำกัดความ หรือคำในภาษาทั่วไปต้องสามารถนำมาแทนที่ศัพท์เฉพาะสาขาในบริบทที่ศัพท์เฉพาะสาขาปรากฏอยู่เพื่ออธิบายมโนทัศน์ของศัพท์เฉพาะสาขานั้น วิธีการได้รับการสนับสนุนโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างพจนานุกรม (Lexicographer) และผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาประมวลศัพท์เฉพาะสาขา (Terminologist) หลายท่าน เช่น ตามความเห็นของ Landau, Landheer (อ้างใน Pearson 1998: 89-

104) และ ISO คำความหมายเหมือนเป็นการแสดงความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันระหว่างศัพท์เฉพาะสาขากับคำที่นำมาแทนที่ คำความหมายเหมือนที่นำมาแทนที่นั้นจึงต้องสามารถใช้แทนได้อย่างสมบูรณ์ในบริบทต่างๆ โดยไม่ทำให้ความหมายของศัพท์เฉพาะสาขานั้นผิดเพี้ยนไป (Absolute synonym) กล่าวคือ เป็นคำที่เหมือนกับศัพท์เฉพาะสาขาทั้งด้านความหมายและการใช้ ตัวอย่างเช่น การใช้ reactor แทน nuclear reactor ซึ่งเป็นที่ยอมรับและถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลาย

อย่างไรก็ดี ไม่มีศัพท์ และคำใดที่จะเหมือนกันทั้งด้านความหมาย และการใช้ ไม่มีศัพท์เฉพาะสาขา และคำในภาษาทั่วไปใดที่สามารถใช้แทนกันได้อย่างสมบูรณ์ในทุกสถานการณ์การสื่อสาร ในกรณีที่มีความหมายเหมือนกัน ก็มักจะมีระดับของภาษาที่แตกต่างกัน หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้ภาษาที่แตกต่างกันเนื่องด้วยการใช้ภาษาเป็นการสื่อถึงภูมิหลังของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็นสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ ทัศนคติ ฯลฯ หลักการแทนที่ศัพท์เฉพาะสาขาจึงไม่อาจนำไปใช้ในทุกสถานการณ์ เนื่องจากเมื่อแทนที่ด้วยคำหรือคำจำกัดความในภาษาทั่วไป จะพบว่าไม่เป็นธรรมชาติหรือยังอธิบายความไม่ชัดเจนเพียงพอ จึงมีการอนุโลมให้ใช้คำความหมายเหมือน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในบริบทการสื่อสารที่ใกล้เคียงกัน (Approximate synonym) (Pearson, 1998 : 89-104 ; 130-134)

แนวทางการให้คำจำกัดความ

เมื่อศึกษาข้อมูลจากคลังข้อมูลในหัวข้อเฉพาะสาขาซึ่งเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบแล้ว ผู้สร้างประมวลศัพท์เฉพาะสาขาอาจจำเป็นต้องหาข้อมูลนอกเหนือด้วยบท (Extra-linguistic) เพิ่มเติมเพื่ออธิบายศัพท์เฉพาะสาขาที่เชื่อมโยงเข้ากับมโนทัศน์สัมพันธ์ในสาขาวิชานั้นๆ แล้วด้วยคำจำกัดความที่ครอบคลุมลักษณะต่างๆ ของมโนทัศน์ เพื่อให้คำจำกัดความมีรูปแบบที่ถูกต้องตามหลักการสร้างประมวลศัพท์ ข้อควรคำนึงในการเขียนคำจำกัดความของมโนทัศน์ สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะดังนี้ (Wright and Budin, 1997 : 215) (Cabré, 1998 : 106-112) (Pearson, 1998 : 88) (ISO 704: 2000 Terminology work – Principles and Methods)

1. ระบุสาขาวิชาของศัพท์เฉพาะสาขา และวัตถุประสงค์ของคำจำกัดความ เนื่องจากแม้จะเป็นของสิ่งเดียวกันในโลกแห่งความเป็นจริง ย่อมแสดงถึงมโนทัศน์และนำไปสู่คำจำกัดความที่เฉพาะเจาะจงแตกต่างกัน เมื่ออยู่ในกรอบของสาขาวิชาเฉพาะที่แตกต่างกัน และรูปแบบคำจำกัดความที่ให้ย่อมแตกต่างกันขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการให้คำจำกัดความ
2. คำจำกัดความจะต้องอธิบายมโนทัศน์ ไม่ใช่ใช้อธิบายคำที่ประกอบกันเป็นศัพท์ที่ใช้เรียกมโนทัศน์นั้น

3. ในแต่ละคำจำกัดความ ควรอธิบายมโนทัศน์เพียงมโนทัศน์เดียว ไม่ควรอธิบายศัพท์เฉพาะสาขาอื่น
4. ในการจัดสร้างระบบมโนทัศน์และการให้คำจำกัดความที่เป็นระบบ จะต้องมีการกำหนดว่ามโนทัศน์ใดเป็นมโนทัศน์พื้นฐานที่เป็นที่รู้จักและเข้าใจกันดีจนไม่ต้องมีการให้คำจำกัดความ และในการให้คำจำกัดความของมโนทัศน์อื่นๆ ในระบบมโนทัศน์ก็จะใช้มโนทัศน์พื้นฐานนั้นเป็นตัวตั้งเพื่อช่วยอธิบายมโนทัศน์
5. อธิบายลักษณะที่มโนทัศน์นั้นมีร่วมกับมโนทัศน์อื่นซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ในสาขาวิชาเดียวกัน
6. ในกรณีที่มีการกำหนดคำจำกัดความของมโนทัศน์นั้นไว้ก่อนแล้ว เช่น มีกำหนดไว้ในมาตรฐานสากลแล้ว เป็นต้น การจะนำคำจำกัดความนั้นมาใช้จะทำได้เฉพาะกรณีที่คำจำกัดความเดิมนั้นสามารถอธิบายระบบมโนทัศน์ที่ต้องการได้อย่างครบถ้วนเท่านั้น มิฉะนั้นจะต้องมีการแก้ไขนิยามเพื่อให้สามารถนำเสนอมโนทัศน์ได้อย่างครบถ้วน
7. เนื่องจากแต่ละมโนทัศน์มีความแตกต่างกันที่ลักษณะอย่างน้อยหนึ่งประการ ในการเขียนคำจำกัดความแต่ละมโนทัศน์ จำเป็นต้องระบุลักษณะที่ทำให้มโนทัศน์นั้นแตกต่างจาก มโนทัศน์อื่นด้วย
8. อธิบายความสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ ระหว่างมโนทัศน์สาขาวิชาเดียวกันอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์แบบตามลำดับชั้น (Hierarchical Relationship) หรือความสัมพันธ์แบบไม่เป็นตามลำดับชั้น (Non Hierarchical Relationship) พร้อมทั้งตรวจสอบว่าได้อธิบายอย่างครอบคลุมทุกความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์นั้นกับมโนทัศน์อื่นแล้วหรือไม่
9. เริ่มข้อความที่ให้คำจำกัดความด้วยคำที่มีความหมายทั่วไปกว่าศัพท์เฉพาะสาขานั้นลำดับหนึ่ง (Superordinate)
10. ควรให้คำจำกัดความที่กระชับ ชัดเจน ไม่วกวน โดยอาจเป็นประโยคเดียวหรือประโยคซับซ้อน (Complex Sentence) ก็ได้ ในกรณีที่จำเป็น สามารถเขียนนิยามที่ซับซ้อนได้โดยมีหลักว่าจะต้องให้เฉพาะข้อมูลที่จำเป็นต้องอธิบายเพื่อแสดงลักษณะของมโนทัศน์เท่านั้น ข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆ ที่เห็นว่าควรอธิบายด้วยให้ใส่ไว้ในบันทึกท้ายรายการศัพท์นั้นๆ
11. ให้คำจำกัดความโดยใช้รูปแบบที่เป็นมาตรฐานในสาขาวิชานั้น โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์นั้นกับมโนทัศน์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและสร้างระบบมโนทัศน์ที่มีมโนทัศน์นั้นอยู่ด้วยขึ้นมา
12. ใช้ภาษาทางการ
13. คำขึ้นต้นของคำจำกัดความควรจัดอยู่ในชนิดของคำ (Part of speech) เดียวกับศัพท์เฉพาะสาขา

14. ควรเลือกบริบทจากคลังข้อมูลเพื่อเป็นตัวอย่างการใช้ศัพท์เฉพาะสาขาอย่างเพียงพอและเหมาะสม คือ เลือกเฉพาะบริบทที่แสดงความหมายของศัพท์เฉพาะสาขานั้นอย่างชัดเจน
15. สามารถอ้างอิงคำจำกัดความที่พบในเอกสารอ้างอิงอื่น นอกเหนือจากที่พบในคลังข้อมูลเฉพาะสาขาได้โดยทำเครื่องหมายบ่งชี้ต่างหาก เช่น เครื่องหมาย [...]
16. ไม่ควรให้ศัพท์เฉพาะสาขาที่กำลังให้คำจำกัดความปรากฏอยู่ในคำจำกัดความ
17. ไม่ให้คำจำกัดความโดยใช้การขยายข้อความ (Paraphrase) ที่ไม่จำเป็น
18. ไม่ควรให้คำจำกัดความในรูปประโยคปฏิเสธเนื่องจากอาจก่อให้เกิดความสับสนได้
19. ไม่ใช่คำที่ยากกว่าศัพท์เฉพาะสาขาที่ต้องการให้คำจำกัดความ ใช้ภาษาที่สอดคล้องกับความสามารถในการทำความเข้าใจของผู้ใช้ประมวลศัพท์เฉพาะสาขา หรือผู้รับสารเป้าหมาย
20. ไม่ใช่คำแสดงเฉพาะสาขาอาชีพ (Jargon) ซึ่งจะทำให้คำจำกัดความไม่ชัดเจนเป็นเหตุให้เข้าใจไม่ตรงกัน

ลักษณะของคำจำกัดความที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

1. คำจำกัดความวกวน (Circular definitions)
เป็นการให้คำจำกัดความในลักษณะที่ใช้มโนทัศน์ที่หนึ่งอธิบายมโนทัศน์ที่สอง และอธิบายมโนทัศน์ที่หนึ่งโดยใช้ศัพท์หรือส่วนประกอบของศัพท์ที่เป็นชื่อเรียกของมโนทัศน์ที่สอง คำจำกัดความเช่นนี้เป็นการกล่าวอ้างซึ่งกันและกันเท่านั้น ไม่ได้ให้ความกระจ่างเกี่ยวกับมโนทัศน์ทั้งสองมโนทัศน์เลย จึงเป็นการให้คำนิยามที่ควรหลีกเลี่ยง
2. คำจำกัดความไม่สมบูรณ์ (Incomplete definitions)
คำจำกัดความต้องอธิบายส่วนประกอบของมโนทัศน์อย่างครบถ้วน ไม่ควรให้นิยามกว้างหรือแคบจนเกินไป ซึ่งจะทำให้คำจำกัดความเอนเอียง หรือไม่สามารถครอบคลุมประเภทต่างๆ ของมโนทัศน์นั้นได้ครบถ้วน
3. คำจำกัดความเชิงลบ (Negative definitions)
คำจำกัดความนิยามควรอธิบายสิ่งที่มโนทัศน์เป็น ไม่ใช่ระบุสิ่งที่มโนทัศน์นั้นไม่เป็น

ตัวอย่างการเขียนคำจำกัดความด้านมะเร็งช่องปาก เช่น Chemotherapy หรือ เคมีบำบัด โดยให้คำจำกัดความว่าเป็น

“วิธีการรักษาโรคโดยใช้สารเคมีเพื่อฆ่าเซลล์ของเชื้อโรคหรือเซลล์มะเร็ง โดยทั่วไปจะเป็นการใช้ยาหลายชนิดร่วมกัน โดยอาจพิจารณาใช้ร่วมในขณะผู้ป่วยได้รับรังสีรักษา ซึ่งจะช่วยให้ผลการรักษาดีขึ้น” โดยอาศัยการประมวลจากบริบทของศัพท์ที่ได้จากคลังข้อมูลภาษาคือ

Chemotherapy, in its most general sense, refers to treatment of disease by chemicals that kill cells, specifically those of micro-organisms or cancer. In popular usage, it usually refers to antineoplastic drugs used to treat cancer or the combination of these drugs into a standardized treatment regimen. (CP03.txt)

Individual clinical trials have produced conflicting results regarding the benefit of adding **chemotherapy** to radiotherapy. Many randomized clinical trials have shown most promising results for concurrent chemotherapy (during irradiation) (CP04.txt)

จะเห็นว่ามี การตัดส่วนของบริบทที่ซ้ำซ้อนกันออก เพื่อลดความเยิ่นเย้อ โดยยังคงไว้ซึ่งใจความสำคัญของเคมีบำบัด คือ การรักษาโรคโดยใช้สารเคมี – การใช้ยาหลายชนิดร่วมกัน – ให้ผลดีเมื่อใช้ร่วมกันรังสีรักษาไว้ เพื่อความสมบูรณ์และครอบคลุมของคำจำกัดความดังกล่าว

5.3 การสร้างศัพท์ใหม่เฉพาะสาขา (Neology)

ในการศึกษาทั้งทางภาษาศาสตร์และศัพทวิทยา พบว่า ความจำเป็นในการสร้างศัพท์ใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยแปรผันไปตามวิทยาการ เทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้น รวมไปถึงความเป็นไปของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดยั้ง แม้ว่าศัพทวิทยาจะถือว่าเป็นศาสตร์อีกแขนงหนึ่ง ที่แยกออกมาจากภาษาศาสตร์ มีหลักทฤษฎีและหลักปฏิบัติที่แตกต่างจากภาษาศาสตร์ แต่เนื่องจากภาษาซึ่งเป็นเป้าหมายของการศึกษาไม่ว่าจะเป็นภาษาใด ภาษาทั่วไป หรือภาษาเฉพาะสาขาวิชา ต่างก็จัดอยู่ในระบบภาษาเดียวกันภายในกรอบของภาษาธรรมชาติซึ่งหมายรวมถึงภาษามนุษย์ หลักการต่างๆ ของภาษาศาสตร์ซึ่งเกี่ยวข้องกับภาษาทั่วไป จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับภาษาเฉพาะสาขาวิชาในศาสตร์การสร้างประมวลศัพท์ได้ หลักการดังกล่าวรวมถึงหลักการสร้างศัพท์ใหม่ด้วย

สาเหตุหรือความจำเป็นซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดการสร้างศัพท์เฉพาะสาขาใหม่มีอยู่ด้วยกันหลายสาเหตุ หนึ่งในนั้น คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาเฉพาะ สาขาวิชาเฉพาะประกอบด้วยมโนทัศน์ต่างๆ ที่เชื่อมต่อกันอย่างมีระบบ ศัพท์เฉพาะสาขาสร้างขึ้นเพื่ออธิบายมโนทัศน์ และมโนทัศน์สัมพันธ์ในสาขาวิชานั้น อย่างไรก็ตาม เมื่อวิทยาการต่างๆ เจริญก้าวหน้าขึ้นหรือเกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นในโลก มโนทัศน์ต่างๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับความเปลี่ยนแปลงนั้นย่อมได้รับผลกระทบไปด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ต่างๆ อาจเริ่มเกิดความคลุมเครือ ทำให้จำเป็นต้องกำหนดขอบเขตของมโนทัศน์ต่างๆ และศัพท์เฉพาะสาขาต่างๆ หรืออาจต้องสร้างศัพท์เฉพาะสาขาใหม่เพื่อรองรับมโนทัศน์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ศัพท์เฉพาะสาขานั้นสะท้อนมโนทัศน์และความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น (Transparent Term) และเพื่อให้การสื่อสารในสาขาวิชานั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การสร้างศัพท์

เฉพาะสาขาขึ้นใหม่นั้นสามารถทำได้โดยใช้องค์ประกอบทางภาษา เช่น หน่วยคำ หน่วยความหมาย ที่มีอยู่แล้วในระบบภาษา โดยในแต่ละสาขาวิชาจะนิยมการสร้างศัพท์เฉพาะสาขาในรูปแบบที่ต่างกัน ลักษณะของศัพท์ใหม่ที่เกิดขึ้นก็แตกต่างกันสืบเนื่องมาจากสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการสร้างศัพท์ใหม่แตกต่างกัน เช่น ในสาขาเฉพาะ เมื่อพิจารณาศัพท์เฉพาะสาขาในวิชาเคมี จะทราบได้ว่าสารชนิดต่างๆ จัดอยู่ในกลุ่มใด มาจากสารพื้นฐานชนิดใด ศัพท์เพื่อใช้เรียกสารที่ได้รับ การคิดค้นพัฒนาขึ้นใหม่โดยยังมีคุณสมบัติส่วนประกอบของสารเดิมก็จะมี Prefix และ/หรือ Suffix นั้นประกอบอยู่ในชื่อด้วย ต่างจากการตั้งชื่อสิ่งประดิษฐ์ที่เพิ่มได้รับการคิดค้นขึ้นใหม่ ซึ่งมักไม่มีรูปแบบที่แน่นอน

การสร้างศัพท์เฉพาะสาขาสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ แบบปฐมภูมิ (Primary Term Formation) และแบบทุติยภูมิ (Secondary Term Formation) (Wright and Budin 1997:24) โดยแบบแรกเป็นการสร้างศัพท์เฉพาะสาขาขึ้นใหม่สำหรับมโนทัศน์ที่เพิ่งสร้างขึ้นใหม่ เช่น ในสถานการณ์ที่มีการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นครั้งแรก ในขณะที่แบบที่สองเป็นการสร้างศัพท์เฉพาะสาขาใหม่สำหรับใช้เรียกมโนทัศน์ที่มีอยู่แล้ว เช่น ในกรณีของการทบทวน ความหมายของศัพท์เฉพาะสาขาต่างๆ การปรับขยายหรือกระชับขอบเขตทางความหมายของศัพท์เฉพาะสาขา หรือในกรณีของการถ่ายโอนความรู้อะหว่างสังคม

รูปแบบของการสร้างศัพท์ใหม่ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการสร้างศัพท์เฉพาะสาขาใหม่และในการสร้างคำใหม่ในภาษาทั่วไป มีอยู่ 3 รูปแบบ

1) การสร้างศัพท์ใหม่รูปแบบที่หนึ่งเป็นการสร้างโดยใช้คำที่มีอยู่แล้วในระบบภาษา โดยมากเป็นการขยายขอบเขตของความหมายให้กว้างขึ้นเป็นการอนุโลมใช้ศัพท์ซึ่งอ้างถึงสิ่งที่มีลักษณะ หรือคุณสมบัติอย่างหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งที่มีลักษณะ หรือคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน ตัวอย่าง - pin (straight piece of wire with a sharp point)

-pin (pegs on a printer platen engaging holes at the edges of paper)

2) การสร้างศัพท์ใหม่รูปแบบที่สองเป็นการสร้างศัพท์โดยดัดแปลงองค์ประกอบทางภาษาที่มีอยู่แล้วในระบบภาษา ตัวอย่างของการสร้างศัพท์ใหม่รูปแบบนี้ เช่น การเติม Prefix, Suffix (Affixation) ซึ่งต่างก็มีความหมายที่เฉพาะเจาะจงต่างกันไป การทำเป็นคำประสม (Compounding) การเปลี่ยนชนิดของคำโดยไม่เปลี่ยนรูปเขียน (Conversion) การทอนให้สั้นลง (Compression) ไม่ว่าจะเป็นการใช้อักษรย่อ (Abbreviation) การตัดคำ (Clipping) การใช้คำย่อจากพยัญชนะตัวแรกของแต่ละคำ (Acronym) ตัวอย่างเช่น matter-of-factly ใช้การเติม suffix ข้างหลังคำนาม matter of fact ให้ทำหน้าที่เป็น adverb ได้ หรือ การทอนให้สั้นลงเป็นอักษรย่อ เช่น B.C. มาจาก Before Christ เป็นต้น

3) รูปแบบสุดท้ายเป็นการสร้างศัพท์ใหม่เพื่อใช้สื่อมโนทัศน์ใหม่ทั้งหมดสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มย่อย คือ หนึ่ง การสร้างศัพท์เฉพาะสาขาขึ้นใหม่ทั้งหมดด้วย

องค์ประกอบทางภาษาหรือหน่วยความหมายใหม่ วิธีนี้พบได้น้อยมาก มีไว้สำหรับรองรับนวัตกรรมที่เพิ่มมีขึ้นเป็นครั้งแรก โดยไม่สามารถใช้องค์ประกอบทางภาษาที่มีอยู่ในการสื่อโน้ตศัพท์ใหม่ได้ สอง การใช้คำยืม หรือองค์ประกอบทางภาษาจากภาษาอื่น ซึ่งมักมาพร้อมกับองค์ความรู้ เทคโนโลยีที่ได้รับการถ่ายโอนจากสังคม วัฒนธรรมอื่น ตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ ศัพท์ทางวิทยาศาสตร์ในภาษาอังกฤษมักเป็นคำ หรือองค์ประกอบทางภาษาที่ยืมมาจากภาษากรีก ละติน แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลที่ภาษาต่างๆ มีต่อกัน นอกจากนี้ ยังสามารถเห็นถึงอิทธิพลของการแปลที่มีต่อภาษาต่างๆ เนื่องจากคำแปลของศัพท์เฉพาะสาขาในภาษาหนึ่งอาจกลายเป็นศัพท์เฉพาะสาขาในอีกภาษาหนึ่งได้ (Loan Translation) เป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่พบได้มากในสังคมที่ระดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีน้อยกว่า และเป็นฝ่ายที่ต้องรับถ่ายโอนความรู้ และเทคโนโลยี ตัวอย่างเช่น

- การยืมทั้งหมด คือ การยืมคำในภาษาต้นฉบับทั้งคำ รวมถึงความหมายมาใช้โดยไม่มีการแปรรูปเป็นอีกรูปภาษาหนึ่ง เช่น coup d' etat จากภาษาฝรั่งเศส แปลว่า การปฏิวัติ
- การยืมเพียงบางส่วน คือ การยืมโดยมีการแปลคำศัพท์ในรากภาษาเดิม เป็นภาษาใหม่ เช่น wintergreen ในภาษาอังกฤษ ยืมมาจาก wintergroen ในภาษาดัตช์

ข้อแนะนำเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการสร้างศัพท์ที่บัญญัติโดย ISO 704 มีดังนี้

1. ความโปร่งใส (Transparency)

ศัพท์จะต้องนำเสนอโน้ตศัพท์ได้ทั้งหมดหรือบางส่วน โดยผู้อ่านไม่จำเป็นต้องดูนิยาม

2. ความคงเส้นคงวา (Consistency)

ประมวลศัพท์ของสาขาวิชาใดๆ ควรจะมีแนวทางในการกำหนดศัพท์ให้สอดคล้องกัน ศัพท์เดิมและศัพท์ใหม่ควรจะเชื่อมโยงและสอดคล้องกับมโนทัศน์

3. ความเหมาะสม (Appropriateness)

การสร้างศัพท์ใหม่จะต้องยึดรูปแบบความหมายตามที่ใช้กันอยู่ในสังคมภาษานั้นๆ ไม่ควรสร้างศัพท์ที่ทำให้เกิดความสับสน และควรให้ศัพท์ที่มีความหมายเป็นกลาง ไม่ควรมีความหมายแฝง

4. ความประหยัดทางภาษา (Linguistic economy)

ศัพท์ใหม่จะต้องกระชับและไม่เยิ่นเย้อ อย่างไรก็ตาม การใช้ศัพท์ที่กระชับอาจส่งผลกระทบต่อความถูกต้องของความหมาย เนื่องจากมโนทัศน์บางมโนทัศน์มีคุณลักษณะสำคัญหลายประการที่ทำให้ศัพท์ยาวเกินไป ใช้งานได้ไม่สะดวก ดังนั้นในทางปฏิบัติจึงต้องมีการพิจารณาและเลือกให้เหมาะสมกับการใช้งาน

5. ความสามารถในการนำไปใช้ได้ (Derivability)

ศัพท์ที่ดีควรจะเปิดทางสำหรับการสร้างศัพท์ใหม่ได้ต่อไป

6. ความถูกต้องทางภาษาศาสตร์ (Linguistic correctness)

กรสร้างศัพท์จะต้องสอดคล้องกับธรรมเนียมปฏิบัติด้านรูปแบบและโครงสร้าง รวมทั้งการออกเสียงของภาษานั้นๆ

7. ความนิยมในการใช้ภาษาถิ่น (Preference for native language)

ควรเลือกศัพท์โดยใช้ภาษาท้องถิ่นมากกว่าการยืมคำมาจากภาษาอื่น แม้ว่าจะสามารถกระทำได้อีกก็ตาม

ไม่ว่าจะเป็นการสร้างศัพท์เฉพาะสาขาประเภทใด รูปแบบใด สิ่งที่สำคัญ คือ การยอมรับของสมาชิกในสาขาวิชาเฉพาะนั้น เช่นเดียวกับการสร้างประมวลศัพท์เฉพาะสาขา แม้ว่าวัตถุประสงค์หนึ่งของการสร้างประมวลศัพท์จะเป็นไปเพื่อสร้างมาตรฐานการใช้ภาษา แต่บทบาทของผู้สร้างประมวลศัพท์เฉพาะสาขาก็ขึ้นอยู่กับผู้กำหนดขอบเขตของมโนทัศน์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องด้วยความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา เป็นผู้นำเสนอมโนทัศน์ต่างๆ รวมถึงมโนทัศน์สัมพันธ์พร้อมทั้งเป็นผู้เสนอแนะศัพท์เฉพาะสาขาที่สามารถสื่อมโนทัศน์ และมโนทัศน์สัมพันธ์นั้นได้ชัดเจน รัดกุมที่สุด ส่วนศัพท์เฉพาะสาขาที่รวบรวม และเสนอจะกลายเป็นศัพท์มาตรฐานในสาขาวิชาเฉพาะนั้นๆ หรือไม่ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการสื่อสาร และการยอมรับจากผู้ใช้เป็นสำคัญ (Cabré, 1998 : 203-204)

การกำหนดศัพท์ที่ใช้เทียบเคียงกันในภาษาไทย

วัตถุประสงค์ของการจัดทำประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปาก คือ เป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงสำหรับนักแปล นักศึกษาทันตแพทย์และนักศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ หรือผู้สนใจทั่วไป ดังนั้น การกำหนดศัพท์ที่ใช้เทียบเคียงกันในภาษาไทยจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ให้นักแปล นักศึกษา หรือผู้ที่สนใจสามารถนำศัพท์ไปอ้างอิงในการแปลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับมะเร็งช่องปากได้

สำหรับการกำหนดศัพท์ที่ใช้เทียบเคียงกันในภาษาไทยสำหรับประมวลศัพท์นี้ ผู้เขียนได้อ้างอิงแนวทางของ Sager (1990) ทั้งสามแนวทาง คือ การใช้ศัพท์เดิม การดัดแปลงแก้ไขศัพท์เดิม และการสร้างศัพท์ใหม่โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและกำหนดศัพท์คือ มีความถูกต้องเหมาะสม สามารถนำเสนอมโนทัศน์ได้ดี และไม่เยิ่นเย้อหรือยาวเกินไป ขั้นตอนในการกำหนดศัพท์ที่ใช้เทียบเคียงกับภาษาไทย คือ ทำการศึกษาและค้นคว้าศัพท์เดิมที่มีอยู่จากแหล่งอ้างอิงต่างๆ ดังมีรายละเอียดในภาคผนวก ก โดยศัพท์ที่มีผู้กำหนดใช้ไว้แต่เดิมซึ่งมีความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กล่าวไปแล้วก็จะนำมาใช้โดยไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ส่วนศัพท์ที่ผู้จัดทำเห็นว่าถูกต้องแต่ยังไม่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้จัดทำจะได้พิจารณาดัดแปลงแก้ไขตามที่เห็นสมควร สำหรับ

ศัพท์ที่ยังไม่มีผู้กำหนดหรือมีกำหนดไว้แล้วแต่ผู้จัดทำพิจารณาว่ายังไม่ถูกต้องหรือไม่สามารถสื่อความได้ ผู้จัดทำจะได้พิจารณากำหนดศัพท์ใหม่ขึ้นเอง โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ในการสร้างศัพท์ (ISO 704: 2000 Terminology work – Principles and Methods) รายละเอียดในเรื่องนี้ มีดังนี้

1. การใช้ศัพท์เดิม

จากการค้นคว้าแหล่งอ้างอิงต่างๆ เช่น พจนานุกรมศัพท์แพทยศาสตร์ และศัพท์ทันตแพทยศาสตร์ที่ผ่านการรวบรวมและบัญญัติศัพท์โดยราชบัณฑิตและผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ พบว่า หลายมโนทัศน์มีคำศัพท์ภาษาไทยที่เป็นที่ยอมรับและคุ้นเคยกัน และผู้เขียนพิจารณาแล้วว่า ศัพท์ดังกล่าวมีความถูกต้องเหมาะสม นำเสนอมโนทัศน์ได้ดีและกระชับ เช่น Metastasis และ Radiation therapy ซึ่งในพจนานุกรมศัพท์แพทยศาสตร์กำหนดไว้ว่า การแพร่กระจาย และ รังสีรักษา ซึ่งในทางการแพทย์ ศัพท์ทั้งสองได้มีการนำไปใช้จนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปแล้วจึงได้กำหนดให้ใช้ศัพท์เดิมต่อไป โดยการจัดแสดงศัพท์ภาษาไทยในบันทึกข้อมูลศัพท์จะระบุแหล่งอ้างอิงที่พบศัพท์นั้นด้วย

2. การแก้ไขคำศัพท์เดิม

คำศัพท์เดิมที่มีอยู่บางส่วนซึ่งผู้เขียนพิจารณาแล้วว่ายังไม่เหมาะสม เนื่องจากสาเหตุต่างๆ ได้แก่ ความถูกต้อง ความเ็นยื้อ หรือคำบัญญัติที่ทำให้เกิดความสับสน ผู้เขียนได้ทำการแก้ไขใหม่ โดยการเพิ่มเติม ตัดทอน หรือเปลี่ยนคำบางคำ เช่น Osteoradionecrosis ซึ่งศัพท์เดิมใช้ว่า “กระดูกตายเหตุรังสี” ซึ่งเข้าใจยาก จึงมีคำอธิบายเพิ่มเติมว่า “กระดูกตายที่มีสาเหตุจากรังสีรักษา” แทน

3. การสร้างศัพท์ใหม่

เนื่องจากมโนทัศน์บางมโนทัศน์ยังไม่มีศัพท์ภาษาไทยที่ชัดเจน ผู้จัดทำจึงได้บัญญัติศัพท์ใหม่ขึ้น สำหรับประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปากนี้ ผู้เขียนมีหลักในการบัญญัติศัพท์ภาษาไทยดังนี้

1. วิธีคำสำคัญ โดยการนำคำที่สื่อลักษณะสำคัญของมโนทัศน์มาประกอบกันเป็นศัพท์ เช่น Palliative radiotherapy ผู้จัดทำได้บัญญัติศัพท์ว่า รังสีรักษาเพื่อบรรเทาอาการ เป็นต้น
2. วิธีนำคำจำกัดความของศัพท์มาใช้ในการกำหนดศัพท์ โดยนำเอาลักษณะสำคัญของมโนทัศน์มาตั้งเป็นชื่อศัพท์ เช่น Distant metastasis ผู้จัดทำได้บัญญัติศัพท์ว่า การแพร่กระจายของเซลล์มะเร็งไปยังอวัยวะที่อยู่ห่างไกล เป็นต้น
3. วิธีทับศัพท์ โดยยึดหลักการทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน เช่น Oncogenes ทับศัพท์ว่า อองโคจีนส์ โดยอาศัยการเทียบเคียงการออกเสียงของภาษาต้นฉบับ เป็นต้น เนื่องจากเมื่อทดลองใช้วิธีที่ 1 และ 2 แล้ว พบว่าหากจะให้คำจำกัดความอธิบายมโนทัศน์นี้ได้ครบถ้วนข้อความจะยาวเกินไปมาก

กล่าวโดยสรุป การบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นและการบันทึกข้อมูลศัพท์ การเขียนคำจำกัดความ และการสร้างศัพท์ใหม่เฉพาะสาขา จัดเป็นกระบวนการที่มีระเบียบแบบแผน และมีความสำคัญยิ่ง ในการสร้างประมวลศัพท์เฉพาะสาขา โดยในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น มีการแสดงมโนทัศน์ สัมพันธ์ของศัพท์ที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันตามคุณลักษณะของศัพท์และบริบทที่สามารถ อธิบายรายละเอียดของศัพท์แต่ละคำอย่างชัดเจน ส่วนในบันทึกข้อมูลศัพท์แต่ละคำ มีคำจำกัดความ ที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ รวมทั้งได้มีการกำหนดศัพท์ โดยวิธีการเลือกศัพท์ที่มีอยู่เดิมมาใช้ การ แก้ไขศัพท์เดิมให้มีความทันสมัย รวมถึงการสร้างศัพท์ใหม่ ไม่ว่าจะเป็ นวิธีคำสำคัญ วิธีนำคำจำกัด ความมาใช้ หรือวิธีทับศัพท์ ซึ่งจะเป็ นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจ ที่จะนำ ประมวลศัพท์ฉบับนี้ไปใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับการพัฒนาวิทยาการด้านมะเร็งช่องปาก ต่อไป

บทที่ 6

บทสรุป ปัญหาและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุป

มะเร็งช่องปาก ถือได้ว่าเป็น โรคร้ายแรงที่เกิดขึ้นกับเนื้อเยื่อภายในช่องปาก ซึ่งก่อให้เกิดการทำลายของเนื้อเยื่อภายในช่องปากเองรวมถึงเนื้อเยื่อบริเวณใกล้เคียง ส่งผลให้เกิดความพิการ ทูพลาของอวัยวะภายในช่องปากที่เกิดโรคร้ายขึ้น นอกจากนี้จะทำให้ผู้ป่วยสูญเสียการทำงานของอวัยวะนั้นๆ ความผิดปกติที่เกิดขึ้นยังมีผลต่อความสวยงามและการเข้าสังคมของผู้ป่วย เนื่องจากจะมีผลโดยตรงต่อความสามารถในการสื่อสารและการรับประทานอาหารของผู้ป่วย ทำให้คุณภาพชีวิตรวมถึงประสิทธิภาพการทำงานของผู้ป่วยต่ำลง การตรวจพบรอยโรคแต่เนิ่น การป้องกันการเกิดโรค รวมถึงการรักษาอย่างทันที่ จะทำให้สามารถลดอัตราการตายของผู้ป่วย รวมถึงความสูญเสียด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากการทำงานไม่ได้ และค่าใช้จ่ายในการรักษาผู้ป่วยได้ สิ่งหนึ่งที่พึงกระทำ และมีความจำเป็นในแง่ของระบาดวิทยาของโรคคือการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลทั่วไป ตระหนักถึงความสำคัญและความรุนแรงของ โรคมะเร็งช่องปาก จึงเป็นที่มาของการจัดทำประมวลศัพท์เฉพาะสาขาค้นคว้าด้านมะเร็งช่องปากฉบับนี้

ในการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำประมวลศัพท์ ผู้จัดทำพบว่าสามารถนำทฤษฎีเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปากได้จริง แต่จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการบางส่วนให้เหมาะสมและเข้ากับบริบทในการศึกษาและสามารถนำมาใช้งานได้จริงมากที่สุด เช่น การนำโปรแกรมคอนคอร์แดนซ์มาเพื่อหาความถี่ในการเลือกดึงศัพท์และแสดงบริบทของศัพท์ แล้วนำมาบันทึกลงในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น เป็นวิธีการที่ช่วยให้สามารถเลือกดึงศัพท์มาได้จำนวนหนึ่ง แต่ในการคัดกรองศัพท์อีกครั้งในการทำประมวลศัพท์นี้ ต้องอาศัยการใช้ความรู้ความชำนาญสาขาวิชาเฉพาะทางประกอบกับเกณฑ์ในการคัดเลือกศัพท์อื่น ๆ ด้วยเป็นสำคัญ ส่วนการสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์จะทำให้สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับศาสตร์ที่กำลังศึกษานี้ เพื่อใช้ในการกำหนดคำจำกัดความ รวมไปถึงการสร้างศัพท์ใหม่นั้น ส่วนใหญ่ดำเนินการตามหลักการของการจัดทำประมวลศัพท์ได้

กระบวนการจัดทำประมวลศัพท์ฉบับนี้ ผู้จัดทำได้แบ่งรายละเอียดออกเป็น 5 บทด้วยกัน โดยบทที่หนึ่ง เป็นบทนำซึ่งบอกถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดทำประมวลศัพท์ครั้งนี้ บทที่สองจะกล่าวถึงทฤษฎีว่าด้วยศัพท์วิทยา การเลือกทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ และขั้นตอนในการจัดทำประมวลศัพท์ โดยจะปูพื้นฐานความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับมะเร็งช่องปากพอสังเขป เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจในเนื้อหาของประมวลศัพท์ฉบับนี้ได้ดียิ่งขึ้น บทที่สามจะกล่าวถึงคลังข้อมูลภาษา ทั้งชนิดและรายละเอียดของคลังข้อมูลภาษาแต่ละชนิด และการดึงศัพท์ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดทำประมวลศัพท์เฉพาะสาขา บทที่สี่ว่าด้วยมโนทัศน์และมโน

ทัศน์สัมพันธ์ โดยได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับมโนทัศน์ ประเภทของมโนทัศน์ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ บทที่ห้าจะกล่าวถึงวิธีการจัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นและบันทึกข้อมูลศัพท์ การให้คำจำกัดความและการกำหนดศัพท์เทียบเคียงในภาษาไทย ซึ่งจัดเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดในการจัดทำประมวลศัพท์ฉบับนี้

6.2 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา

6.2.1 การคัดเลือกข้อมูลเพื่อนำมาสร้างคลังข้อมูลภาษา

ในการจัดทำประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปากนี้ ผู้จัดทำจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานทางด้านกายวิภาคศาสตร์ (Anatomy) มิถุนวิทยา (Histology) และพยาธิวิทยา (Pathology) ของเนื้อเยื่อภายในช่องปากเป็นอย่างดี อีกทั้งยังต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมะเร็งช่องปากอย่างลึกซึ้ง การคัดเลือกข้อมูลเพื่อนำมาสร้างคลังข้อมูลภาษาด้านมะเร็งช่องปาก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความรู้ด้านทันตพยาธิวิทยา ต้องอาศัยฐานข้อมูลด้านทันตพยาธิวิทยาที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งโดยมากจะบรรจุอยู่ตามเว็บไซต์ของโรงเรียนทันตแพทย์ในทวีปอเมริกาเหนือ เว็บไซต์ของสมาคมทันตแพทย์แพทยของสหรัฐอเมริกา หรือมูลนิธิมะเร็งช่องปากของสหรัฐอเมริกา เป็นหลัก ทำให้ผู้ศึกษาต้องค้นคว้าเพิ่มเติมจากตำราวิชาการทั้งด้านแพทยศาสตร์ พยาธิวิทยา และทันตพยาธิวิทยาที่เป็นที่ยอมรับจำนวนมาก รวมถึงเว็บไซต์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับมะเร็ง ซึ่งมักจะมีการบรรจุเอามะเร็งช่องปากไว้ในส่วนย่อยๆ ของความรู้ที่นำเสนอ โดยใช้วิธีการพิมพ์ฐานข้อมูลเพิ่ม เนื่องจากมีจำนวนคำศัพท์ที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้ไม่เพียงพอ ในส่วนของเอกสารภาษาไทยที่เกี่ยวข้อง ผู้จัดทำได้คัดเลือกเอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอนและตำราด้านทันตพยาธิวิทยาที่ครอบคลุมเนื้อหา ด้านมะเร็งช่องปาก และผู้แต่งถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับในวงวิชาชีพ เป็นเอกสารอ้างอิงในการจัดทำประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปาก

6.2.2 การคัดเลือกศัพท์

การคัดเลือกศัพท์ในประมวลศัพท์ โดยปกตินิยมคัดกรองศัพท์ที่เป็นที่นิยมใช้ในเรื่องที่ต้องการศึกษาโดยอาศัยความถี่เป็นเกณฑ์แรก แต่ในการจัดทำประมวลศัพท์ในครั้งนี้ พบว่า ความถี่ที่พบศัพท์ยังเป็นเกณฑ์การเลือกศัพท์ที่ยังไม่เหมาะสม เพราะมีศัพท์หลายคำที่มีความถี่ในการพบสูง แต่มีความเชื่อมโยงกับระบบมโนทัศน์ต่ำ เช่น Epithelium ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มศัพท์ที่มีบริบทกว้างเกินไป ดังนั้น การคัดเลือกคำศัพท์ ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญในวิชาที่ศึกษาเป็นพิเศษ เพื่อเลือกพิจารณาศัพท์ที่มีความถี่ต่ำกว่า แต่มีความสำคัญในการเชื่อมโยงระบบมโนทัศน์ให้เกิดความเข้าใจและครอบคลุมต่อการนำไปใช้มากที่สุด เช่น การเพิ่มศัพท์ Adjuvant และ Palliative Radiotherapy ซึ่งพบความถี่ไม่สูงนัก แต่สามารถนำมาเป็นบริบทเชื่อมโยงในการอธิบายคำว่า Radiation Therapy

ให้เป็นที่เข้าใจมากยิ่งขึ้น ได้ ข้อได้เปรียบที่พบจากการค้นบริบทของคำศัพท์ด้านมะเร็งช่องปาก คือ บริบทจำนวนมาก มีตัวบ่งชี้ทางภาษา (Linguistic signals) เช่น defined as, referred to, known as ทำให้สามารถคัดเลือกคำที่สามารถเป็น ใช้เป็นศัพท์จากบริบทที่มีได้โดยสะดวก

6.2.3 การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์

การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดทำประมวลศัพท์ โดยมโนทัศน์สัมพันธ์จะบอกถึงความเชื่อมโยงระหว่างศัพท์แต่ละคำ โดยมีบริบทของศัพท์เหล่านั้นมาเกี่ยวข้อง การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์จำเป็นต้องอาศัยการประมวลความรู้ระดับพื้นฐานและระดับลึกเกี่ยวกับ มะเร็งช่องปาก จากแหล่งอ้างอิงต่างๆ รวมถึงการขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาเดียวกัน เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างครอบคลุม

การกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ส่วนใหญ่ที่พบในประมวลศัพท์ฉบับนี้ ยึดตามรูปแบบความสัมพันธ์ที่มินิกศพวิทยา อาทิ Sager (1990) เสนอไว้แล้ว โดยได้มีการกำหนดความสัมพันธ์ขึ้นใหม่ 1 ความสัมพันธ์ คือ PROCESS-CONDITION ซึ่งใช้อธิบายกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างมีเงื่อนไข เช่น การใช้รังสีรักษาหลังการผ่าตัด เป็นกระบวนการที่อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่พบการลุกลามของเซลล์มะเร็งไปยังบริเวณที่ไม่สามารถทำการผ่าตัดได้ เช่น ใกล้เคียงกับอวัยวะสำคัญ หรือเสี่ยงต่อการเกิดเลือดออกมาก เป็นต้น

6.2.4 การจัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น การบันทึกข้อมูลศัพท์ การให้คำจำกัดความ และการสร้างศัพท์

ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับข้อมูลที่จะนำมาแสดงไว้ในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น คือ บริบทที่ได้ ยังไม่สามารถอธิบายความหมายหรือความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ได้อย่างชัดเจน ทำให้ต้องมีการเพิ่มบริบทจากหลายแหล่ง และทำการคัดเลือกบริบทที่มีความเหมาะสมและสามารถเชื่อมโยงกับมโนทัศน์สัมพันธ์มากที่สุด เพื่อให้สามารถอธิบายลักษณะสำคัญของคำจำกัดความได้อย่างครอบคลุม

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในแง่ของความจำเพาะของศัพท์สาขาทันตแพทยศาสตร์ ยังไม่มีการกำหนดศัพท์เฉพาะสาขาทันตพยาธิวิทยา ซึ่งครอบคลุมศัพท์ด้านมะเร็งช่องปาก โดยการประชุมรวมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนี้มาก่อน ทำให้ยังไม่มีข้อตกลงที่ชัดเจน เกี่ยวกับการนำคำศัพท์มาใช้ว่าจะใช้เป็นการกำหนดศัพท์ใหม่ หรือการรับเอาศัพท์ที่มีการกำหนดใช้ในพจนานุกรมศัพท์แพทยศาสตร์มาใช้ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการผลิตผลงานทางวิชาการเป็นภาษาไทย เพราะเมื่อมีการตรวจแก้ไขโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านมีพื้นฐานความรู้ด้านภาษาที่ใช้แตกต่างกัน ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้า ส่งผลให้การพัฒนาเอกสารและตำราในด้านนี้จึงทำได้ยาก

ในส่วนของการทับศัพท์ ขั้นตอนและหลักเกณฑ์การทับศัพท์เฉพาะทางด้านการแพทย์และทันตแพทย์ ยังไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่ชัด บ่อยครั้งที่พบว่าการทับศัพท์ซึ่งสะกดด้วยพยัญชนะและ

ตัวสะกดภาษาอังกฤษเหมือนกัน แต่ทับศัพท์ต่างกัน เช่น คำว่า Epithelium ซึ่งกำหนดคำภาษาไทยว่า เยื่อบุผิว แต่ในเอกสารวิชาการจากต่างแหล่งกัน มีการใช้คำว่า เอพิธิเลียม ทับศัพท์แทน เยื่อบุผิวด้วย โดยอ้างถึงความสะดวกในการทำความเข้าใจและความกระชับของเอกสาร

ผู้จัดทำเห็นสมควรให้เสนอให้ราชบัณฑิตยสถาน กำหนดหลักเกณฑ์ในการทับศัพท์ที่แน่นอน เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในงานเขียนด้านมะเร็งช่องปากซึ่งเป็นส่วนสำคัญของวิชาทันตพยาธิวิทยา ป้องกันการลักลั่นทางภาษา และช่วยปรับมาตรฐานในการตรวจแก้ไขเอกสารบทความ หนังสือหรือตำราทางวิชาการ ให้มีมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับแบบเดียวกัน ขณะเดียวกัน การกำหนดคำที่ใช้ในภาษาไทย ควรเป็นคำที่สื่อความหมายตามรูปศัพท์ภาษาอังกฤษได้อย่างชัดเจน การบัญญัติคำที่แม้จะอ่านเป็นภาษาไทยแล้วไม่สามารถเข้าใจได้ในคราวเดียว เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ เพราะนอกจากจะทำให้งานเขียนเยิ่นเย้อ เนื่องจากรูปภาษาไทยเมื่อแปลจากภาษาอังกฤษแล้วต้องมีการใส่คำเชื่อม เพื่อให้งานเขียนอ่านได้สะดวก ซึ่งจะทำงานเขียนมีความยาวมากขึ้น บ่อยครั้งที่ผู้อ่านซึ่งมีพื้นความรู้ด้านภาษาอังกฤษเฉพาะทางเป็นทุนเดิม ต้องเสียเวลาในการทำความเข้าใจและแปลกลับจากไทยเป็นอังกฤษอีกครั้ง ซึ่งถือว่าเป็นความล้มเหลวในความพยายามที่จะอนุรักษ์ภาษาไทย พิจารณาแล้ว พบว่าการทับศัพท์ที่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมากที่สุด

6.3 การประยุกต์ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย

วิวัฒนาการความรู้ด้านมะเร็งช่องปาก ยังคงเป็นที่สนใจของนักศึกษาและบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ เนื่องจากในปัจจุบัน อุบัติการณ์ของมะเร็งช่องปากสูงขึ้น ในผู้ป่วยที่เข้ามารับการรักษาโรคในช่องปาก ดังนั้น การศึกษาวิจัยด้านมะเร็งช่องปาก รวมถึงการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง จะสามารถทำให้วงการแพทย์และทันตแพทย์ ค้นพบสาเหตุและหาวิธีการรักษาที่เหมาะสมและได้ผลดี มาใช้ในการรักษาโรคมะเร็งช่องปาก ซึ่งยังคงเป็นมะเร็งที่มีความรุนแรงและส่งผลให้มีอัตราการตายในผู้ป่วยสูง ดังนั้น การจัดทำประมวลศัพท์ด้านมะเร็งช่องปากจึงต้องคำนึงถึงความทันสมัย โดยอาจต้องมีการปรับปรุงหรือเพิ่มเติมคำศัพท์ที่ควรรู้เพิ่มขึ้นตามเวลา เพื่อให้เหมาะแก่การไปใช้ได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

วินัย ศิริจิตร. ทันตพยาธิวิทยาของกระดูกขากรรไกร. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :
คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ศัพทบัญญัติทางทันตแพทยศาสตร์ ฉบับเฉพาะกาล. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

ศัพท์แพทยศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (แก้ไขเพิ่มเติม). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อรุณการ
พิมพ์, 2547.

สุวิมล ทวีชัยสุขพงษ์. พยาธิวิทยาช่องปาก. พิมพ์ครั้งที่ 1. ขอนแก่น : คณะทันตแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548.

ภาษาอังกฤษ

Cabre, M Teresa. Terminology: Theory, Methods and Applications. Amsterdam: John Benjamins
1999.

Cawson, RA, Binnie, WH, Speight PM, Barrett AW, Wright, JM. Lucas's Pathology of Tumours
of the Oral Tissues. Churchill Livingstone, 1998.

International Organization for Standardization. ISO 704:2000 Terminology work – Principles and
Methods. 2nd ed. Geneva: ISO, 2000.

International Organization for Standardization. ISO1087-1 Terminology work – Vocabulary –
Part1: Theory and Application. Geneva: ISO, 2000.

Regezi, JA, Sciubba, JJ, Jordan RCK. Oral Pathology, Clinical Pathologic Correlations. W.B. Saunders, 2003.

Neville, BW, Damm, DD, Allen CM, Bouquot, JE. Oral & Maxillofacial Pathology, Second edition. W.B. Saunders, 2002.

Pearson, Jennifer. Terms in context. Amsterdam: John Benjamins, 1998.

Reichart PA, Phillipsen HP. Color Atlas of dental Medicine and Oral Pathology. Thieme, 2000.

Sager, Juan C. A Practical Course in Terminology Processing. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing, 1990.

Sapp, JP, Eversole LR, Wysocki GP. Contemporary Oral and Maxillofacial Pathology. Second edition. Mosby, 2004.

Scully, C, Cawson RA. Medical Problems in Dentistry, Fifth edition. Elsevier, 2005.

Soames, JV, Southam, JC. Oral Pathology. Fourth edition. Oxford, 2005.

Wright, Sue Ellen, and Budin, Gerald, eds. Handbook of Terminology Management Volume 1: Basic Aspects of Terminology Management. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing, 1997.

ภาคผนวก ก

รายละเอียดคลังข้อมูลภาษา

รหัส	ที่มาเอกสาร	จำนวน คำ	ชื่อแฟ้มข้อมูล
CP01	Regezi, JA, Sciubba, JJ, Jordan RCK. Oral Pathology, Clinical Pathologic Correlations. W.B. Saunders, 2003.	241,328	CP01.txt
CP02	Neville, BW, Damm, DD, Allen CM, Bouquot, JE. Oral & Maxillofacial Pathology, Second edition. W.B. Saunders, 2002.	145,637	CP02.txt
CP03	Sapp, JP, Eversole LR, Wysocki GP. Contemporary Oral and Maxillofacial Pathology. Second edition. Mosby, 2004.	110,997	CP03.txt
CP04	Soames, JV, Southam, JC. Oral Pathology. Fourth edition. Oxford, 2005.	88,125	CP04.txt
CP05	Cawson, RA, Binnie, WH, Speight PM, Barrett AW. Lucas's Pathology of Tumours of the Oral Tissues. Churchill Livingstone, 1998.	34,226	CP05.txt
CP06	Scully, C, Cawson RA. Medical Problems in Dentistry, Fifth edition. Elsevier, 2005.	22,543	CP06.txt
CP07	http://en.wikipedia.org/wiki/Squamous_cell_carcinoma	235,675	CP07.txt
CP08	http://www.molecular-cancer.com/content/3/1/9	24,533	CP08.txt
CP09	http://www.nci.nih.gov/Templates/db_alpha.aspx?CdrID=415317	12,745	CP09.txt
CP10	http://www.cancer.org/docroot/ETO/content/ETO_1_4x	22,326	CP10.txt
CP11	http://www.oralcancerfoundation.org/Templates/ac_guideline	14,325	CP11.txt

ภาคผนวก ข

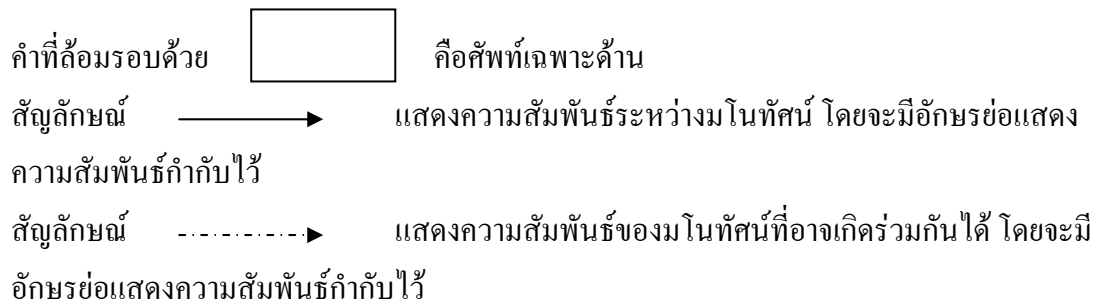
บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น

บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น (Extraction Record)

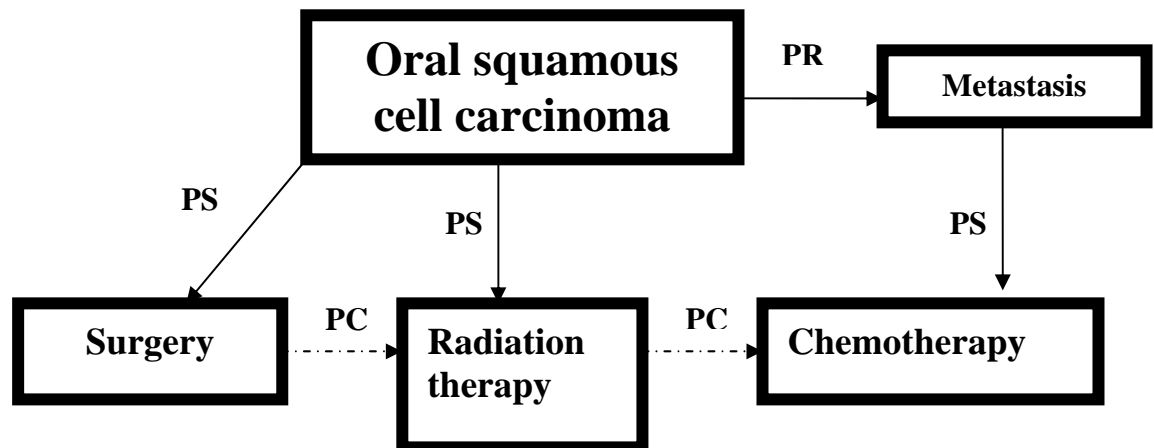
สัญลักษณ์ที่ใช้

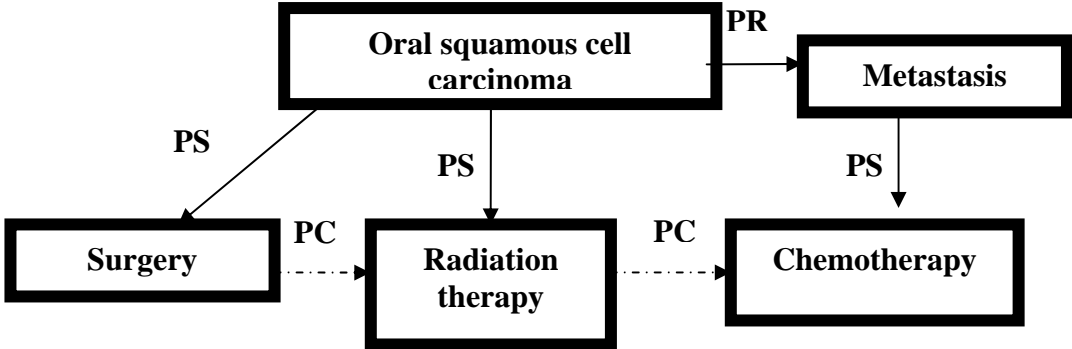
ประเภทของความสัมพันธ์

G	=	GENERIC-SPECIFIC
W	=	WHOLE-PART
PS	=	PROBLEM-SOLUTION
PC	=	PROCESS - CONDITION
PU	=	PROCESS – PURPOSE
PM	=	PROCESS – METHOD
PR	=	PROCESS – RESULT
CE	=	CAUSE-EFFECT

Main chart 1 การรักษามะเร็งช่องปาก

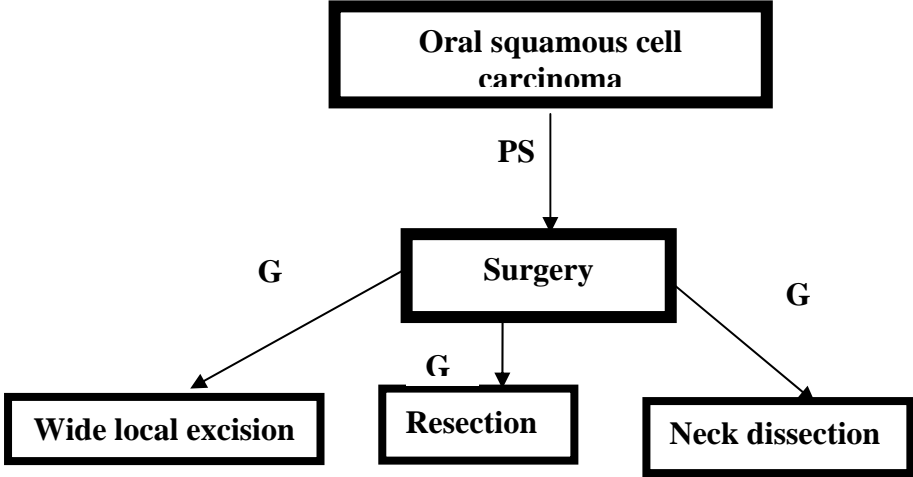

CN001	Concept: Oral squamous cell carcinoma	Eng: Oral squamous cell carcinoma
<p>Feature:</p> <p>มะเร็งช่องปากชนิดที่พบได้บ่อยที่สุด โดยพบกว่า 90% ของมะเร็งที่เกิดขึ้นในช่องปาก โดยปกติ มะเร็งชนิดนี้จะเกิดขึ้นได้ในหลายอวัยวะ เช่น ฝิวหนัง หลอดอาหาร กระเพาะปัสสาวะ ต่อมลูกหมาก ช่องคลอด และมดลูก มะเร็งชนิดนี้ เป็นมะเร็งที่มีต้นกำเนิดมาจากเยื่อฝิว ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นเซลล์แบน (squamous cell)</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD OSCC[Oral squamous cell carcinoma] -- PR --> Metastasis[Metastasis] OSCC -- PS --> Surgery[Surgery] OSCC -- PS --> Radiation[Radiation therapy] Surgery -.-> PC Radiation Radiation -.-> PC Chemotherapy[Chemotherapy] Metastasis -- PS --> Chemotherapy </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>There are several types of oral cancers, but 90% are oral squamous cell carcinoma (CP02.txt)</p> <p>In medicine, squamous cell carcinoma (SCC) is a form of cancer of the carcinoma type that may occur in many different organs, including the skin, lips, mouth, esophagus, urinary bladder, prostate, lungs, vagina, and cervix. (CP03.txt)</p> <p>It is a malignant tumor of squamous epithelium (epithelium that shows squamous cell differentiation). (CP03.txt)</p>		
Synonym Term -	Abbreviation OSCC	Grammatical Category: Noun

CN002	Concept: Surgery	Eng: Surgery
<p>Feature:</p> <p>วิธีการผ่าตัดเป็นวิธีหลักในการรักษามะเร็งช่องปาก โดยอาจทำร่วมกับรังสีรักษาและ/หรือเคมีบำบัด ซึ่งเป็นวิธีการเสริมเพื่อลดโอกาสการแพร่กระจายของเซลล์มะเร็ง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD OSCC[Oral squamous cell carcinoma] -- PR --> Metastasis[Metastasis] OSCC -- PS --> Surgery[Surgery] OSCC -- PS --> RT[Radiation therapy] OSCC -- PS --> Chem[Chemotherapy] Surgery -.-> PC RT RT -.-> PC Chem </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>The actual curative treatment modalities are usually surgery and radiation, with chemotherapy added to decrease the possibility of metastasis. (CP02.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Surgical procedure, operation	-	Noun

CN003	Concept: Wide local excision	Eng: : Wide local excision
<p>Feature:</p> <p>วิธีการผ่าตัดรอยโรคมะเร็งในเนื้อเยื่ออ่อน โดยมีการกำหนดขอบเขตให้ครอบคลุมรอยโรคมะเร็ง รวมถึงเนื้อเยื่อที่มีลักษณะทางคลินิกที่เป็นปกติ 1.0 – 1.5 ซม. โดยรอบ</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD A[Oral squamous cell carcinoma] -- PS --> B[Surgery] B -- G --> C[Wide local excision] B -- G --> D[Resection] B -- G --> E[Neck dissection] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>The removal of the cancer in the soft tissue is referred to as a wide local excision, incorporating a 1.0 to 1.5 c.m. linear margin of clinically normal appearing soft tissue at the periphery of the specimen (CP04.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN004	Concept: Resection	Eng: Resection
<p>Feature:</p> <p>การตัดอวัยวะของร่างกายบางส่วนออก ในด้านการรักษามะเร็งช่องปากจะหมายถึงวิธีการผ่าตัดรอยโรคมะเร็งที่ลุกลามเข้าสู่กระดูก โดยมีการกำหนดขอบเขตบริเวณที่ตัดให้ครอบคลุมบริเวณกระดูกปกติประมาณ 2 ซม. โดยรอบ เพื่อป้องกันการลุกลามต่อของเซลล์มะเร็ง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD OSCC[Oral squamous cell carcinoma] -- PS --> Surgery[Surgery] Surgery -- G --> WLE[Wide local excision] Surgery -- G --> Resection[Resection] Surgery -- G --> ND[Neck dissection] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Resection is a partial removal of an organ or other bodily structure. (CP03.txt)</p> <p>The removal of squamous cell carcinoma in bone is referred to as a resection, incorporating a 2-cm linear margin of radiographically normal appearing bone at the periphery of the specimen. (CP04.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

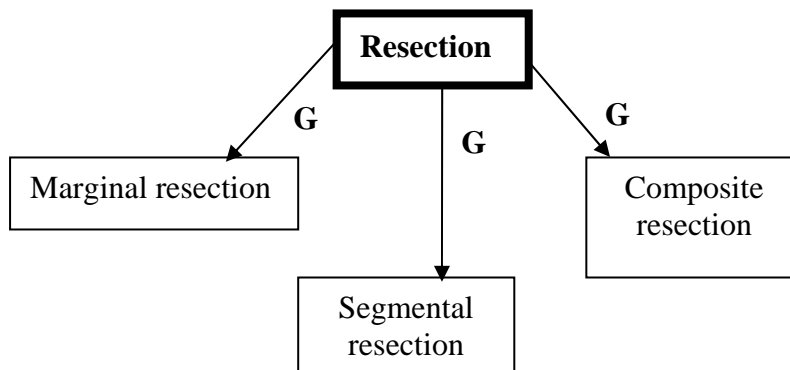
CN005	Concept: Neck dissection	Eng: Neck dissection
<p>Feature:</p> <p>การผ่าตัดต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอ จะทำในกรณีที่ตรวจพบผู้ป่วยมีต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอโตคล้ำได้ มีลักษณะแข็ง หรือเมื่อตรวจพบความผิดปกติของต่อมน้ำเหลืองจากการถ่ายภาพรังสีส่วนตัดคอมพิวเตอร์ หรือในบางกรณีที่มีข้อบ่งชี้ แม้ว่าจะตรวจไม่พบความผิดปกติของต่อมน้ำเหลืองก็ตาม</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD A[Oral squamous cell carcinoma] -- PS --> B[Surgery] B -- G --> C[Wide local excision] B -- G --> D[Resection] B -- G --> E[Neck dissection] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Neck dissections are performed in one of three instances, the first is where palpable cervical lymphadenopathy exists. The second indication for neck dissection includes positive lymphadenopathy divulged by special imaging studies. The third, and most though-provoking, indication for neck dissection is the management of the neck when lymphadenopathy is not apparent. (CP04.txt)</p>		
Synonym Term Comprehensive neck dissection	Abbreviation -	Grammatical Category: Noun

CN006	Concept: Marginal resection	Eng: Marginal resection
<p>Feature:</p> <p>วิธีการผ่าตัดมะเร็งบริเวณกระดูกขากรรไกรล่าง โดยให้เหลือส่วนของขอบล่างของกระดูกขากรรไกรล่างไว้ เพื่อเป็นขอบเขตในการบูรณะกระดูกขากรรไกรล่าง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD Resection[Resection] -- G --> Marginal[Marginal resection] Resection -- G --> Segmental[Segmental resection] Resection -- G --> Composite[Composite resection] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Mandibular resections are subclassified as marginal resections whereby the inferior border of the mandible is preserved. (CP05.txt)</p> <p>The remaining lower border of mandible after a mandibular marginal resection is used as a surgical frame for bone reconstruction. (CP06.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN007	Concept: Segmental resection	Eng: Segmental resection
<p>Feature:</p> <p>วิธีการผ่าตัดมะเร็งบริเวณกระดูกขากรรไกรล่าง ซึ่งจะมีการตัดเอาขอบล่างของกระดูกขากรรไกรล่างออกด้วย ซึ่งจะทำให้เกิดความผิดปกติของรูปร่างของกระดูกขากรรไกรล่างภายหลังการรักษา ซึ่งเป็นปัญหาด้านความสวยงามสำหรับผู้ป่วย</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD Resection[Resection] -- G --> Marginal[Marginal resection] Resection -- G --> Segmental[Segmental resection] Resection -- G --> Composite[Composite resection] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Mandibular resections are subclassified as marginal resections whereby the inferior border of the mandible is preserved, or as segmental resections whereby the full height of the mandible is sacrificed. (CP05.txt)</p> <p>The segmental resection can cause bone discontinuity which directly raises patient's esthetic concern. (CP06.txt)</p>		
<p>Synonym Term</p> <p>Partial mandibulectomy (CP05.txt)</p>	<p>Abbreviation</p> <p>-</p>	<p>Grammatical Category:</p> <p>Noun</p>
CN008	Concept: Composite resection	Eng: Composite resection

Feature: วิธีการที่นิยมใช้ในการรักษาโรคมะเร็งช่องปาก โดยจะมีการผ่าตัดทั้งส่วน (เป็นชิ้นเดียวกัน) ของกระดูกและเนื้อเยื่ออ่อน ได้แก่ กระดูกขากรรไกรล่าง เนื้อเยื่ออ่อนในช่องปากที่มีรอยโรค เช่น ลิ้น หรือพื้นช่องปาก รวมถึงต่อมน้ำเหลืองบริเวณลำคอ

Conceptual Relation:

Extraction:

A **composite resection** is a commonly performed ablative surgery for oral squamous cell carcinoma and includes the sacrifice of hard and soft tissue. (CP05.txt)

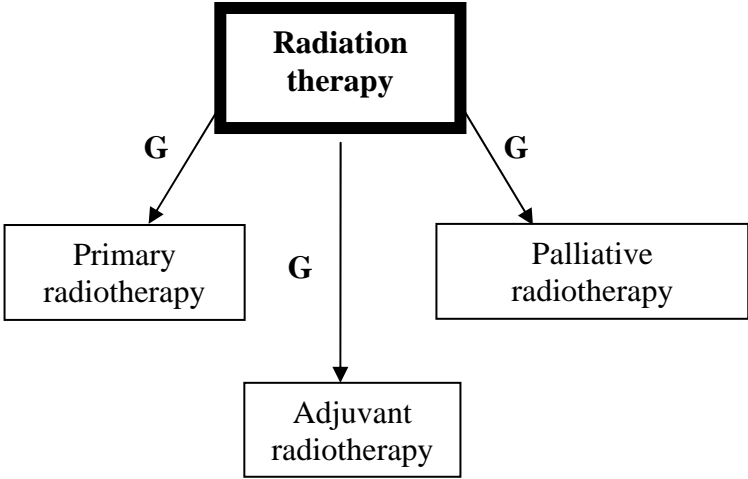
Typically, **composite resections** include a monobloc sacrifice of neck nodes, the mandible, the soft tissues corresponding to the primary tumor in the tongue or floor of mouth. (CP05.txt)

Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

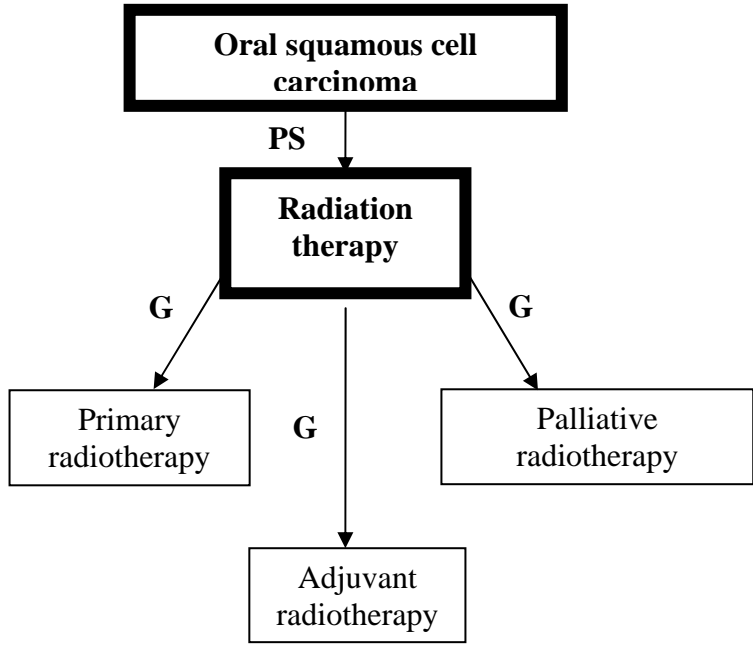
CN009	Concept: Radical neck dissection	Eng: Radical neck dissection
<p>Feature:</p> <p>การตัดต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอออกทั้ง 5 ระดับ รวมถึงกล้ามเนื้อสเตอร์โนไคลโดมาสตอยด์ หลอดเลือดดำอินเทอร์นอล จูกลาร์ และเส้นประสาทสมองคู่ที่ 11 จะทำในกรณีที่ผู้ป่วยมีรอยโรคมะเร็งเซลล์สความัสของทางเดินหายใจและทางเดินอาหารส่วนต้น ต่อมน้ำลาย และผิวหนัง รวมถึงเมลาโนมา แล้วมีการกระจายของเซลล์มะเร็งเข้าสู่ต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอ หรือในกรณีที่มะเร็งมีต้นกำเนิดที่บริเวณต่อมขั้วรอยด์หรือโพรงจมูกแล้วมีการกระจายของเซลล์มะเร็งเข้าสู่ต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอ</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Neck dissection] -- G --> B[Radical neck dissection] A -- G --> C[Modified radical neck dissection] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Radical neck dissection is performed for the surgical control of metastatic neck disease in patients with squamous cell carcinomas of the upper aerodigestive tract, salivary gland tumors, and skin cancer of the head and neck (including melanomas).</p> <p>Radical neck dissection is also indicated for the surgical control of metastatic carcinoma to the neck when the nasopharynx and thyroid are the primary sites. (CP03.txt)</p> <p>By definition, radical neck dissection removes lymph nodes in oncologic levels I to V of the neck. , along with the sternocleidomastoid muscle, the internal jugular vein, and the spinal accessory nerve (CP04.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Complete neck dissection	-	Noun

CN010	Concept: Modified radical neck dissection	Eng: Modified radical neck dissection
<p>Feature:</p> <p>การตัดต่อมน้ำเหลืองคอออกทั้งหมด 5 ระดับ โดยยังคงไว้ซึ่งกล้ามเนื้อสเตอร์โนไคลโดมาสตอยด์ หรือ หลอดเลือดดำอินเทอร์นอล จูกลาร์ หรือเส้นประสาทสมองคู่ที่ 11 ซึ่งเป็นอวัยวะที่ได้รับผลกระทบจากมะเร็งน้อยที่สุด</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Neck dissection] -- G --> B[Radical neck dissection] A -- G --> C[Modified radical neck dissection] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Owing to the observation that the spinal accessory nerve is rarely involved in the cancer, the more commonly performed modified radical neck dissection (MRND) is described. MRND sacrifices lymph nodes in level I to V, yet preserves the sternocleidomastoid muscle or internal jugular vein, or commonly the spinal accessory nerve. (CP04.txt)</p>		
Synonym Term Partial neck dissection(CP04.txt)	Abbreviation MRND(CP04.txt)	Grammatical Category: Noun

CN011	Concept: Radiation therapy	Eng: Radiation therapy
<p>Feature:</p> <p>วิธีการรักษามะเร็งทางการแพทย์โดยการใช้รังสีซึ่งแตกตัวเป็นประจุเพื่อควบคุมการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการรักษามะเร็งโดยเฉพาะ เมื่อการรักษาช่วยเพิ่มอัตราการรอดชีวิตของผู้ป่วยและสามารถรักษาให้หายขาดได้ หรือใช้เป็นวิธีการเสริมจากการรักษาด้วยวิธีการอื่นๆ หรือเพื่อบรรเทาอาการ ในกรณีที่ไม่สามารถรักษารอยโรคให้หายขาดได้ แต่ต้องการควบคุมการลุกลามของรอยโรคเฉพาะที่</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD OSCC[Oral squamous cell carcinoma] -- PR --> Metastasis OSCC -- PS --> Surgery OSCC -- PS --> RT[Radiation therapy] Surgery -.-> PC RT RT -.-> PC Chemotherapy Metastasis -- PS --> Chemotherapy </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Radiation therapy (or radiotherapy) is the medical use of ionizing radiation as part of cancer treatment to control malignant cells. (CP03.txt)</p> <p>Radiation therapy may be used for curative or adjuvant cancer treatment. It is used as palliative treatment (where cure is not possible and the aim is for local disease control or symptomatic relief) or as therapeutic treatment (where the therapy has survival benefit and it can be curative). (CP03.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Brachytherapy, Radiotherapy	-	Noun

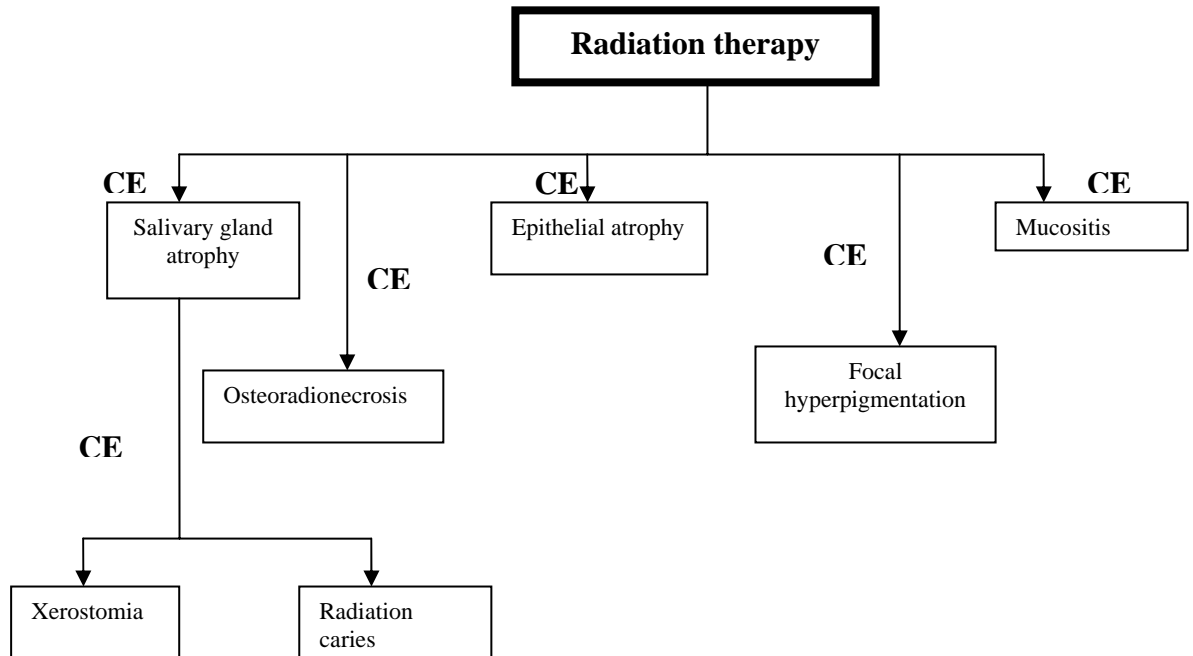
CN012	Concept: Primary radiotherapy	Eng: Primary radiotherapy
<p>Feature:</p> <p>วิธีการของรังสีรักษาที่ใช้ลำรังสีจากภายนอกที่เป็นประจุโฟตอน โดยเฉพาะ หรืออาจใช้ร่วมกับลำรังสีที่มีจุดกำเนิดจากประจุอิเล็กตรอน โดยมีหลักการเพื่อให้รังสีครอบคลุมรอยโรคมะเร็งในช่องปากและขยายขอบเขตไปยังเนื้อเยื่อที่อยู่ข้างเคียง เพื่อป้องกันโอกาสที่เซลล์มะเร็งจะยังหลงเหลืออยู่ในเนื้อเยื่อ โดยรอบ</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD RT[Radiation therapy] -- G --> PR[Primary radiotherapy] RT -- G --> Pall[Palliative radiotherapy] RT -- G --> Adj[Adjuvant radiotherapy] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Primary Radiotherapy is delivered with external beams of photons-alone or in combination with external electron beams. (CP04.txt)</p> <p>The principle of primary radiotherapy is to encompass the gross oral cavity disease and the surrounding tissue margin. This additional margin allows for the inclusion of potential local microscopic spread of cancer. (CP04.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
External-beam radiotherapy	EBRT	Noun

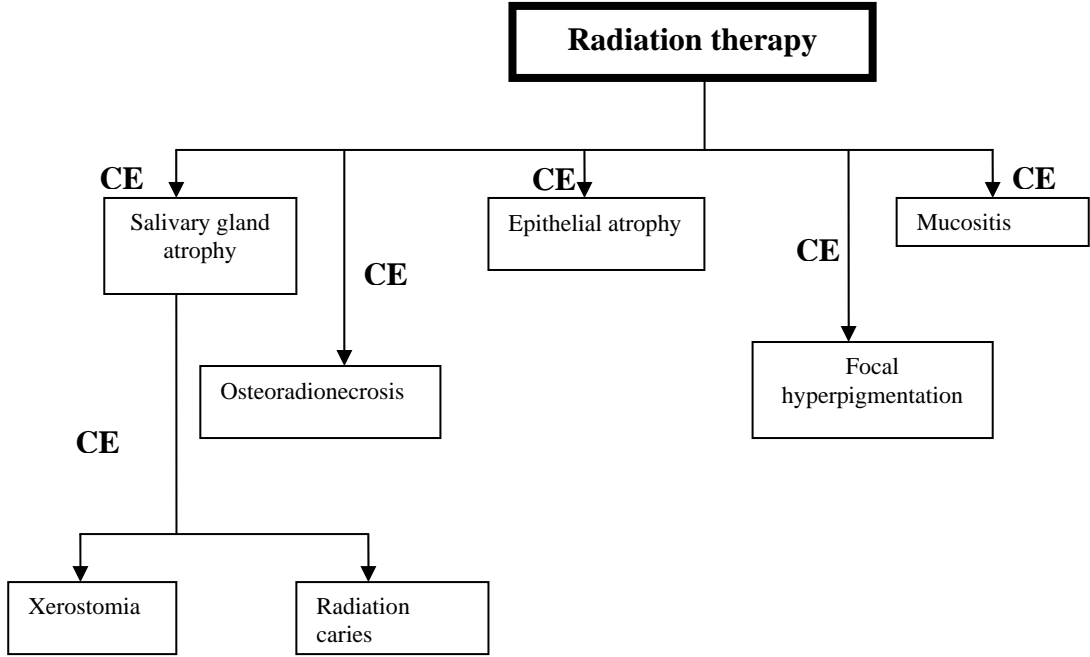
CN013	Concept: Adjuvant radiotherapy	Eng: Adjuvant radiotherapy
<p>Feature:</p> <p>วิธีการรังสีรักษาที่นิยมทำหลังการผ่าตัดในกรณีที่พบลักษณะของเซลล์มะเร็งใกล้เคียงกับบริเวณขอบแผลผ่าตัด หรือในต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอ</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD A[Oral squamous cell carcinoma] -- PS --> B[Radiation therapy] B -- G --> C[Primary radiotherapy] B -- G --> D[Adjuvant radiotherapy] B -- G --> E[Palliative radiotherapy] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Adjuvant radiotherapy is recommended on the basis of operative or pathologic findings of the surgically removed primary lesion or regional lymph nodes. (CP04.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN014	Concept: Palliative radiotherapy	Eng: Palliative radiotherapy
<p>Feature:</p> <p>วิธีรังสีรักษาเพื่อบรรเทาอาการจะนิยมทำในกรณีที่ผู้ป่วยไม่สามารถได้รับการรักษาวิธีอื่นได้ เนื่องจากมะเร็งมีความรุนแรงมาก ไม่สามารถรักษาให้หายขาด หรือร่างกายผู้ป่วยอยู่ในสภาวะที่ไม่พร้อมสำหรับการผ่าตัด หรือผู้ป่วยปฏิเสธการผ่าตัด</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD A[Oral squamous cell carcinoma] -- PS --> B[Radiation therapy] B -- G --> C[Primary radiotherapy] B -- G --> D[Palliative radiotherapy] B -- G --> E[Adjuvant radiotherapy] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Palliative radiotherapy is for patients who are not candidates for curative therapies either because of very advanced incurable cancers, significant comorbid illnesses, or patient refusal of surgery. (CP04.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN015	Concept: Chemotherapy	Eng: Chemotherapy
<p>Feature:</p> <p>วิธีการรักษาโรคโดยการใช้สารเคมีเพื่อฆ่าเซลล์ของเชื้อโรคหรือเซลล์มะเร็ง โดยทั่วไปจะเป็นการใช้ยาหลายชนิดร่วมกัน โดยอาจพิจารณาใช้ร่วมในขณะผู้ป่วยได้รับรังสีรักษา ซึ่งจะช่วยให้ผลการรักษาดีขึ้น</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD OSCC[Oral squamous cell carcinoma] -- PR --> Metastasis[Metastasis] OSCC -- PS --> Surgery[Surgery] OSCC -- PS --> RT[Radiation therapy] Surgery -.-> PC RT RT -.-> PC Chemotherapy[Chemotherapy] Metastasis -- PS --> Chemotherapy </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Chemotherapy, in its most general sense, refers to treatment of disease by chemicals that kill cells, specifically those of micro-organisms or cancer. In popular usage, it usually refers to antineoplastic drugs used to treat cancer or the combination of these drugs into a standardized treatment regimen. (CP03.txt)</p> <p>Individual clinical trials have produced conflicting results regarding the benefit of adding chemotherapy to radiotherapy. Many randomized clinical trials have shown most promising results for concurrent chemotherapy (during irradiation) (CP04.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Concurrent chemotherapy	-	Noun

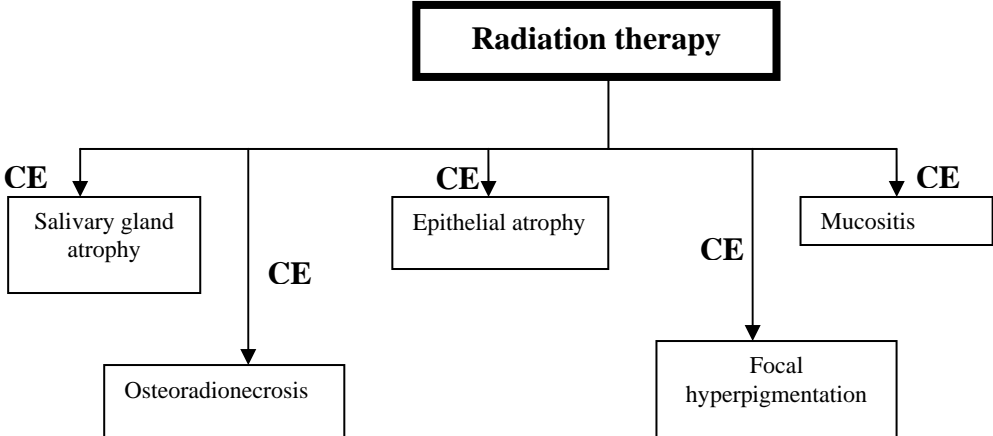
Main chart 2 ผลของร่างกายต่อการได้รับรังสีรักษา

CN016	Concept: Salivary gland atrophy	Eng: Salivary gland atrophy
<p>Feature:</p> <p>เนื้อเยื่อของต่อมน้ำลายจะมีความไวต่อการถูกทำลายด้วยรังสีมาก ไม่ว่าจะเป็รังสีเพื่อการวินิจฉัยหรือรังสีรักษา โดยต่อมน้ำลายจะเกิดการฝ่อลีบ ทำให้เกิดอาการปากแห้งและฟันผุเหตุรังสีรักษาตามมา</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD RT[Radiation therapy] -- CE --> SGA[Salivary gland atrophy] RT -- CE --> EA[Epithelial atrophy] RT -- CE --> M[Mucositis] SGA -- CE --> ORN[Osteoradionecrosis] SGA -- CE --> X[Xerostomia] SGA -- CE --> RC[Radiation caries] EA -- CE --> FHP[Focal hyperpigmentation] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Salivary gland irradiation either for diagnostic or therapeutic purposes may result in disruption of serous acini which are extremely sensitive to the effects of radiation. However, if the radiation is continued, salivary gland atrophy and xerostomia are the result. (CP10.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN017	Concept: Xerostomia	Eng: Xerostomia
<p>Feature:</p> <p>ภาวะที่ผู้ป่วยรู้สึกว่ปากแห้ง จากการที่มีน้ำลายหมุนเวียนในช่องปากลดลงอันเนื่องมาจากหลายสาเหตุ ไม่ว่าจะเป็น อาการของโรคบางโรค การที่ผู้ป่วยได้รับรังสีรักษาบริเวณช่องปาก ไขหน้า และลำคอ หรือการที่ผู้ป่วยได้รับยาหลายชนิด</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Salivary gland atrophy] -- CE --> B[Xerostomia] A -- CE --> C[Radiation caries] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Xerostomia is defined as dry mouth resulting from reduced or absent saliva flow. Xerostomia is not a disease, but it may be a symptom of various medical conditions, a side effect of a radiation to the head and neck, or a side effect of a wide variety of medications. (CP08.txt)</p> <p>Xerostomia refers to a subjective sensation of a dry mouth; it is frequently, but not always, associated with salivary gland hypofunction. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Dry mouth	-	Noun

CN018	Concept: Radiation caries	Eng: Radiation caries
<p>Feature:</p> <p>รอยโรคฟันผุที่มีปัจจัยเหนี่ยวนำจากการที่ผู้ป่วยปากแห้ง น้ำลายน้อย เนื่องจากรังสีรักษา โดยฟันผุชนิดนี้ จะเกิดที่ผิวฟันบริเวณคอฟัน รากฟัน ปลายฟัน และยอดของปุ่มฟัน</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Salivary gland atrophy] -- CE --> B[Xerostomia] A -- CE --> C[Radiation caries] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Radiation caries is caries of the cervical regions of the teeth, incisal edges, and cusp tips secondary to xerostomia induced by radiation therapy to the head and neck. (CP07.txt)</p> <p>In addition, these patients with xerostomia are more prone to dental decay, especially cervical and root caries. This problem has been associated more often with radiation therapy, and it is sometimes called radiation caries. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Radiation-induced caries	-	Noun
Xerostomia-related caries		

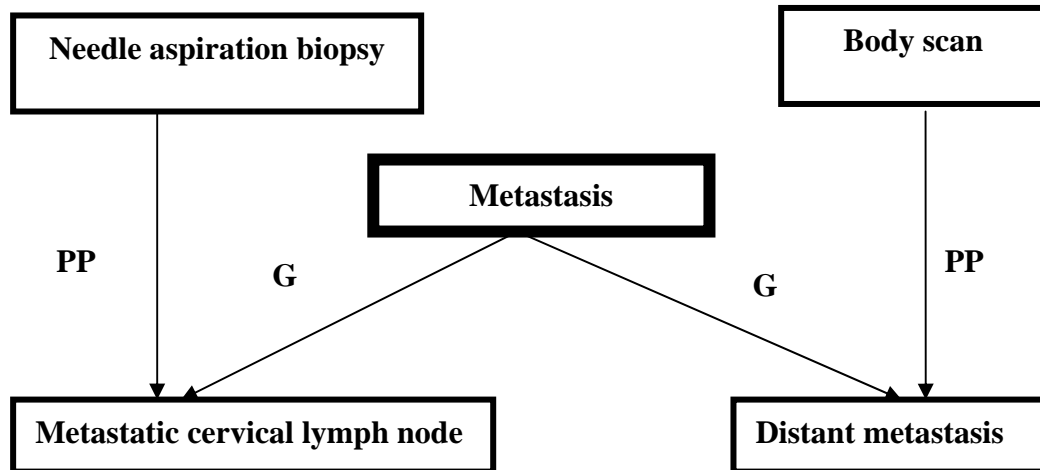
CN019	Concept: Osteoradionecrosis	Eng: Osteoradionecrosis
<p>Feature:</p> <p>ผลแทรกซ้อนที่รุนแรงที่สุดของการได้รับรังสีรักษา อาจทำให้เซลล์กระดูกเกิดการบาดเจ็บหรือตายแบบถาวร ซึ่งในผู้ป่วยหลายราย กระดูกที่ตายจะถูกขับออกไป ทำให้บริเวณดังกล่าวมีการหายของแผลได้ ขณะที่ในบางราย อาจทำให้เกิดอาการเจ็บปวดและกระดูกหักจากพยาธิสภาพตามมา จึงควรหลีกเลี่ยงการถอนฟันภายหลังการได้รับรังสีรักษา ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้กระดูกตายได้</p>		
<p>Conceptual Relations:</p> <pre> graph TD RT[Radiation therapy] -- CE --> SGA[Salivary gland atrophy] RT -- CE --> EA[Epithelial atrophy] RT -- CE --> M[Mucositis] RT -- CE --> OH[Focal hyperpigmentation] RT -- CE --> ORN[Osteoradionecrosis] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Osteoradionecrosis is one of the more serious complications of head and neck irradiation for cancer. Bone cells and vascularity may be irreversibly injured. Fortunately, in many cases devitalized bone fragments will sequester, and lesions will spontaneously heal. However, when radiation osteonecrosis is progressive, it can lead to intolerable pain or fracture and may necessitate jaw resection.(CP08.txt)</p> <p>Because osteoradionecrosis is a danger that is always present after radiation, tooth extractions should be avoided after therapy. (CP04.txt)</p>		
Synonym Term Radiation-induced osteonecrosis	Abbreviation ORN	Grammatical Category: Noun

CN020	Concept: Epithelial atrophy	Eng: Epithelial atrophy
<p>Feature:</p> <p>เมื่อบริเวณเยื่อผิวหนังได้รับรังสีรักษา จะทำให้เซลล์ฐานมีการแบ่งตัวเพิ่มจำนวนเพื่อผลิตเซลล์อย่างรวดเร็ว จึงทำให้เนื้อเยื่อที่มีการเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ที่ปกคลุมอยู่ชั้นบนเหลืออยู่น้อย เยื่อผิวหนังฝ่อลีบและบางลง ซึ่งเป็นกระบวนการที่อาจเกิดขึ้นอย่างถาวร</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD RT[Radiation therapy] -- CE --> SGA[Salivary gland atrophy] RT -- CE --> EA[Epithelial atrophy] RT -- CE --> M[Mucositis] RT -- CE --> OH[Focal hyperpigmentation] RT -- CE --> ON[Osteoradionecrosis] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>After radiation, the basal cells will aggressively increase their activity, resulting in the more rapid turnover rate of the overlying mature epithelial cells and the thinning of the epithelium known as “epithelial atrophy”. (CP04.txt)</p> <p>Skin erythema is temporary, but epithelial atrophy that follows is permanent. (CP02.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN021	Concept: Focal hyperpigmentation	Eng: Focal hyperpigmentation
<p>Feature:</p> <p>รังสีรักษาจะกระตุ้นให้เซลล์สร้างเม็ดสีที่บริเวณชั้นเซลล์ฐานมีการสร้างเม็ดสีเมลานินมากขึ้นอย่างถาวร</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD RT[Radiation therapy] -- CE --> SGA[Salivary gland atrophy] RT -- CE --> OA[Osteoradionecrosis] RT -- CE --> EA[Epithelial atrophy] RT -- CE --> FH[Focal hyperpigmentation] RT -- CE --> MUC[Mucositis] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Focal hyperpigmentation is caused by the stimulation of melanocytes and overproduction of melanin pigments along the basal cell layer after radiation therapy. (CP06.txt)</p> <p>Focal hyperpigmentation in the line of therapy is also a late complication, and it, too, may be permanent. (CP04.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN022	Concept: Mucositis	Eng: Mucositis
<p>Feature:</p> <p>การอักเสบและการเกิดแผลของเยื่อเมือก ภายหลังจากการที่ผู้ป่วยได้รับรังสีรักษาหรือเคมีบำบัด โดยจะมีอาการปวด ปากแห้ง หรือสูญเสียการรับรสร่วมด้วย อาการดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นภายใน 1-2 สัปดาห์หลังจากที่เริ่มรักษาและเริ่มดีขึ้นหลังจากหยุดรักษาหลายสัปดาห์</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD RT[Radiation therapy] --> SA[Salivary gland atrophy] RT --> EA[Epithelial atrophy] RT --> M[Mucositis] SA -- CE --> ON[Osteoradionecrosis] EA -- CE --> FH[Focal hyperpigmentation] M -- CE --> FH </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Radiation-induced mucositis and ulcers and the accompanying pain, xerostomia and loss of taste are common side effects. (CP01.txt)</p> <p>Radiation mucositis is a reversible condition that begins 1 to 2 weeks after the start of therapy and ends several weeks after the termination of therapy. (CP04.txt)</p> <p>Mucositis is the painful inflammation and ulceration of the mucous membranes lining the digestive tract, usually as an adverse effect of chemotherapy and radiotherapy treatment for cancer. (CP05.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Radiation-induced mucositis	-	Noun

Main chart 3 การแพร่กระจายและการตรวจหาการแพร่กระจายของเซลล์มะเร็ง

CN023	Concept: Metastasis	Eng: Metastasis
<p>Feature:</p> <p>การแพร่กระจายของโรคจากอวัยวะหนึ่งไปยังอีกอวัยวะหนึ่งที่อยู่ห่างออกไป การแพร่กระจายของมะเร็ง มักเกิดขึ้นร่วมกับการมีมะเร็งต้นกำเนิดที่สามารถตรวจพบได้ที่อวัยวะหนึ่งในร่างกาย อย่างไรก็ตาม 10% ของผู้ป่วยที่มีการแพร่กระจายของมะเร็งอาจตรวจไม่พบมะเร็งต้นกำเนิด</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD NA[Needle aspiration biopsy] -- PP --> M[Metastasis] BS[Body scan] -- PP --> M M -- G --> MCLN[Metastatic cervical lymph node] M -- G --> DM[Distant metastasis] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Metastasis, sometimes abbreviated mets, is the spread of a disease from one organ or part to another non-adjacent organ or part. (CP03.txt)</p> <p>It is theorized that metastasis always coincides with a primary cancer, and, as such, is a tumor that started from a cancer cell or cells in another part of the body. However, over 10% of patients presenting to oncology units will have metastases without a primary tumor found. In these cases, doctors refer to the primary tumor as "unknown" or "occult," and the patient is said to have cancer of unknown primary origin (CUP) or Unknown Primary Tumors (UPT). (CP03.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Metastatic cancer	mets	Noun

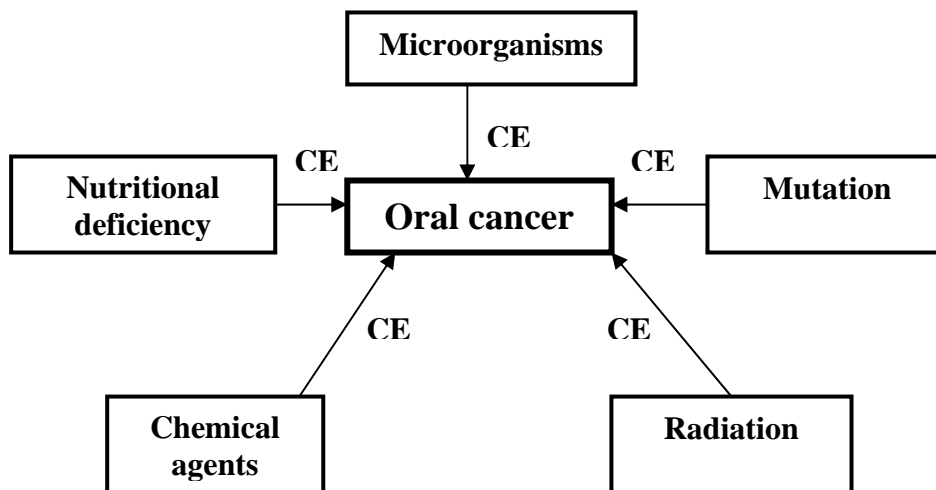
CN024	Concept: Metastatic cervical lymph node	Eng: Metastatic cervical lymph node
<p>Feature:</p> <p>เมื่อเซลล์มะเร็งมีการแพร่กระจายผ่านทางท่อน้ำเหลือง จะไปสะสมที่ต่อมน้ำเหลืองที่คอด้านเดียวกับที่รอยโรคมะเร็งเกิดขึ้น ทำให้ลำต่อมน้ำเหลืองที่คอโต แข็งขึ้น และหากมีการแตกของเยื่อหุ้มต่อมน้ำเหลือง เซลล์มะเร็งจะแพร่กระจายเข้าสู่เนื้อเยื่อยึดต่อชั้นลึก ทำให้ต่อมน้ำเหลืองขยับไปมาไม่ได้</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD NA[Needle aspiration biopsy] -- PP --> MCLN[Metastatic cervical lymph node] BS[Body scan] -- PP --> DM[Distant metastasis] Metastasis -- G --> MCLN Metastasis -- G --> DM </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>A metastatic cervical lymph node is a cervical lymph node that contains a metastatic deposit of carcinoma. It is usually firm to stony hard, non-tender, and enlarged. If the malignant cells have perforated the capsule of the node and invaded into surroundings, the node will feel fixed or not easily movable. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term Cervical lymphadenopathy	Abbreviation -	Grammatical Category: Noun

CN025	Concept:Distant metastasis	Eng: Distant metastasis
<p>Feature:</p> <p>การลุกลามของเซลล์มะเร็งไปก่อให้เกิดรอยโรคมะเร็งใหม่ที่อวัยวะสำคัญต่างๆ ได้แก่ ปอด ตับและกระดูก</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD NA[Needle aspiration biopsy] --- PP --> MCLN[Metastatic cervical lymph node] MS[Metastasis] --- G --> MCLN MS --- G --> DM[Distant metastasis] BS[Body scan] --- PP --> DM </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Distant metastasis refers to cancer that has spread from the original (primary) tumor to distant organs or distant lymph nodes. Also known as distant cancer (CP11.txt)</p> <p>The most common site of distant metastasis are the lungs, liver and bones, but any part of the body may be affected. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Distant cancer	-	Noun

CN026	Concept: Needle aspiration biopsy	Eng: Needle aspiration biopsy
<p>Feature: การใช้เข็มขนาดเล็กในการเจาะเอาของเหลวหรือเนื้อเยื่อที่อยู่ภายในอวัยวะที่บวม เช่น ต่อมไทรอยด์ หรือ ต่อมไทรอยด์มาตรวจทางเซลล์วิทยา แทนการตัดชิ้นเนื้อมาตรวจ</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD NAB[Needle aspiration biopsy] -- PP --> MCLN[Metastatic cervical lymph node] BS[Body scan] -- PP --> DM[Distant metastasis] M[Metastasis] -- G --> MCLN M -- G --> DM </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Needle aspiration biopsy (NAB), also known as fine needle aspiration cytology (FNAC), fine needle aspiration biopsy (FNAB) and fine needle aspiration (FNA), is a diagnostic procedure sometimes used to investigate superficial (just under the skin) lumps or masses. In this technique, a thin, hollow needle is inserted into the mass to extract cells that will be examined under a microscope. (CP03.txt)</p> <p>Fine needle aspiration biopsies are very safe, minor surgical procedures. (CP03.txt)</p> <p>Often, a major surgical (excisional or open) biopsy can be avoided by performing a needle aspiration biopsy instead. (CP03.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
fine needle aspiration cytology	NAB, FNAC,	Noun
fine needle aspiration biopsy	FNAB, FNA	
fine needle aspiration		

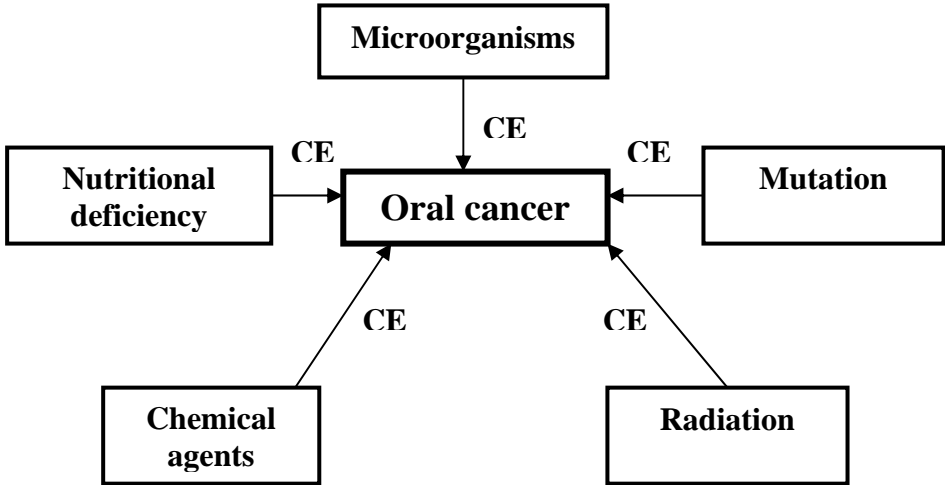
CN027	Concept:Body scan	Eng: Body scan
<p>Feature:</p> <p>การใช้ภาพรังสีส่วนตัดคอมพิวเตอร์ หรือร่วมกับสารกัมมันตรังสีในการตรวจหามะเร็งและความผิดปกติอื่นๆ โดยเฉพาะในระยะเริ่มต้น ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มโอกาสที่โรคมะเร็งจะหายหลังการรักษา</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD NA[Needle aspiration biopsy] -- PP --> MCLN[Metastatic cervical lymph node] BS[Body scan] -- PP --> MCLN BS -- PP --> DM[Distant metastasis] M[Metastasis] -- G --> MCLN M -- G --> DM </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>The body scan, performed in a matter of minutes, screens for the presence of heart disease, certain cancers, as well as other abnormalities. (CP11.txt)</p> <p>The purpose of a body scan is to identify abnormalities and diseases at an early stage. Studies have shown that early detection of certain diseases may substantially increase the chance of recovery. Therefore, it is important to know that the body scan is a tool, if used properly, which may ultimately increase your chances of recovery through early detection. (CP11.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Total body CT scan	-	Noun

Main chart 4 ปัจจัยต่างๆ ที่เป็นสาเหตุให้เกิดมะเร็งช่องปาก

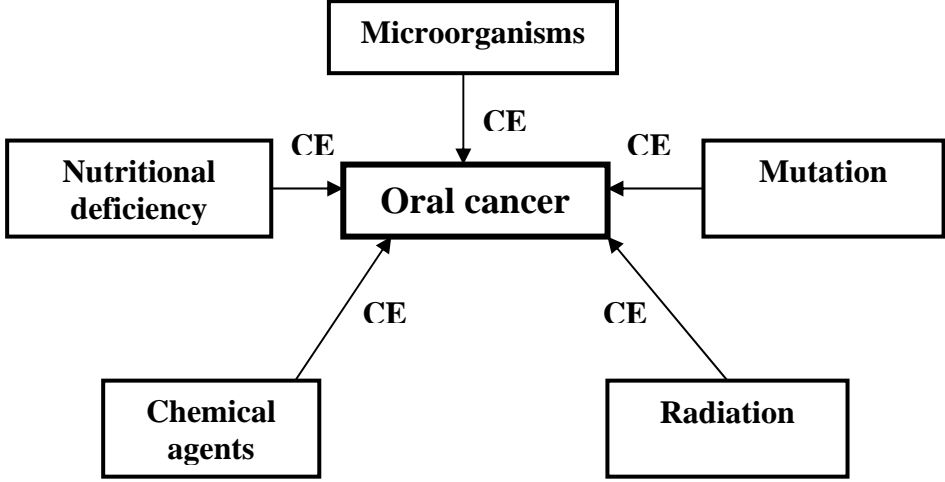

CN028	Concept:Microorganisms	Eng: Microorganisms
<p>Feature:</p> <p>เชื้อโรคหลายชนิดมีความสามารถในการก่อให้เกิดมะเร็งช่องปาก ไม่ว่าจะเป็น เชื้อรา แคนดิดา หรือเชื้อไวรัสฮิวแมนแพปิลโลมาชนิดที่ 16 และ 18</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD Microorganisms[Microorganisms] -- CE --> Oral_cancer[Oral cancer] Nutritional_deficiency[Nutritional deficiency] -- CE --> Oral_cancer Mutation[Mutation] -- CE --> Oral_cancer Chemical_agents[Chemical agents] -- CE --> Oral_cancer </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Some microorganisms have been implicated in oral cancer. Studies have demonstrated the occasional presence of candida albicans and human papillomavirus type 16 and 18 in oral squamous cell carcinoma. (CP04.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Microbes (CP10.txt)	-	Noun

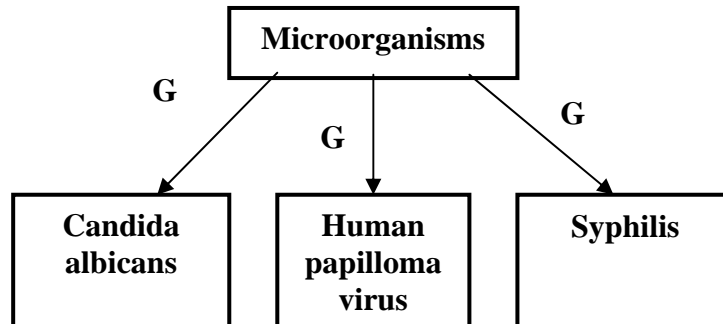
CN029	Concept:Nutritional deficiency	Eng: Nutritional deficiency
<p>Feature:</p> <p>การขาดสารอาหารจำพวกวิตามินและแร่ธาตุบางชนิด เช่น วิตามินเอ วิตามินบี 12 และ ธาตุเหล็ก จะเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งเซลล์สความัสของทางเดินอาหารส่วนบนมากขึ้น</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD Microorganisms[Microorganisms] -- CE --> OralCancer[Oral cancer] NutritionalDeficiency[Nutritional deficiency] -- CE --> OralCancer Mutation[Mutation] -- CE --> OralCancer ChemicalAgents[Chemical agents] -- CE --> OralCancer </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Nutritional deficiencies can lead to a variety of health problems, making sure that one's diet contains the proper amounts of iron, folate, and vitamin B₁₂ can prevent anemia and squamous cell carcinoma of the upper digestive tract. (CP10.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN030	Concept:Mutation	Eng: Mutation
<p>Feature:</p> <p>การเปลี่ยนแปลงการจัดเรียงตัวของหมู่เบสซึ่งจะสร้างจิ้นขึ้น โดยในจิ้น ทั้งที่เป็นจิ้นก่อมะเร็ง (oncogenes) หรือจิ้นที่ยับยั้งการเจริญเติบโตของเนื้องอก (tumor suppressor genes) เมื่อเกิดความผิดปกติขึ้น ก็จะสามารถเหนี่ยวนำให้เกิดการสร้างเซลล์มะเร็งได้</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD Microorganisms[Microorganisms] -- CE --> OralCancer[Oral cancer] NutritionalDeficiency[Nutritional deficiency] -- CE --> OralCancer Mutation[Mutation] -- CE --> OralCancer ChemicalAgents[Chemical agents] -- CE --> OralCancer Radiation[Radiation] -- CE --> OralCancer </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Mutations are changes in the arrangement of the bases that make up a gene. Even a change in just one base in the thousands of bases that make up a gene can have a profound effect. (CP10.txt)</p> <p>A mutated (altered or changed) gene may tell the cell to make an abnormal protein, which no longer functions properly. This mutation may not have any effect at all, or it may lead to a disease. (CP11.txt)</p> <p>Mutation of oncogene and/or tumor suppressor gene is generally accepted as an indirect cause of oral cancer. (CP11.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN031	Concept:Chemical agents	Eng: Chemical agents
<p>Feature:</p> <p>สารเคมีหลายชนิดที่เชื่อกันว่าเป็นสารที่ก่อมะเร็ง ในช่องปาก เช่น สารเคมีที่อยู่ในยาสูบ หมาก แอลกอฮอล์ ฟีนอล หรือสารเคมีที่เชื่อโรคสร้างขึ้น เช่น ไนโตรโซเบนซิลเมธิลามีน ที่สร้างโดยเชื้อแคนดิดา อัลบิแคนส์</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD Microorganisms[Microorganisms] -- CE --> Oral_cancer[Oral cancer] Nutritional_deficiency[Nutritional deficiency] -- CE --> Oral_cancer Mutation[Mutation] -- CE --> Oral_cancer Radiation[Radiation] -- CE --> Oral_cancer Chemical_agents[Chemical agents] -- CE --> Oral_cancer </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>There are several chemical agents including alcohol, phenol and N-nitrosobenzylmethyamine believed to have been implicated in the development of oral cancer. (CP02.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN032	Concept:Radiation	Eng: Radiation
<p>Feature:</p> <p>การได้รับรังสี ไม่ว่าจะเป็นรังสียูวี หรือรังสีเอ็กซ์ สามารถลดการตอบสนองของระบบภูมิคุ้มกัน และสร้างโครโมโซมที่ผิดปกติจำนวนมากได้</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD Microorganisms -- CE --> Oral_cancer[Oral cancer] Nutritional_deficiency[Nutritional deficiency] -- CE --> Oral_cancer Mutation -- CE --> Oral_cancer Chemical_agents[Chemical agents] -- CE --> Oral_cancer Radiation -- CE --> Oral_cancer </pre> <p>The diagram illustrates the conceptual relations for Oral cancer. It features a central box labeled 'Oral cancer'. Five surrounding boxes represent related concepts: 'Microorganisms' (top), 'Nutritional deficiency' (left), 'Mutation' (right), 'Chemical agents' (bottom-left), and 'Radiation' (bottom-right). Each of these five boxes has an arrow pointing towards the central 'Oral cancer' box, with the label 'CE' (Conceptual Entity) placed near the arrowhead.</p>		
<p>Extraction:</p> <p>The effects of ultraviolet radiation on the lips are well known, but it is another form of radiation, x-radiation, which can decrease immune reactivity and produces abnormalities in chromosomal materials. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

Small chart 4.1 เชื้อโรคที่ก่อให้เกิดมะเร็งช่องปาก

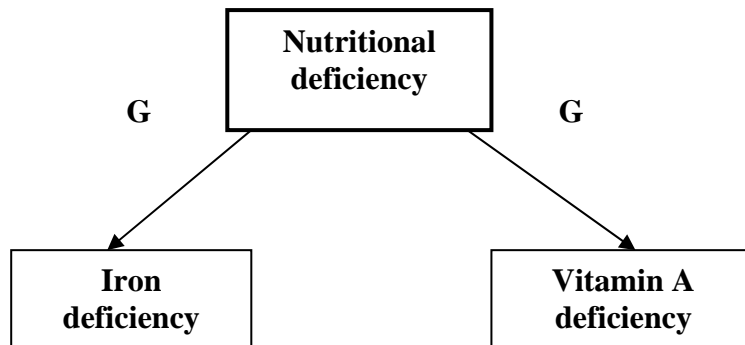

CN033	Concept: Candida albicans	Eng: Candida albicans
<p>Feature:</p> <p>เชื้อราชนิดหนึ่งซึ่งเชื่อว่าจะสามารถสร้างสารก่อมะเร็งชนิดไนโตรโซเบนซิลเมธิลามีนได้ จากการทดลอง พบว่าบางสายพันธุ์ของเชื้อราชนิดนี้ สามารถทำให้เกิดฝ้าขาวหนาตัวที่ด้านบนของลิ้นได้ โดยไม่มีปัจจัยอื่นมาเกี่ยวข้อง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Microorganisms] -- G --> B[Candida albicans] A -- G --> C[Human papilloma virus] A -- G --> D[Syphilis] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Candida albicans has been suggested as a possible causative agent because of its potential to produce a carcinogen, N-nitrosobenzylmethylamine. (CP04.txt)</p> <p>Experimentally, some strains of candida albicans have produced hyperkeratotic lesions of the dorsal rat tongue without any contributing factors. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN034	Concept: Human papillomavirus	Eng: Human papillomavirus
<p>Feature:</p> <p>เชื้อไวรัสฮิวแมนแพพิลโลมา มีบทบาทในการเกิดมะเร็งเยื่อเมือกช่องปาก นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดมะเร็งในอวัยวะอื่นๆ เช่น ต่อมทอนซิล หลอดลม หลอดอาหาร ช่องคลอดและมดลูกอีกด้วย</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Microorganisms] -- G --> B[Candida albicans] A -- G --> C[Human papilloma virus] A -- G --> D[Syphilis] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Human papillomaviruses have been suggested as playing a role in the development of oral carcinoma. (CP01.txt)</p> <p>It appears, however, that HPV is the only one still implicated, not only in oral cancer but also in carcinoma of the pharyngeal tonsil, larynx, esophagus, uterine cervix, vulva and penis. (CP04.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	HPV	Noun

CN035	Concept: Syphilis	Eng: Syphilis
<p>Feature:</p> <p>การติดเชื้อซิฟิลิสในระยะที่สาม เป็นที่ยอมรับกันว่ามีความสัมพันธ์กับการเกิดมะเร็งที่บริเวณ ด้านบนของลิ้นสูงขึ้นเป็น 4 เท่า</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Microorganisms] -- G --> B[Candida albicans] A -- G --> C[Human papilloma virus] A -- G --> D[Syphilis] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Syphilis (tertiary stage) has long been accepted as having a strong association with the development of dorsal tongue carcinoma. The relative risk ratio approximates four. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Gumma	-	Noun

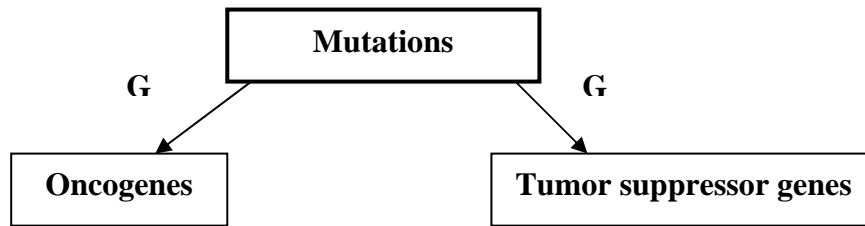
Small chart 4.2 การขาดสารอาหารที่อาจก่อให้เกิดมะเร็งช่องปาก

CN036	Concept: Iron deficiency	Eng: Iron deficiency
<p>Feature:</p> <p>การขาดธาตุเหล็ก โดยเฉพาะเมื่อเป็นอย่างเรื้อรังที่เป็นที่รู้จักกันในชื่อกลุ่มอาการพลัมเมอร์วินสัน จะมีความเกี่ยวข้องกับการเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งเซลล์ความัสที่หลอดอาหาร คอหอย และด้านท้ายของช่องปาก เนื่องจากธาตุเหล็กมีส่วนช่วยให้เยื่อผิวของทางเดินอาหารส่วนบนมีการทำงานที่เป็นปกติ นอกจากนี้ ผู้ป่วยที่ขาดธาตุเหล็กอาจมีการทำงานของระบบภูมิคุ้มกันโดยเซลล์อ่อนแอลง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Nutritional deficiency] -- G --> B[Iron deficiency] A -- G --> C[Vitamin A deficiency] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Iron deficiency, especially the severe chronic form known as the Plummer-Vinson or Patterson-Kelly syndrome is associated with an elevated risk for squamous cell carcinoma of esophagus, oropharynx and posterior part of the mouth. (CP01.txt)</p> <p>People who have iron deficiency in iron tend to have impaired cell-mediated immunity, and iron is essential to the normal functioning of epithelial cells of the upper digestive tract. (CP04.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Plummer-Vinson disease	-	Noun
Patterson-Kelly disease		

CN037	Concept: Vitamin A deficiency	Eng: Vitamin A deficiency
<p>Feature:</p> <p>การขาดวิตามินเอจะทำให้เยื่อผิวมีการสร้างเคราทินปริมาณมากเกินไป นอกจากนี้ วิตามินเอหรือกรดเรตินอยิกจะมีบทบาทสำคัญในการป้องกันการเกิดรอยโรคก่อนมะเร็งและมะเร็งช่องปาก</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Nutritional deficiency] -- G --> B[Iron deficiency] A -- G --> C[Vitamin A deficiency] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Vitamin A deficiency produces excessive keratinization of the skin and mucous membranes, and it has been suggested that the vitamin may play a protective or preventive role in oral precancer and cancer. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

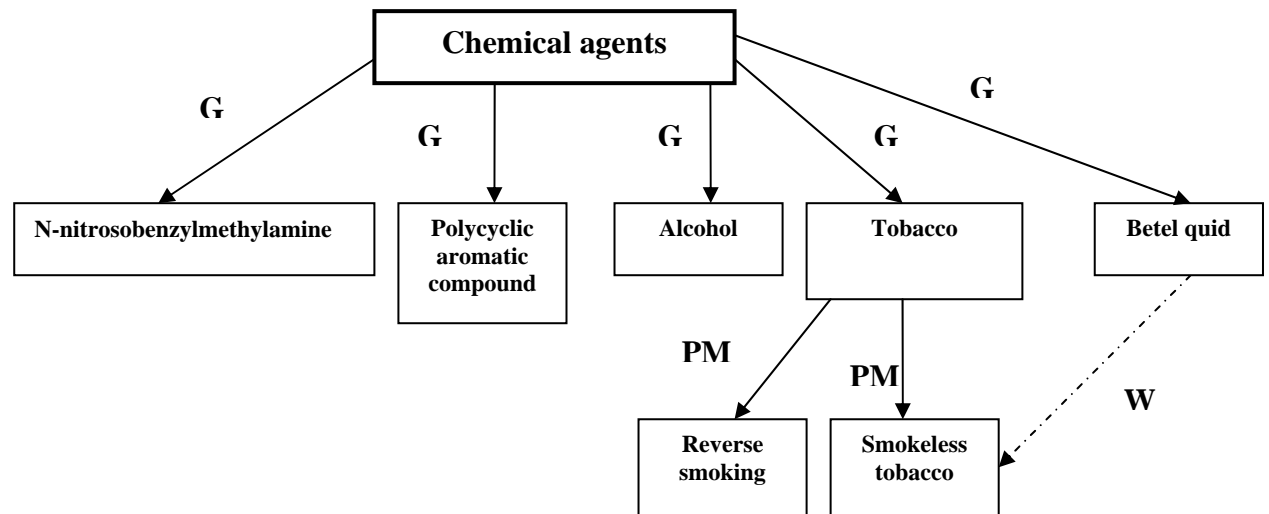
Small chart 4.3 การเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมที่ส่งผลให้เกิดมะเร็งช่องปาก

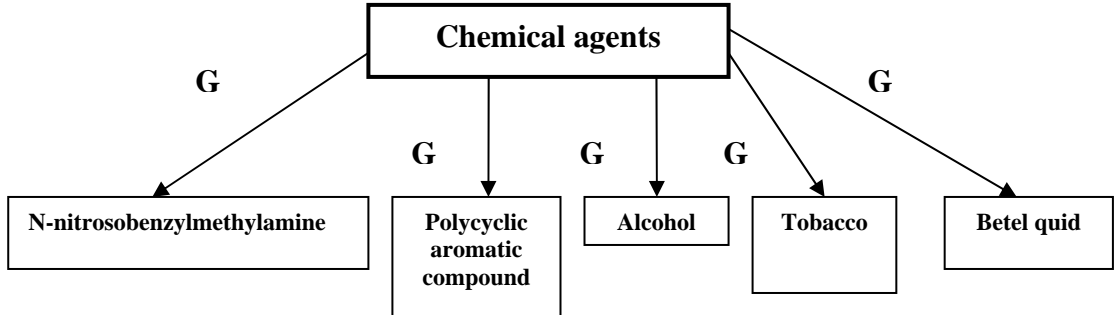

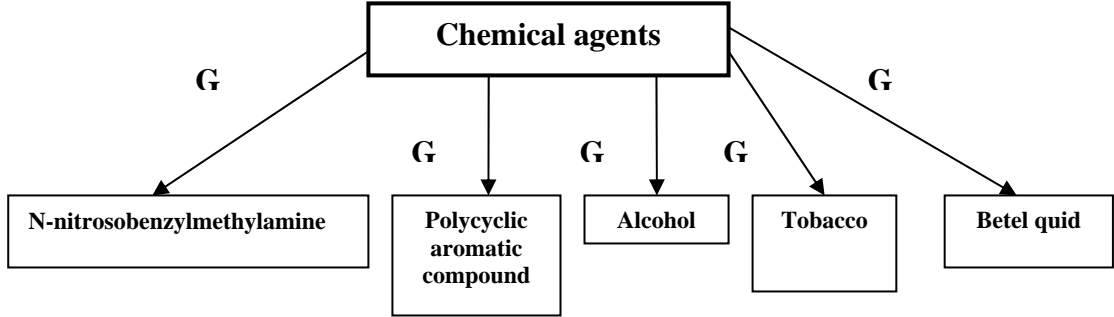
CN038	Concept: Oncogenes	Eng: Oncogenes
<p>Feature:</p> <p>จีนก่อมะเร็ง เป็นจีนที่ถูกเปลี่ยนแปลงจากจีนปกติ โดยการกระตุ้นของไวรัส รังสี หรือสารเคมีก่อมะเร็ง เมื่ออองโคจีนส์ถูกกระตุ้นจะมีการสร้างสารทางพันธุกรรมจำนวนมาก โดยเชื่อว่าจะเป็นสารตั้งต้นในการเปลี่ยนแปลงเป็นมะเร็งหลายชนิด โดยเฉพาะมะเร็งช่องปาก</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD Mutations[Mutations] -- G --> Oncogenes[Oncogenes] Mutations -- G --> TumorSuppressor[Tumor suppressor genes] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Normal genes are transformed into activated oncogenes in certain malignancies through the actions of viruses, irradiation, or chemical carcinogens. Once oncogenes are activated, they may stimulate the production of an excessive amount of new genetic material through amplification or overexpression of the involved gene. (CP01.txt)</p> <p>Oncogenes probably are involved in the initiation and progression of a wide variety of neoplasms, including oral squamous cell carcinoma. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN039	Concept: Tumor suppressor genes	Eng: Tumor suppressor genes
<p>Feature:</p> <p>จีนที่ทำหน้าที่กดการเจริญเติบโตของเนื้องอก ถ้าจีนนี้เกิดความผิดปกติ ถูกยับยั้งการทำงานหรือมีการเปลี่ยนแปลง จะส่งผลทางอ้อมทำให้เนื้องอกหรือมะเร็งสามารถเจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็ว</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD Mutations[Mutations] -- G --> Oncogenes[Oncogenes] Mutations -- G --> TumorSuppressor[Tumor suppressor genes] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>A tumor suppressor gene is a gene that protects a cell from one step on the path to cancer. When this gene is damaged, the cell can progress to cancer, usually after it is subject to other factors. (CP03.txt)</p> <p>Tumor suppressor genes, on the other hand, allow tumor production indirectly when they become inactivated or mutated. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

Small chart 4.4 สารเคมีที่มีส่วนส่งเสริมให้เกิดมะเร็งช่องปาก

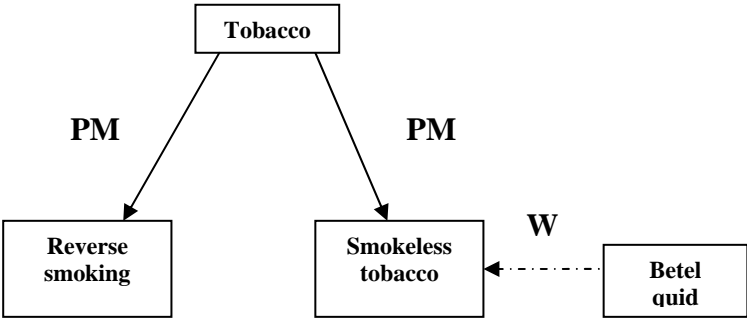
CN040	Concept: N-nitrosobenzylmethylamine	Eng: N-nitrosobenzylmethylamine
<p>Feature:</p> <p>สารประกอบทางเคมีที่เชื่อว่ามีคุณสมบัติเป็นสารก่อมะเร็ง สารชนิดนี้ผลิตได้โดยเชื้อราแคนดิดา อัลบิแคนส์</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD CA[Chemical agents] -- G --> NNB[N-nitrosobenzylmethylamine] CA -- G --> PAC[Polycyclic aromatic compound] CA -- G --> AL[Alcohol] CA -- G --> TO[Tobacco] CA -- G --> BQ[Betel quid] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Certain strains of <i>Candida albicans</i> have been shown to produce N-nitrosobenzylmethylamine or so-called nitrosamines, chemicals that have been implicated in carcinogenesis. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term Nitrosamine	Abbreviation -	Grammatical Category: Noun

CN041	Concept: Polycyclic aromatic compound	Eng: Polycyclic aromatic compound
<p>Feature: เป็นสารประกอบที่เชื่อว่ามีคุณสมบัติเป็นสารก่อมะเร็ง พบได้ตามเขม่าควันของการเผาไหม้เชื้อเพลิงที่มีคาร์บอนเป็นส่วนประกอบหลัก</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD CA[Chemical agents] -- G --> NNB[N-nitrosobenzylmethanamine] CA -- G --> PAC[Polycyclic aromatic compound] CA -- G --> AL[Alcohol] CA -- G --> TO[Tobacco] CA -- G --> BQ[Betel quid] </pre>		
<p>Extraction: Polycyclic aromatic compounds or Polycyclic aromatic hydrocarbons (PAHs) are chemical compounds that consist of fused aromatic rings and do not contain heteroatoms or carry substituents. Some of them are known or suspected carcinogens, and are linked to other health problems. They are primarily formed by incomplete combustion of carbon-containing fuels such as wood, coal, diesel, fat, tobacco, or incense. (CP03)</p>		
Synonym Term Polycyclic aromatic hydrocarbon	Abbreviation PAH	Grammatical Category: Noun

CN042	Concept: Alcohol	Eng: Alcohol
<p>Feature:</p> <p>แอลกอฮอล์อาจไม่ได้ทำหน้าที่เป็นสารเริ่มต้นในการทำให้เกิดมะเร็งช่องปาก อย่างไรก็ตาม เชื่อกันว่าแอลกอฮอล์จะเป็นตัวเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งช่องปาก ร่วมกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยาสูบ และพบว่า 1 ใน 3 ของผู้ป่วยมะเร็งช่องปากจะเป็นผู้ที่บริโภคแอลกอฮอล์ปริมาณสูง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD CA[Chemical agents] -- G --> NNB[N-nitrosobenzylmethylamine] CA -- G --> PAC[Polycyclic aromatic compound] CA -- G --> AL[Alcohol] CA -- G --> TO[Tobacco] CA -- G --> BQ[Betel quid] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Alcohol consumption has not been definitively proven to be capable of initiating oral cancer, however, appears to be a significant promoter for other causative factors, especially tobacco. (CP04.txt)</p> <p>Indirect evidence for alcohol's role in oral cancer production includes the fact that approximately one third of male patients with oral cancer are heavy alcohol users; less than 10% of the general population can be classified as such. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Ethanol	Alc	Noun

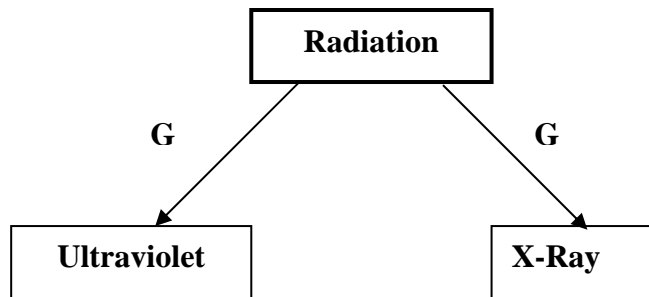
CN043	Concept: Tobacco	Eng: Tobacco
<p>Feature:</p> <p>การใช้อยาสูบในทุกรูปแบบมีความเกี่ยวข้องกับการเกิดมะเร็งช่องปาก โดยสัดส่วนของผู้สูบบุหรี่80% ที่เป็นมะเร็งช่องปาก จะสูงเป็นสองเท่าเมื่อเทียบกับประชากรปกติ โดยการใช้อยาสูบอาจอยู่ในรูป บุหรี่ ซิการ์ ใปปี้ หรือการใช้อยาสูบไร้ควัน</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD CA[Chemical agents] -- G --> NNB[N-nitrosobenzylmethanamine] CA -- G --> PAC[Polycyclic aromatic compound] CA -- G --> AL[Alcohol] CA -- G --> TO[Tobacco] CA -- G --> BQ[Betel quid] TO -- PM --> RS[Reverse smoking] TO -- PM --> ST[Smokeless tobacco] BQ -.-> W ST </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Much indirect clinical evidence implicates the habit of tobacco smoking in the development of oral squamous cell carcinoma. The proportion of smokers (80%) among patients with oral carcinoma is two times greater than the general population. (CP01.txt)</p> <p>Among the methods of tobacco use, cigar and pipe smoking are linked to a greater risk for the development of oral cancer that that with cigarette smoking. (CP04.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN044	Concept: Reverse smoking	Eng: Reverse smoking
<p>Feature:</p> <p>เป็นการสูบบุหรี่ที่ผู้สูบจะนำด้านที่จุดไฟใส่กลับเข้าไปในปาก เป็นที่นิยมในประเทศอินเดียและประเทศในทวีปอเมริกาใต้ โดยเฉพาะในเพศหญิง สามารถเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งช่องปากได้สูง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD Tobacco[Tobacco] -- PM --> ReverseSmoking[Reverse smoking] Tobacco -- PM --> SmokelessTobacco[Smokeless tobacco] SmokelessTobacco -.- W --- BetelQuid[Betel quid] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Reverse smoking, the habit of holding the lighted end of the cigarette inside the mouth, as may be the habit in India and some South American countries, is associated with a significantly high risk of oral cancer. (CP04.txt)</p> <p>The greater risk of all probably is found in certain isolated Indian and South American cultures in which the practice of reverse smoking is popular, especially among women. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN045	Concept: Smokeless tobacco	Eng: Smokeless tobacco
<p>Feature:</p> <p>ยาสูบที่อยู่ใน 2 รูปแบบ คือ สแนฟ (snuff) ซึ่งมีลักษณะเป็นเกล็ดละเอียดบรรจุอยู่ในถุง กับยาสูบประเภทที่ใช้เคี้ยว ซึ่งก็คือใบยาสูบหั่นฝอยนั่นเอง โดยการใช้จะใส่เข้าไปในปากวางไว้ระหว่างเหงือกและแก้ม แล้วปล่อยให้ น้ำลายชะสารประกอบภายในใบยาสูบออกมา บริเวณที่ยาสูบสัมผัสกับเนื้อเยื่อช่องปากระยะเวลาานาน จะมีความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งช่องปากในบริเวณนั้นได้สูงเป็น 4 เท่า</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD Tobacco[Tobacco] -- PM --> ReverseSmoking[Reverse smoking] Tobacco -- PM --> SmokelessTobacco[Smokeless tobacco] BetelQuid[Betel quid] -.- W --> SmokelessTobacco </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Smokeless tobacco, also called spit tobacco, chewing tobacco, chew, chaw, dip, plug, and probably a few other things, comes in two forms: snuff and chewing tobacco. Snuff is a fine-grain tobacco that often comes in teabag-like pouches that users "pinch" or "dip" between their lower lip and gum. Chewing tobacco comes in shredded, twisted, or "bricked" tobacco leaves that users put between their cheek and gum. Whether it's snuff or chewing tobacco, you're supposed to let it sit in your mouth and suck on the tobacco juices, spitting often to get rid of the saliva that builds up. (CP02.txt)</p> <p>Smokeless or spit tobacco use in Western cultures may increase a chronic user's risk for oral carcinoma by a factor of four. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Snuff, chaw, dip, spit	-	Noun

CN046	Concept: Betel quid	Eng: Betel quid
<p>Feature:</p> <p>หมากสำเร็จ เป็นส่วนผสมจากวัสดุจากธรรมชาติหลายชนิด ได้แก่ หมาก พลุ ปูนขาว หรือใบยาสูบ หั่นฝอย โดยหวังผลกระตุ้นความรู้สึกทางจิตใจ พฤติกรรมการเคี้ยวหมากในคนเอเชียเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งช่องปากอีกถึง 8%</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD Tobacco[Tobacco] -- PM --> ReverseSmoking[Reverse smoking] Tobacco -- PM --> SmokelessTobacco[Smokeless tobacco] BetelQuid[Betel quid] -.- W --> SmokelessTobacco </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Betel quid (paan) is a compound of natural substances (i.e., areca nuts, betel leaf, slaked lime, perhaps tobacco leaf) chewed for their psychostimulating effects. (CP01.txt)</p> <p>Among betel quid users in Asia, the lifetime risk of developing oral cancer is remarkable 8%. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Paan	-	Noun

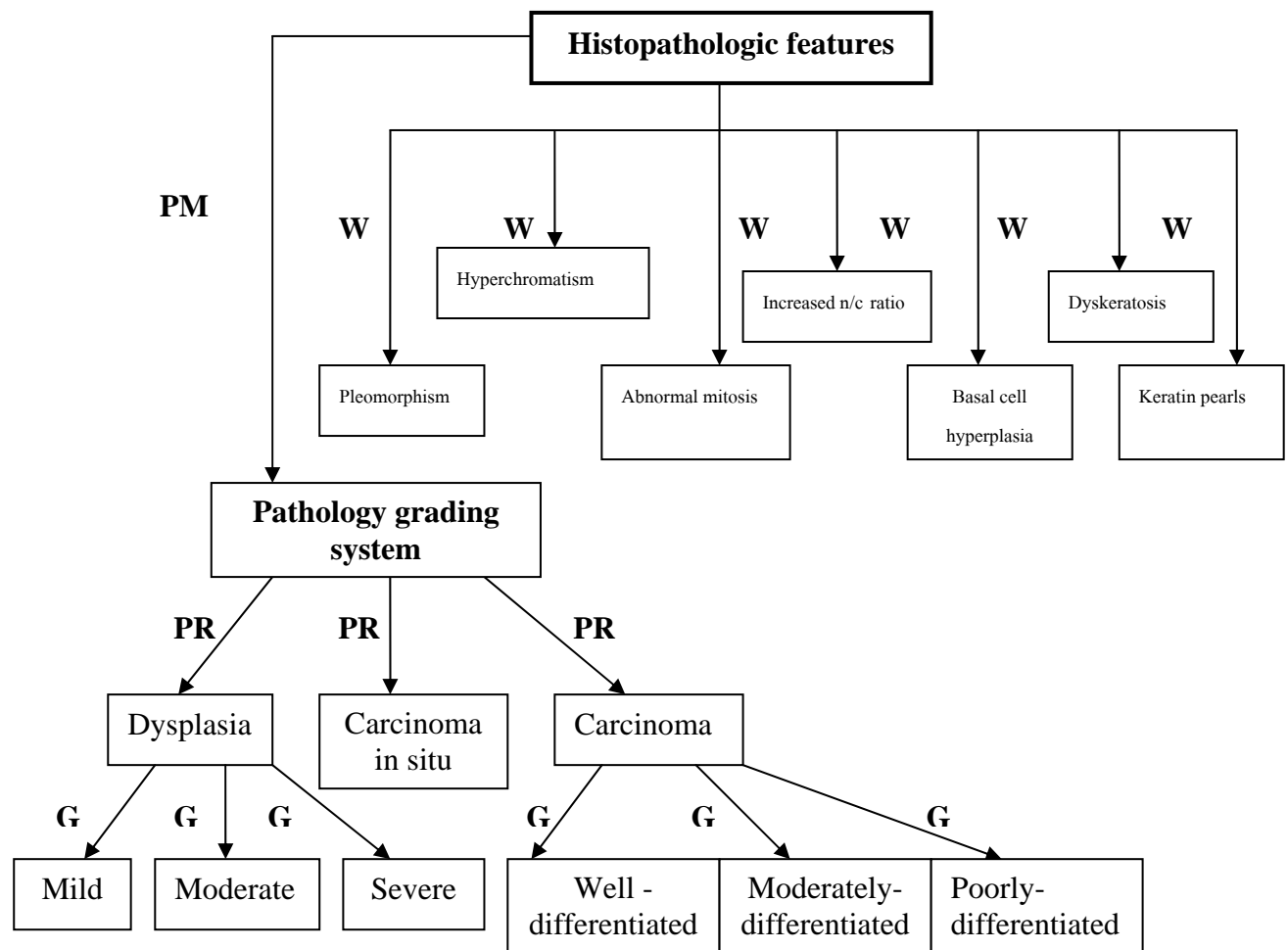
Small Chart 4.5 การได้รับรังสีที่มีผลให้เกิดมะเร็งช่องปาก

CN047	Concept: Ultraviolet	Eng: Ultraviolet
<p>Feature:</p> <p>รังสีอัลตราไวโอเล็ต หรือ รังสียูวี เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดรอยโรคลิวโคเพลเคียบบริเวณเวอรั้มิลเลียนของริมฝีปากล่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่ภูมิคุ้มกันไม่แข็งแรง เช่น ผู้ป่วยที่เปลี่ยนถ่ายอวัยวะ จะมีโอกาสเกิดมะเร็งบริเวณริมฝีปากล่างได้สูง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD Radiation[Radiation] -- G --> Ultraviolet[Ultraviolet] Radiation -- G --> X-Irradiation[X-Irradiation] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Ultraviolet radiation is accepted as a causative factor for leukoplakia of the lower lip vermilion. Immunocompromised persons, especially transplant patients. Are especially prone to the development of leukoplakia and squamous cell carcinoma of the lower lip vermilion. (CP01.txt)</p> <p>UV light and pipe smoking are much more important in the cause of lower lip cancer than in the cause of upper lip cancer. (CP04.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
UV light	UV	Noun

CN048	Concept: X-Irradiation	Eng: X-Irradiation
<p>Feature:</p> <p>การได้รับรังสีเอ็กซ์เป็นเวลานานจะทำให้ระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอลง และทำให้เกิดการสร้างสารประกอบในโครโมโซมที่ผิดปกติ ดังนั้น การได้รับรังสีรักษาในบริเวณศีรษะและใบหน้าเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งชนิดใหม่ในช่องปากได้อีก</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD Radiation[Radiation] -- G --> Ultraviolet[Ultraviolet] Radiation -- G --> X-Irradiation[X-Irradiation] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>X-irradiation decreases immune reactivity and produces abnormalities in chromosomal material. (CP01.txt)</p> <p>Exposure of the head and neck area to the X-irradiation increases the risk of development of a new primary oral malignancy. (CP04.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
X-Ray	XR	Noun

Main chart 5 ลักษณะมิถุนพยาธิวิทยาของมะเร็งช่องปาก

CN049	Concept: Histopathologic features	Eng: Histopathologic features
<p>Feature:</p> <p>ลักษณะของเยื่อบุผิวที่ตรวจพบในกล้องจุลทรรศน์ ทั้งในแง่ของความผิดปกติระดับเซลล์และการจัดเรียงตัวของชั้นเยื่อบุผิว โดยลักษณะของเยื่อบุผิวที่เป็นดิสเพลเซียหรือเป็นมะเร็งจะมีลักษณะใกล้เคียงกัน</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Histopathologic features] -- W --> B[Pleomorphism] A -- W --> C[Hyperchromatism] A -- W --> D[Abnormal mitosis] A -- W --> E[Increased n/c ratio] A -- W --> F[Basal cell hyperplasia] A -- W --> G[Dyskeratosis] A -- W --> H[Keratin pearls] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Histopathologic (microscopic) features can be described both in terms of the individual cell change and the alteration of epithelial architecture. (CP06.txt)</p> <p>The histopathologic features of dysplastic epithelial cells are similar to those of squamous cell carcinoma. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Microscopic findings	-	Noun

CN050	Concept: Pleomorphism	Eng: Pleomorphism
<p>Feature:</p> <p>เซลล์เยื่อหุ้มผิวมีการเปลี่ยนแปลงรูปร่างทั้งในส่วนของเซลล์เดี่ยวและส่วนของนิวเคลียส เป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของเซลล์ที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นมะเร็ง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Histopathologic features] -- W --> B[Pleomorphism] A -- W --> C[Hyperchromatism] A -- W --> D[Abnormal mitosis] A -- W --> E[Increased n/c ratio] A -- W --> F[Basal cell hyperplasia] A -- W --> G[Dyskeratosis] A -- W --> H[Keratin pearls] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Pleomorphism is a term used in cytology to describe variability in the size and shape of cells and/or their nuclei. It is a feature characteristic of malignant neoplasms. (CP06.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN051	Concept: Hyperchromatism	Eng: Hyperchromatism
<p>Feature:</p> <p>การสลายตัวของนิวเคลียสโดยถูกแทนที่ด้วยโครมาติน ซึ่งทำให้เซลล์หรือนิวเคลียสติดสีเข้มขึ้นได้</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Histopathologic features] --> B[Pleomorphism] A --> C[Hyperchromatism] A --> D[Abnormal mitosis] A --> E[Increased n/c ratio] A --> F[Basal cell hyperplasia] A --> G[Dyskeratosis] F --> H[Keratin pearls] G --> H </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Hyperchromatism is caused by the degeneration of cell nuclei, which become filled with particles of pigment (chromatin) and increased staining capacity. (CP07.txt)</p> <p>Hyperchromatism is a condition in which cells or parts of cells, especially cell nuclei, stain more intensely than normal. Also called hyperchromasia. (CP09.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
hyperchromasia	-	Noun

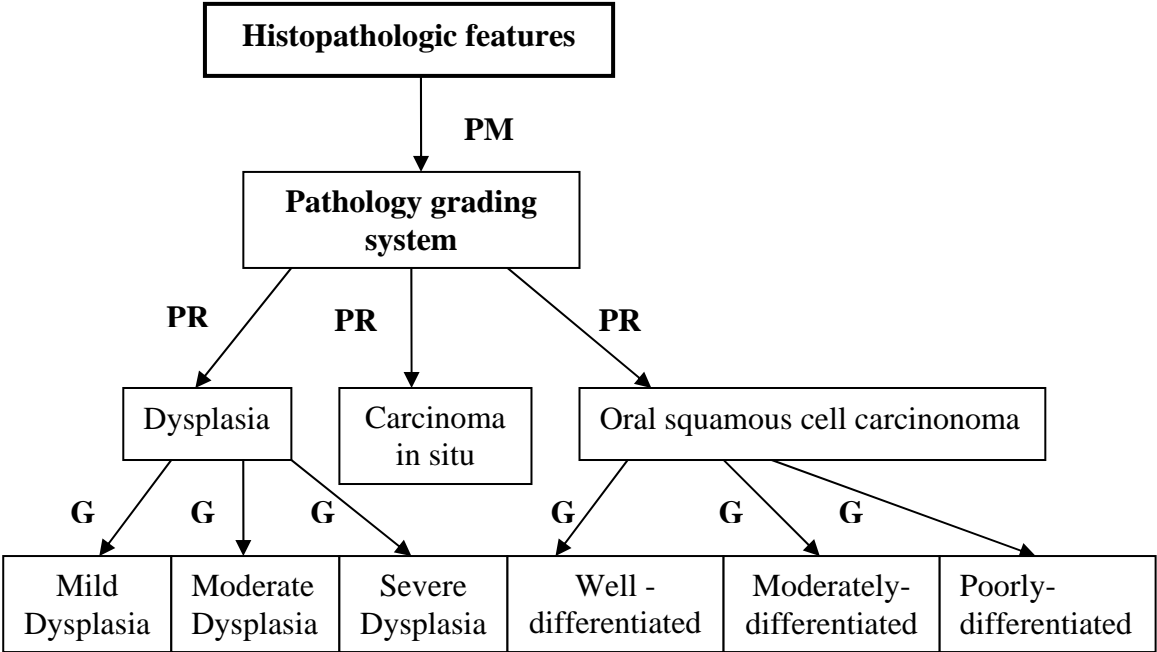
CN052	Concept: Abnormal mitosis	Eng: Abnormal mitosis
<p>Feature:</p> <p>ลักษณะการแบ่งโครมาตินของเซลล์ที่มีความผิดปกติ พบได้ในเยื่อบุผิวชั้นที่เหนือเซลล์ฐาน เป็นลักษณะหนึ่งที่บ่งชี้การเปลี่ยนแปลงเป็นดิสเพลเซียของเยื่อบุผิว</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Histopathologic features] -- W --> B[Pleomorphism] A -- W --> C[Hyperchromatism] A -- W --> D[Abnormal mitosis] A -- W --> E[Increased n/c ratio] A -- W --> F[Basal cell hyperplasia] A -- W --> G[Dyskeratosis] G -- W --> H[Keratin pearls] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Abnormal mitosis is an abnormality of nuclear chromatin division within one cell. It can occur in several forms. (CP10.txt)</p> <p>The more dysplastic the epithelium becomes, the more atypical epithelial changes extend to involve the entire thickness of the epithelium ,including abnormal mitoses seen above the basal layer. (CP04.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Abnormal mitotic figures	-	Noun

CN053	Concept: Increased nuclear-cytoplasmic ratio	Eng: Increased nuclear-cytoplasmic ratio
<p>Feature:</p> <p>ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงระดับเซลล์โดยมีการเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนระหว่างนิวเคลียสกับไซโตพลาสซึม พบได้ทั้งในเยื่อเมือกที่มีลักษณะเป็นดิสเพลเซียและในมะเร็งเซลล์สควamous</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Histopathologic features] --> B[Pleomorphism] A --> C[Hyperchromatism] A --> D[Abnormal mitosis] A --> E[Increased n/c ratio] B --> B1[W] B --> B2[W] C --> C1[W] C --> C2[W] D --> D1[W] D --> D2[W] E --> E1[W] E --> E2[W] E1 --> F[Basal cell hyperplasia] E2 --> G[Dyskeratosis] G --> H[W] G --> I[W] H --> J[Keratin pearls] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Increased nuclear-cytoplasmic ratio is one of the histopathologic alterations of dysplastic epithelial cells that is similar to those of squamous cell carcinoma. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term -	Abbreviation -	Grammatical Category: Noun

CN054	Concept:Basal cell hyperplasia	Eng: Basal cell hyperplasia
<p>Feature:</p> <p>การแบ่งเซลล์เพิ่มจำนวนของเซลล์ฐาน ซึ่งชั้นเซลล์ฐานนี้เป็นชั้นของเยื่อบุผิวที่เป็นต้นกำเนิดของเซลล์เยื่อบุผิวในชั้นอื่นๆ การแบ่งเซลล์เพิ่มจำนวนของเซลล์ฐานเป็นหนึ่งในเกณฑ์การแบ่งลักษณะดิสเพลเซีย</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD Root[Histopathologic features] --> P[Pleomorphism] Root --> AM[Abnormal mitosis] Root --> BCH[Basal cell hyperplasia] Root --> KP[Keratin pearls] P --- W1[W] AM --- W2[W] BCH --- W3[W] BCH --- ICR[Increased n/c ratio] KP --- W4[W] KP --- D[Dyskeratosis] style W1 fill:none,stroke:none style W2 fill:none,stroke:none style W3 fill:none,stroke:none style W4 fill:none,stroke:none </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Basal cell hyperplasia is an increase in the number of epithelial cells in the basal cells. The basal cell layer is the epithelial progenitor layer which will increase the number of its cells when epithelial stratification begins. (CP01.txt)</p> <p>Basal cell hyperplasia is one of the criteria for grading dysplasia into 3 tiers; mild, moderate and severe (CP06.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Basilar hyperplasia	-	Noun

CN055	Concept: Dyskeratosis	Eng: Dyskeratosis
<p>Feature:</p> <p>การเปลี่ยนแปลงแบบผันกลับไม่ได้ของการเจริญเติบโตของเยื่อบุผิว จะพบว่าการเพิ่มขึ้นของการสร้างเคอราทินในเซลล์เยื่อบุผิวเดี่ยวและเคอราทิน เฟิร์ล จัดเรียงตัวอยู่ในชั้นต่างๆ ของเยื่อบุผิวอย่างผิดตำแหน่ง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD Root[Histopathologic features] --> Pleomorphism[Pleomorphism] Root --> AbnormalMitosis[Abnormal mitosis] Root --> BasalCellHyperplasia[Basal cell hyperplasia] Root --> KeratinPearls[Keratin pearls] Pleomorphism --- W1[W] AbnormalMitosis --- W2[W] BasalCellHyperplasia --- W3[W] BasalCellHyperplasia --- IncreasedNCRatio[Increased n/c ratio] KeratinPearls --- W4[W] KeratinPearls --- Dyskeratosis[Dyskeratosis] W1 --> Pleomorphism W2 --> AbnormalMitosis W3 --> BasalCellHyperplasia W4 --> KeratinPearls IncreasedNCRatio --> BasalCellHyperplasia Dyskeratosis --> KeratinPearls </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Dyskeratosis is an irreversible alteration in the maturation of stratified squamous epithelium. Refers to an increase of individual cell keratinization and epithelial pearls within the spinous layer (CP03.txt)</p> <p>Dyskeratosis is a premature keratinization in cells that are not in the keratinizing surface layer of the epithelium. (CP07.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN056	Concept: Keratin pearls	Eng: Keratin pearls
<p>Feature:</p> <p>ก้อนเคอราทินลักษณะกลมที่สร้างขึ้นจากการสะสมเคอราทินเป็นชั้นๆ คล้ายหัวหอม มักพบในบริเวณเยื่อบุผิวของรอยโรค</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Histopathologic features] -- W --> B[Pleomorphism] A -- W --> C[Hyperchromatism] A -- W --> D[Abnormal mitosis] A -- W --> E[Increased n/c ratio] A -- W --> F[Basal cell hyperplasia] A -- W --> G[Keratin pearls] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>The normal product of squamous epithelium is keratin, and keratin pearls (a round focus of concentrically layered keratinized cells) may be produced within lesional epithelium. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term Keratin whorls	Abbreviation -	Grammatical Category: Noun

CN057	Concept: Pathology grading system	Eng: Pathology grading system
<p>Feature:</p> <p>การจัดระดับความรุนแรงของเปลี่ยนแปลงของลักษณะรอยโรคทั้งที่เป็นเนื้องอกและมะเร็ง โดยพิจารณาจากความผิดปกติของเซลล์โดยการใช้กล้องจุลทรรศน์ เพื่อทำนายอัตราการโต การลุกลาม และการแพร่กระจาย</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD A[Histopathologic features] -- PM --> B[Pathology grading system] B -- PR --> C[Dysplasia] B -- PR --> D[Carcinoma in situ] B -- PR --> E[Oral squamous cell carcinoma] C -- G --> F[Mild Dysplasia] C -- G --> G[Moderate Dysplasia] C -- G --> H[Severe Dysplasia] E -- G --> I[Well-differentiated] E -- G --> J[Moderately-differentiated] E -- G --> K[Poorly-differentiated] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>In pathology, grading is a measure of the progress of tumors and other neoplasms. Some pathology grading systems apply only to malignant neoplasms (cancer); others apply also to benign neoplasms. (CP01.txt)</p>		

Pathology grading systems are used to classify neoplasms in terms of how abnormal the cells appear microscopically and what may be the outcome in terms of rate of growth, invasiveness, and dissemination. (CP04.txt)

Cancer is a disorder of excessive cell growth, hence cancer cells often are poorly . The grade reflects the degree of cellular differentiation and refers to how much the tumor cells resemble or differ from the normal cells of the same tissue type. (CP04.txt)

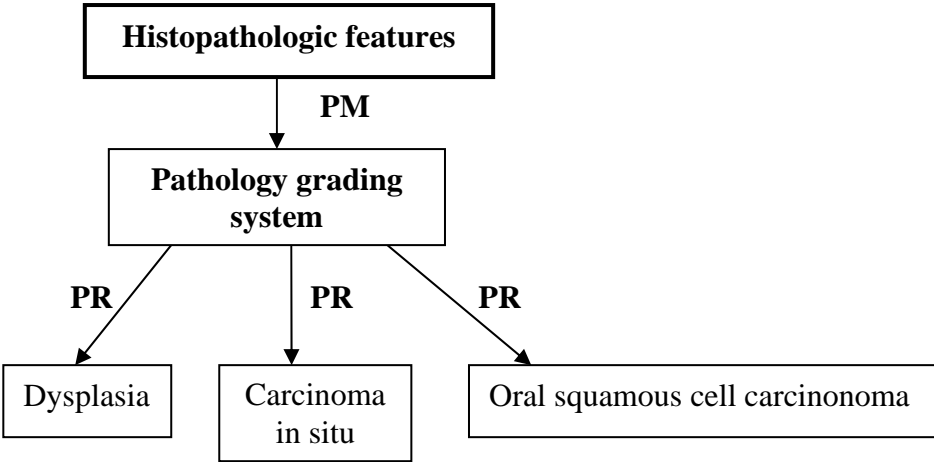
Synonym Term -	Abbreviation -	Grammatical Category: Noun
-------------------	-------------------	-------------------------------

CN058	Concept: Dysplasia	Eng: Dysplasia
<p>Feature:</p> <p>รูปแบบของรอยโรคก่อนมะเร็งที่เกิดขึ้นในช่วงแรก ซึ่งจะตรวจพบได้จากการตัดชิ้นเนื้อไปตรวจทางจุลพยาธิวิทยาโดยพยาธิแพทย์ ถือเป็นความผิดปกติในขั้นตอนการเจริญเติบโตของเซลล์ภายในเนื้อเยื่อ พบการเพิ่มจำนวนของเซลล์ที่ยังเจริญไม่เต็มที่ ในขณะที่เซลล์ที่เจริญเต็มที่กลับมีจำนวนลดลง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Dysplasia] -- G --> B[Mild dysplasia] A -- G --> C[Moderate dysplasia] A -- G --> D[Severe dysplasia] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Dysplasia is the earliest form of pre-cancerous lesion recognizable in a biopsy by a pathologist. (CP03.txt)</p> <p>Dysplasia is a term used in pathology to refer to an abnormality in maturation of cells within a tissue. This generally consists of an expansion of immature cells, with a corresponding decrease in the number and location of mature cells. (CP01.txt)</p> <p>Dysplasia is often indicative of an early neoplastic process. (CP10.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Dysplastic change	-	Noun

CN059	Concept: Mild dysplasia	Eng: Mild dysplasia
<p>Feature:</p> <p>การเปลี่ยนแปลงของเยื่อผิวจากชั้นเซลล์ฐานขึ้นไปไม่เกิน 2-3 ชั้น</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Dysplasia] -- G --> B[Mild epithelial dysplasia] A -- G --> C[Moderate dysplasia] A -- G --> D[Severe dysplasia] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Mild dysplasia refers to alterations limited principally to the basal and parabasal layers. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN060	Concept: Moderate dysplasia	Eng: Moderate dysplasia
<p>Feature:</p> <p>การเปลี่ยนแปลงของเยื่อบุผิวจากชั้นเซลล์ฐานขึ้นไปไม่เกินจุดกึ่งกลางของชั้นเยื่อบุผิว</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD A[Dysplasia] -- G --> B[Mild dysplasia] A -- G --> C[Moderate dysplasia] A -- G --> D[Severe dysplasia] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Moderate dysplasia demonstrates involvement from the basal layer to the midportion of the spinous layer. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN061	Concept: Severe dysplasia	Eng: Severe dysplasia
<p>Feature:</p> <p>การเปลี่ยนแปลงของเยื่อบุผิวจากชั้นเซลล์ฐานขึ้นไปเหนือจุดกึ่งกลางของชั้นเยื่อบุผิว</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Dysplasia] -- G --> B[Mild dysplasia] A -- G --> C[Moderate dysplasia] A -- G --> D[Severe dysplasia] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Severe dysplasia demonstrates alterations from the basal layer to a level above the midpoint of the epithelium. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

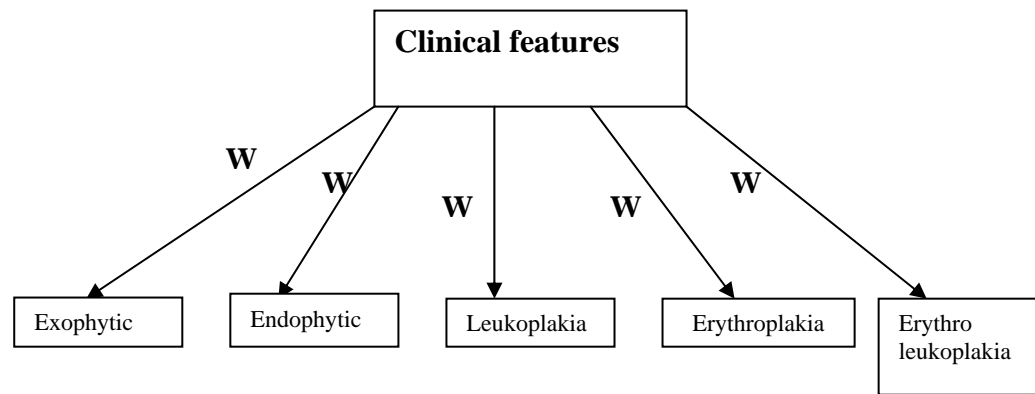
CN062	Concept: Carcinoma in situ	Eng: Carcinoma in situ
<p>Feature:</p> <p>มะเร็งช่องปากระยะเริ่มต้นที่ยังไม่มีการแทรกตัวของเซลล์มะเร็งลงสู่เนื้อเยื่อยึดต่อชั้นมีอยู่ลึกลงไป แต่จะพบความผิดปกติในชั้นเยื่อผิวทั้งชั้น ตั้งแต่ชั้นเซลล์ฐาน จนถึงชั้นผิวนอกสุด</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD A[Histopathologic features] -- PM --> B[Pathology grading system] B -- PR --> C[Dysplasia] B -- PR --> D[Carcinoma in situ] B -- PR --> E[Oral squamous cell carcinoma] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Carcinoma in situ (CIS) is an early form of carcinoma defined by the absence of invasion of surrounding tissues. In other words, the neoplastic cells proliferate in their normal habitat, hence the name 'in situ' (Latin for 'in its place'). (CP04.txt)</p> <p>When the entire thickness of the epithelium is involved, the term carcinoma in situ is used. (CP10.txt)</p> <p>Carcinoma in situ is defined as dysplastic epithelial cells that extend from the basal layer to the surface of the mucosa (top-to-bottom change) (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	CIS	Noun

CN063	Concept: Well-differentiated	Eng: Well-differentiated
<p>Feature:</p> <p>ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของมะเร็งมีความใกล้เคียงกับเนื้อเยื่อต้นกำเนิด เช่น เยื่อบุผิว มะเร็งชนิดนี้จะมีอัตราการเจริญเติบโตที่ช้ากว่า และใช้เวลานานกว่าจะเริ่มมีการแพร่กระจาย</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Oral squamous cell carcinoma] -- G --> B[Well - differentiated] A -- G --> C[Moderately-differentiated] A -- G --> D[Poorly-differentiated] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>The histopathologic grade of a tumor is related somewhat to its biologic behavior. A tumor that is mature enough to closely resemble its tissue of origin seems to grow at a slightly slower pace and to metastasize later in its course. Such a tumor is called well-differentiated, low-grade or grade I. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Low-grade	-	Adjective
Grade I		

CN064	Concept: Moderately-differentiated	Eng: Moderately-differentiated
<p>Feature:</p> <p>ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางจุลพยาธิวิทยาในระดับปานกลาง คือจัดอยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางจุลพยาธิวิทยาแบบดีกับแบบเลว ซึ่งจะมีโอกาสเปลี่ยนแปลงทางจุลพยาธิวิทยาแบบเลวได้ในระยะเวลาหนึ่ง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Oral squamous cell carcinoma] -- G --> B[Well - differentiated] A -- G --> C[Moderately-differentiated] A -- G --> D[Poorly-differentiated] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Moderately-differentiated type is the histopathologic grade of a tumor which shares some features of those of well-differentiated and poorly-differentiated. This grade can only turn into poorly-differentiated type in a period of time. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Adjective

CN065	Concept: Poorly-differentiated	Eng: Poorly-differentiated
<p>Feature</p> <p>ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางจุลพยาธิวิทยาแบบเฉว ซึ่งจะพบว่าเซลล์และนิวเคลียสของเนื้อเยื่อมีรูปร่างผิดปกติ และติดสีเข้มขึ้น รวมทั้งมีการสร้างเคอราทินปริมาณน้อย หรือไม่สร้างเลย จนยากที่จะจำแนกชนิดของเนื้อเยื่อต้นกำเนิดได้ มีโอกาสที่จะโตเร็ว และแพร่กระจายไปยังอวัยวะสำคัญได้รวดเร็วกว่า</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Oral squamous cell carcinonoma] -- G --> B[Well - differentiated] A -- G --> C[Moderately-differentiated] A -- G --> D[Poorly-differentiated] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>In other words, a tumor with much cellular and nuclear pleomorphism and with little or no keratin production may be so immature that it becomes difficult to identify the tissue of origin. Such a tumor often enlarges rapidly, metastasizes early in its course, and is termed high-grade, grade III/IV or poorly-differentiated. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
High-grade Grade III/IV	-	Adjective

Main chart 6 ลักษณะทางคลินิกของมะเร็งช่องปาก

CN066	Concept: Clinical features	Eng: Clinical features
<p>Feature:</p> <p>ลักษณะทางคลินิกของเนื้องอกหรือมะเร็งช่องปาก เป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อการวินิจฉัยโรคที่ถูกต้อง โดยอาจมีได้หลายลักษณะในรอยโรคเดียวกัน เช่น ลักษณะเป็นก้อนนูน ก้อนหว่า ฝ้าขาว ฝ้าขาวปนแดง หรือเป็นปื้นแดง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD A[Clinical features] -- W --> B[Exophytic] A -- W --> C[Endophytic] A -- W --> D[Leukoplakia] A -- W --> E[Erythroplakia] A -- W --> F[Erythro leukoplakia] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Clinical features are important clues for making the correct diagnosis of oral lesions. (CP05.txt)</p> <p>Oral squamous cell carcinoma has several clinical features which can reflect the severity of its histopathology, for example: exophytic, endophytic, leukoplakia, erythroplakia and erythroleukoplakia. (CP10.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
-	-	Noun

CN067	Concept: Exophytic	Eng: Exophytic
<p>Feature:</p> <p>ลักษณะการเจริญจากตัวเนื้ออกหรือมะเร็งออกไปภายนอก เป็นก้อนนูน โดยก้อนนูนที่เกิดขึ้นมีได้หลายลักษณะ อาจมีรูปร่างคล้ายดอกเห็ด (fungating) ผิวเป็นปุ่มคล้ายนิ้วมือ (papillary) หรือมีลักษณะคล้ายขน (verruciform)</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Clinical features] -- W --> B[Exophytic] A -- W --> C[Endophytic] A -- W --> D[Leukoplakia] A -- W --> E[Erythroplakia] A -- W --> F[Erythro leukoplakia] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>In pathology, exophytic growth is growth of a tumor outward. In another interpretation, it means proliferating on the exterior or surface epithelium of an organ or other structure in which the growth originated. (CP05.txt)</p> <p>Exophytic lesions when growing outward, can be papillary, fungating or verruciform (CP07.txt)</p>		
<p>Synonym Term</p> <p>Mass-forming</p> <p>Fungating</p> <p>Papillary</p> <p>Verruciform</p>	<p>Abbreviation</p> <p>-</p>	<p>Grammatical Category:</p> <p>Adjective</p>

CN068	Concept: Endophytic	Eng: Endophytic
<p>Feature:</p> <p>ลักษณะการเจริญของเนื้องอกหรือมะเร็งเข้าไปในเนื้อเยื่อชั้นลึกลงไป ทำให้รอยโรคมีลักษณะเป็นแผล ขอบแผลยกนูน รอยโรคลักษณะนี้จะมีความรุนแรงและลุกลามได้เร็วกว่ารอยโรคที่มีลักษณะเป็นก้อนนูน</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD A[Clinical features] -- W --> B[Exophytic] A -- W --> C[Endophytic] A -- W --> D[Leukoplakia] A -- W --> E[Erythroplakia] A -- W --> F[Erythro leukoplakia] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>In pathology, endophytic growth of a tumor means 'growing inward' or proliferating on the interior of an organ or structure. (CP05.txt)</p> <p>Endophytic lesion can be ulcerated ,typically surrounded with an indurated margin, representing a more aggressive and invasive variant of this tumour. (CP04.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Invasive	-	Adjective
Burrowing		
Ulcerated		

CN069	Concept: Leukoplakia	Eng:Leukoplakia
<p>Feature:</p> <p>ฝ้าหรือปื้นสีขาวที่ไม่สามารถจัดจำแนกให้เป็นโรคอื่นใดได้ ทั้งจากลักษณะทางคลินิกและลักษณะจุลพยาธิวิทยา (นิยามโดย องค์การอนามัยโลก) มักเกิดกับผู้ป่วยที่มีอายุมากกว่า 40 ปี โดยเฉพาะผู้ป่วยเพศชายที่มีอายุมากกว่า 70 ปี จะพบรอยโรคชนิดนี้ได้กว่าร้อยละ 8</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Clinical features] -- W --> B[Exophytic] A -- W --> C[Endophytic] A -- W --> D[Leukoplakia] A -- W --> E[Erythroplakia] A -- W --> F[Erythro leukoplakia] </pre> </div>		
<p>Extraction:</p> <p>Oral leukoplakia is defined by the World Health Organization (WHO) as “a white patch or plaque that cannot be characterized clinically or pathologically as any other disease.” (CP03.txt)</p> <p>Leukoplakia usually affects persons older than 40 years of age. Prevalence increases rapidly with age, especially for males, and as many as 8% of men older than 70 years of age reported are affected. (CP01.txt)</p>		
<p>Synonym Term</p> <p>Idiopathic leukoplakia</p> <p>Leukokeratosis</p>	<p>Abbreviation</p> <p>-</p>	<p>Grammatical Category:</p> <p>Noun</p>

CN070	Concept: Erythroplakia	Eng: Erythroplakia
<p>Feature:</p> <p>รอยโรคลักษณะเป็นปื้นสีแดงที่เกิดขึ้นที่เนื้อเยื่อบริเวณต่างๆ ของช่องปาก ซึ่งไม่สามารถระบุว่าเป็นพยาธิสภาพชนิดอื่นได้ ลักษณะที่พบทางคลินิกนี้ เมื่อตรวจดูด้วยกล้องจุลทรรศน์จะไม่พบลักษณะเฉพาะใดๆ แต่โดยมากมักพบว่าเยื่อเมือกช่องปากมีการเปลี่ยนแปลงเป็นดิสเพลเซีย หรือมะเร็งเยื่อเมือกแล้ว</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD A[Clinical features] -- W --> B[Exophytic] A -- W --> C[Endophytic] A -- W --> D[Leukoplakia] A -- W --> E[Erythroplakia] A -- W --> F[Erythro leukoplakia] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Erythroplakia is a clinical term that refers to a red patch on oral mucous membranes. It does not indicate a particular microscopic diagnosis, although after a biopsy most are found to be severe dysplasia or carcinoma. (CP04.txt)</p> <p>Erythroplakia is a flat red patch or lesion in the mouth that cannot be attributed to any other pathology. There are many other conditions that are similar in appearance and must be ruled out before a diagnosis of erythroplakia is made. (CP03.txt)</p> <p>Sometimes, a diagnosis is delayed for up to two weeks in order to see if the lesion spontaneously regresses on its own or if another cause can be found. Erythroplakia frequently is associated with dysplasia, and is thus a pre-cancerous lesion. (CP03.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Erythroplasia	-	Noun

CN071	Concept: Erythroleukoplakia	Eng: Erythroleukoplakia
<p>Feature:</p> <p>รอยโรคลักษณะเป็นปื้นสีแดงสลับขาว เกิดขึ้นที่เนื้อเยื่อบริเวณต่างๆ ของช่องปาก โดยมักจะเกิดร่วมกับการสูบบุหรี่หรือดื่มสุรา เมื่อทำการตัดชิ้นเนื้อส่งตรวจทางจุลพยาธิวิทยา พบว่ามักจะมีการเปลี่ยนแปลงของเยื่อผิวเป็นดิสเพลเซียชนิดรุนแรงแล้ว หรือมีการเปลี่ยนแปลงเป็นมะเร็งช่องปากได้ภายหลัง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD A[Clinical features] -- W --> B[Exophytic] A -- W --> C[Endophytic] A -- W --> D[Leukoplakia] A -- W --> E[Erythroplakia] A -- W --> F[Erythro leukoplakia] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Erythroleukoplakia is n abnormal patch of red and white tissue that forms on mucous membranes in the mouth and may become cancerous. Tobacco (smoking or chewing) and alcohol may increase the risk of erythroleukoplakia. (CP06.txt)</p> <p>This intermixed red-and-white lesion, called erythroleukoplakia or speckled leukoplakia, represents a pattern of leukoplakia that frequently reveals advanced dysplasia upon biopsy. (CP01.txt)</p>		
Synonym Term	Abbreviation	Grammatical Category:
Speckled leukoplakia	-	Noun

ภาคผนวก ค
ประมวลศัพท์

บันทึกข้อมูลศัพท์ (Terminological Record)

สัญลักษณ์ที่ใช้

1. สัญลักษณ์แสดงที่มาของศัพท์ภาษาไทย
 (รหัสอ้างอิง) = ศัพท์ภาษาไทยที่มาจากศัพท์ที่มีผู้กำหนดไว้แล้ว
 โดย TE1 เป็นศัพท์ที่ได้จากพจนานุกรมศัพท์แพทยศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน
 TE2 เป็นศัพท์ที่ได้จากศัพท์บัญญัติทางทันตแพทย์ ฉบับเฉพาะกาล
 +(ตัวเลข) = ศัพท์ภาษาไทยที่ได้จากการแก้ไขศัพท์เดิม
 *(ตัวเลข) = ศัพท์ภาษาไทยที่ได้จากการสร้างศัพท์ใหม่ขึ้น
 ตัวเลขที่กำกับไว้แสดงเชิงอรรถกับเพื่อให้รายละเอียดการแก้ไขศัพท์เดิมหรือสร้างศัพท์ใหม่

2. สัญลักษณ์ใน Linguistic Specification
 Syn. = Synonym (คำเหมือน) ของศัพท์หลัก
 Abbr. = Abbreviation (อักษรย่อ) ของศัพท์หลัก

TR001	Eng: Oral squamous cell carcinoma (CP02.txt)	Thai:มะเร็งช่องปากเซลล์ สความัส * ¹
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Oral squamous cell carcinoma and treatments
Definition:มะเร็งช่องปากที่พบได้บ่อยที่สุด โดยพบกว่า 90% ของมะเร็งที่เกิดขึ้นในช่องปาก มีต้นกำเนิดมาจากเยื่อบุผิว ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นเซลล์แบน (squamous cell)		
Illustration: There are several types of oral cancers, but 90% are oral squamous cell carcinoma (CP02.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Abbr. OSCC (CP02.txt)		
Cross-reference: Surgery (TR002), Radiation therapy (TR011), Chemotherapy (TR015)		

TR002	Eng: Surgery (CP02.txt)	Thai:ศัลยกรรม (TE01)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Oral squamous cell carcinoma and treatments
Definition:ศัลยกรรมเป็นวิธีหลักในการรักษามะเร็งช่องปาก โดยอาจทำร่วมกับรังสีรักษาและ/หรือเคมีบำบัด ซึ่งเป็นวิธีการเสริมเพื่อลดโอกาสการแพร่กระจายของเซลล์มะเร็ง		
Illustration: The actual curative treatment modalities are usually surgery and radiation, with chemotherapy added to decrease the possibility of metastasis. (CP02.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:Syn. Surgical procedure, operation (CP02.txt)		
Cross-reference: Radiation therapy (TR011), Chemotherapy (TR015), Wide local excision (TR003), Resection (TR004), Neck dissection (TR005)		

*¹ สร้างศัพท์ใหม่โดยการเพิ่มเติมศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานกำหนดไว้แล้ว คือ มะเร็งเซลล์สความัส

TR003	Eng: Wide local excision (CP04.txt)	Thai:การตัดออกเฉพาะที่แบบกว้าง ^{*2}
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Oral squamous cell carcinoma and treatments
Definition:วิธีการผ่าตัดรอยโรคมะเร็งในเนื้อเยื่ออ่อน โดยมีการกำหนดขอบเขตให้ครอบคลุมเนื้อเยื่อที่มีลักษณะทางคลินิกที่เป็นปกติ 1.0 – 1.5 ซม. โดยรอบ		
Illustration: The removal of the cancer in the soft tissue is referred to as a wide local excision , incorporating a 1.0 to 1.5 c.m. linear margin of clinically normal appearing soft tissue at the periphery of the specimen (CP04.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Surgery (TR002), Resection (TR004), Neck dissection (TR005)		

TR004	Eng: Resection (CP04.txt)	Thai:การตัดออก (TE01)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Oral squamous cell carcinoma and treatments
Definition:วิธีการผ่าตัดรอยโรคมะเร็งที่ลุกลามเข้าสู่กระดูกโดยมีการกำหนดขอบเขตบริเวณที่ตัดให้ครอบคลุมบริเวณกระดูกปกติประมาณ 2 ซม. โดยรอบ เพื่อป้องกันการลุกลามต่อของเซลล์มะเร็ง		
Illustration: The removal of squamous cell carcinoma in bone is referred to as a resection , incorporating a 2-cm linear margin of radiographically normal appearing bone at the periphery of the specimen. (CP04.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Wide local excision (TR003), Marginal resection (TR006), Segmental resection (TR007), Composite resection (TR008)		

^{*2} สร้างศัพท์ใหม่โดยการแปลความ

TR005	Eng: Neck dissection (CP04.txt)	Thai:การตัดต่อมน้ำเหลืองบริเวณลำคอ ^{*3}
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Oral squamous cell carcinoma and treatments
Definition:วิธีการผ่าตัดเมื่อตรวจพบผู้ป่วยมีต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอโต คล้ำได้ มีลักษณะแข็งหรือเมื่อตรวจพบความผิดปกติของต่อมน้ำเหลืองจากการถ่ายภาพรังสีส่วนตัดคอมพิวเตอร์ หรือในบางกรณีที่มีข้อบ่งชี้ แม้ว่าจะตรวจไม่พบความผิดปกติของต่อมน้ำเหลืองก็ตาม		
Illustration: Neck dissections are performed in one of three instances, the first is where palpable cervical lymphadenopathy exists. The second indication for neck dissection includes positive lymphadenopathy divulged by special imaging studies. The third, and most though-provoking, indication for neck dissection is the management of the neck when lymphadenopathy is not apparent. (CP04.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Comprehensive neck dissection (CP04.txt)		
Cross-reference: Wide local excision (TR003), Resection (TR004), Radical neck dissection (TR009), Modified radical neck dissection (TR010)		

TR006	Eng: Marginal resection (CP05.txt)	Thai:การตัดแบบเหลือขอบ ^{*4}
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Resection and types of resection
Definition:วิธีการผ่าตัดมะเร็งบริเวณกระดูกขากรรไกรล่าง โดยให้เหลือส่วนของขอบล่างของกระดูกขากรรไกรล่างไว้ เพื่อเป็นขอบเขตในการบูรณะกระดูกขากรรไกรล่าง		
Illustration: Mandibular resections are subclassified as marginal resections whereby the inferior border of the mandible is preserved. (CP05.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Resection (TR004), Segmental resection (TR007), Composite resection (TR008)		

^{*3,4} สร้างศัพท์ใหม่โดยการสรุปจากคำจำกัดความ

TR007	Eng: Segmental resection (CP05.txt)	Thai:การตัดทั้งส่วน ^{*5}
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Resection and types of resection
Definition:วิธีการผ่าตัดมะเร็งบริเวณกระดูกขากรรไกรล่าง ซึ่งจะมีการตัดเอาขอบล่างของกระดูกขากรรไกรล่างออกด้วย		
Illustration: Mandibular resections are subclassified as marginal resections whereby the inferior border of the mandible is preserved, or as segmental resections whereby the full height of the mandible is sacrificed. (CP05.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Partial mandibulectomy (CP05.txt)		
Cross-reference: Resection (TR004), Marginal resection (TR006), Composite resection (TR008)		

TR008	Eng: Composite resection (CP05.txt)	Thai:การตัดหลายส่วนประกอบกัน ^{*6}
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Resection and types of resection
Definition:วิธีการที่นิยมใช้ในการรักษาโรคมะเร็งช่องปาก โดยจะมีการผ่าตัดทั้งส่วนของกระดูกและเนื้อเยื่ออ่อน ได้แก่ กระดูกขากรรไกรล่าง เนื้อเยื่ออ่อนในช่องปากที่มีรอยโรค เช่น ลิ้น หรือพื้นช่องปาก รวมถึงต่อมน้ำเหลืองบริเวณลำคอ		
Illustration: Typically, composite resections include a monobloc sacrifice of neck nodes, the mandible, the soft tissues corresponding to the primary tumor in the tongue or floor of mouth. (CP05.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Resection (TR004), Marginal resection (TR006), Segmental resection (TR007)		

*5.6 สร้างศัพท์ใหม่โดยการสรุปจากคำจำกัดความ

TR009	Eng: Radical neck dissection (CP04.txt)	Thai:การตัดต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอออกทั้งหมด ^{*7}
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Neck dissection and types of neck dissection
Definition:การตัดต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอออกทั้ง 5 ระดับ รวมถึงกล้ามเนื้อสเตอร์โนไคลโดมาสตอยด์ หลอดเลือดดำอินเทอร์นอล จูกูลาร์ และเส้นประสาทสมองคู่ที่ 11		
Illustration: By definition, radical neck dissection removes lymph nodes in oncologic levels I to V of the neck. , along with the sternocleidomastoid muscle, the internal jugular vein, and the spinal accessory nerve (CP04.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:Syn. Complete neck dissection (CP04.txt)		
Cross-reference: Neck dissection (TR005), Modified radical neck dissection (TR010)		

TR010	Eng: Modified radical neck dissection (CP04.txt)	Thai:การตัดต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอออกทั้งหมดแบบดัดแปลง ^{*8}
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Neck dissection and types of neck dissection
Definition:การตัดต่อมน้ำเหลืองคอออกทั้งหมด โดยยังคงไว้ซึ่งกล้ามเนื้อสเตอร์โนไคลโดมาสตอยด์ หรือ หลอดเลือดดำอินเทอร์นอล จูกูลาร์ หรือเส้นประสาทสมองคู่ที่ 11		
Illustration: Owing to the observation that the spinal accessory nerve is rarely involved in the cancer, the more commonly performed modified radical neck dissection (MRND) is described. MRND sacrifices lymph nodes in level I to V, yet preserves the sternocleidomastoid muscle or internal jugular vein, or commonly the spinal accessory nerve. (CP04.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:Abbr. MRND(CP04.txt)		
Cross-reference: Neck dissection (TR005), Radical neck dissection (TR009)		

^{*7,8} สร้างศัพท์ใหม่โดยการแปลความร่วมกับการสรุปจากคำจำกัดความ

TR011	Eng: Radiation therapy (CP03.txt)	Thai: รังสีรักษา (TE02)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Oral squamous cell carcinoma and treatments
<p>Definition: วิธีการรักษามะเร็งทางการแพทย์โดยการใช้รังสีซึ่งแตกตัวเป็นประจุเพื่อควบคุมการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการรักษามะเร็งโดยเฉพาะ เมื่อการรักษาช่วยเพิ่มอัตราการรอดชีวิตของผู้ป่วยและสามารถรักษาให้หายขาดได้ หรือใช้เป็นวิธีการเสริมจากการรักษาด้วยวิธีการอื่นๆ หรือเพื่อบรรเทาอาการ ในกรณีที่ไม่สามารถรักษารอยโรคให้หายขาดได้ แต่ต้องการควบคุมการลุกลามของรอยโรคเฉพาะที่</p>		
<p>Illustration: Radiation therapy (or radiotherapy) is the medical use of ionizing radiation as part of cancer treatment to control malignant cells. (CP03.txt)</p>		
Note:		
<p>Linguistic Specification: Syn. Brachytherapy, Radiotherapy, Roentgenotherapy, Radiotherapeutics (CP03.txt)</p>		
<p>Cross-reference: Surgery (TR002), Chemotherapy (TR015), Primary radiotherapy (TR012), Adjuvant radiotherapy (TR013), Palliative radiotherapy (TR014)</p>		

TR012	Eng: Primary radiotherapy (CP04.txt)	Thai: รังสีรักษาแบบปฐมภูมิ ⁺⁹
Grammatical Category: Noun		Subject field: Radiation therapy and types of radiation therapy
<p>Definition: วิธีการของรังสีรักษาที่ใช้ลำรังสีจากภายนอกที่เป็นประจุโฟตอนโดยเฉพาะ หรืออาจใช้ร่วมกับลำรังสีที่มีจุดกำเนิดจากประจุอิเล็กตรอน โดยมีหลักการเพื่อให้รังสีครอบคลุมรอยโรคมะเร็งในช่องปากและขยายขอบเขตไปยังเนื้อเยื่อที่อยู่ข้างเคียง เพื่อป้องกันโอกาสที่เซลล์มะเร็งจะยังหลงเหลืออยู่ในเนื้อเยื่อโดยรอบ</p>		
<p>Illustration: Primary Radiotherapy is delivered with external beams of photons-alone or in combination with external electron beams. (CP04.txt)</p>		
Note:-		
<p>Linguistic Specification: Syn. External-beam radiotherapy (CP04.txt); Abbr. EBRT(CP04.txt)</p>		
<p>Cross-reference: Radiation therapy (TR011), Adjuvant radiotherapy (TR013), Palliative radiotherapy (TR014)</p>		

⁺⁹ แก้ไขศัพท์เดิม (การแผ่รังสีปฐมภูมิ) เพื่อให้ตรงกับความหมายของคำในบริบทนี้มากขึ้น

TR013	Eng:Adjuvant radiotherapy (CP04.txt)	Thai: รังสีรักษาหลังการผ่าตัด *10
Grammatical Category: Noun		Subject field: Radiation therapy and types of radiation therapy
Definition: วิธีรังสีรักษาที่นิยมทำหลังการผ่าตัดในกรณีที่พบลักษณะของเซลล์มะเร็งใกล้เคียงกับบริเวณขอบแผลผ่าตัด หรือในต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอ		
Illustration: Adjuvant radiotherapy is recommended on the basis of operative or pathologic findings of the surgically removed primary lesion or regional lymph nodes. (CP04.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Radiation therapy (TR011), Primary radiotherapy (TR012), Palliative radiotherapy (TR014)		

TR014	Eng:Palliative radiotherapy (CP04.txt)	Thai: รังสีรักษาเพื่อบรรเทาอาการ *11
Grammatical Category: Noun		Subject field: Radiation therapy and types of radiation therapy
Definition: วิธีรังสีรักษาเพื่อบรรเทาอาการจะนิยมทำในกรณีที่ผู้ป่วยไม่สามารถได้รับการรักษาวิธีอื่นได้เนื่องจากมะเร็งมีความรุนแรงมาก ไม่สามารถรักษาให้หายขาด หรือร่างกายผู้ป่วยอยู่ในสภาวะที่ไม่พร้อมสำหรับการผ่าตัด หรือผู้ป่วยปฏิเสธการผ่าตัด		
Illustration: Palliative radiotherapy is for patients who are not candidates for curative therapies either because of very advanced incurable cancers, significant comorbid illnesses, or patient refusal of surgery. (CP04.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Radiation therapy (TR011), Primary radiotherapy (TR012), Adjuvant radiotherapy (TR013), Palliative radiotherapy (TR014)		

*10,11 สร้างศัพท์ใหม่โดยการแปลความร่วมกับการสรุปจากคำจำกัดความ

TR015	Eng: Chemotherapy (CP03.txt)	Thai:เคมีบำบัด(TE01)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Oral squamous cell carcinoma and treatments
Definition:วิธีการรักษาโรคโดยการใช้สารเคมีเพื่อฆ่าเซลล์ของเชื้อโรคหรือเซลล์มะเร็ง โดยทั่วไปจะเป็นการใช้ยาหลายชนิดร่วมกัน โดยอาจพิจารณาใช้ร่วมในขณะที่ผู้ป่วยได้รับรังสีรักษา ซึ่งจะช่วยให้ผลการรักษาดีขึ้น		
Illustration: Chemotherapy , in its most general sense, refers to treatment of disease by chemicals that kill cells, specifically those of micro-organisms or cancer. In popular usage, it usually refers to antineoplastic drugs used to treat cancer or the combination of these drugs into a standardized treatment regimen. (CP03.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Concurrent chemotherapy (CP04.txt)		
Cross-reference: Surgery (TR002), Radiation therapy (TR011)		

TR016	Eng: Salivary gland atrophy (CP10.txt)	Thai:การฝ่อลีบของต่อมน้ำลาย ^{*12}
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Side effects of radiation therapy
Definition:ต่อมน้ำลายจะเกิดการฝ่อลีบเนื่องจากเนื้อเยื่อของต่อมน้ำลายมีความไวต่อการถูกทำลายด้วยรังสีมาก ไม่ว่าจะเป็นรังสีเพื่อการวินิจฉัย หรือรังสีรักษา ทำให้เกิดอาการปากแห้งและฟันผุเหตุรังสีรักษาตามมา		
Illustration: Salivary gland irradiation either for diagnostic or therapeutic purposes may result in disruption of serous acini which are extremely sensitive to the effects of radiation. However, if the radiation is continued, salivary gland atrophy and xerostomia are the result. (CP10.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Radiation therapy (TR011), Xerostomia (TR017), Radiation caries (TR018) Osteoradionecrosis (TR019), Epithelial atrophy (TR020), Focal hyperpigmentation (TR021)		

^{*12} สร้างศัพท์ใหม่โดยการเพิ่มเติมจากศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานกำหนดไว้แล้ว คือ การฝ่อลีบ (Atrophy)

TR017	Eng: Xerostomia (CP08.txt)	Thai:ภาวะปากแห้งเหตุให้น้ำลายน้อย (TE02)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Side effects of radiation therapy
Definition:ภาวะที่ผู้ป่วยรู้สึกว่ปากแห้ง จากการที่มีน้ำลายหมุนเวียนในช่องปากลดลงอันเนื่องมาจากหลายสาเหตุ ไม่ว่าจะเป็น อาการของโรคบางโรค การที่ผู้ป่วยได้รับรังสีรักษาบริเวณช่องปาก ใบหน้าและลำคอ หรือการที่ผู้ป่วยได้รับยาหลายชนิด		
Illustration: Xerostomia is defined as dry mouth resulting from reduced or absent saliva flow. Xerostomia is not a disease, but it may be a symptom of various medical conditions, a side effect of a radiation to the head and neck, or a side effect of a wide variety of medications. (CP08.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:Syn. Dry mouth (CP08.txt)		
Cross-reference: Radiation therapy (TR011), Salivary gland atrophy (TR016), Radiation caries (TR018)		

TR018	Eng: Radiation caries (CP07.txt)	Thai:ฟันผุที่มีสาเหตุจากรังสีรักษา ⁺¹³
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Side effects of radiation therapy
Definition:รอยโรคฟันผุที่มีปัจจัยเหนี่ยวนำจากการที่ผู้ป่วยปากแห้ง น้ำลายน้อย เนื่องจากรังสีรักษา โดยฟันผุนี้นี้ จะเกิดที่ผิวฟันบริเวณคอฟัน รากฟัน ปลายฟัน และยอดของปุ่มฟัน		
Illustration: Radiation caries is caries of the cervical regions of the teeth, incisal edges, and cusp tips secondary to xerostomia induced by radiation therapy to the head and neck. (CP07.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Radiation-induced caries (CP07.txt), Xerostomia-related caries (CP07.txt)		
Cross-reference: Radiation therapy (TR011), Salivary gland atrophy (TR016), Xerostomia (TR017),		

⁺¹³ แก้วใจศัพท์ที่บัญญัติไว้เดิม คือ ฟันผุเหตุรังสี เพื่ออำนวยความสะดวกทำความเข้าใจ

TR019	Eng: Osteoradionecrosis (CP08.txt)	Thai:กระดูกตายที่มีสาเหตุจากรังสีรักษา ⁺¹⁴
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Side effects of radiation therapy
Definition: เซลล์กระดูกเกิดการบาดเจ็บหรือตายแบบถาวร ซึ่งเป็นผลแทรกซ้อนที่รุนแรงที่สุดของการได้รับรังสีรักษา ในผู้ป่วยหลายราย กระดูกที่ตายจะถูกขับออกไป ทำให้บริเวณดังกล่าวมีการหายของแผลได้ ขณะที่ในบางราย อาจทำให้เกิดอาการเจ็บปวดและกระดูกหักจากพยาธิสภาพตามมา		
Illustration: Osteoradionecrosis is one of the more serious complications of head and neck irradiation for cancer. Bone cells and vascularity may be irreversibly injured. Fortunately, in many cases devitalized bone fragments will sequester, and lesions will spontaneously heal. However, when radiation osteonecrosis is progressive, it can lead to intolerable pain or fracture and may necessitate jaw resection.(CP08.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Radiation-induced osteonecrosis (CP08.txt)		
Cross-reference: Radiation therapy (TR011)		

TR020	Eng: Epithelial atrophy (CP04.txt)	Thai:การฝ่อลีบของเยื่อบุผิว ^{*15}
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Side effects of radiation therapy
Definition: เยื่อบุผิวฝ่อลีบและบางลงภายหลังได้รับรังสีรักษา เนื่องจากเซลล์ฐานมีการแบ่งตัวเพิ่มจำนวนเพื่อผลิตเซลล์อย่างรวดเร็ว จึงทำให้เนื้อเยื่อที่มีการเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ที่ปกคลุมอยู่ชั้นบนเหลืออยู่น้อย		
Illustration: After radiation, the basal cells will aggressively increase their activity, resulting in the more rapid turnover rate of the overlying mature epithelial cells and the thinning of the epithelium known as “ epithelial atrophy ”. (CP04.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Radiation therapy (TR011)		

⁺¹⁴ แก้วไขศัพท์ที่บัญญัติไว้เดิม คือ กระดูกตายเหตุรังสี เพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจ

^{*15} สร้างศัพท์ใหม่โดยการเพิ่มเติมจากศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานกำหนดไว้แล้ว คือ การฝ่อลีบ (Atrophy)

TR021	Eng:Focal hyperpigmentation (CP06.txt)	Thai:การมีเม็ดสีเพิ่มขึ้นเฉพาะที่ ⁺¹⁶
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Side effects of radiation therapy
Definition:การสร้างเม็ดสีเมลานินมากขึ้นเฉพาะตำแหน่งซึ่งเป็นผลจากการกระตุ้นเซลล์สร้างเม็ดสีที่บริเวณชั้นเซลล์ฐาน โดยรังสีรักษา		
Illustration: Focal hyperpigmentation is caused by the stimulation of melanocytes and overproduction of melanin pigments along the basal cell layer after radiation therapy. (CP06.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Radiation therapy (TR011)		

TR022	Eng: Mucositis(CP01.txt)	Thai:เยื่อเมือกอักเสบ (TE01)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Side effects of radiation therapy
Definition:การอักเสบและการเกิดแผลของเยื่อเมือก ภายหลังจากการที่ผู้ป่วยได้รับรังสีรักษาหรือเคมีบำบัด โดยจะมีอาการปวด ปากแห้ง หรือสูญเสียการรับรสร่วมด้วย อาการดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นภายใน 1-2 สัปดาห์ หลังจากที่เริ่มรักษาและเริ่มดีขึ้นหลังจากหยุดรักษาหลายสัปดาห์		
Illustration: Radiation-induced mucositis and ulcers and the accompanying pain, xerostomia and loss of taste are common side effects. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Radiation-induced mucositis (CP01.txt)		
Cross-reference: Radiation therapy (TR011)		

⁺¹⁶ แก้วไขศัพท์ที่บัญญัติไว้เดิม คือ การมีสารสีเกิน เพื่อช่วยต่อการทำความเข้าใจ

TR023	Eng: Metastasis (CP03.txt)	Thai:การแพร่กระจาย (TE01)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Modes of metastasis and detection of metastasis
Definition:การแพร่กระจายของโรคจากอวัยวะหนึ่งไปยังอีกอวัยวะหนึ่งที่อยู่ห่างออกไป การแพร่กระจายของมะเร็ง มักเกิดขึ้นร่วมกับการมีมะเร็งต้นกำเนิดที่สามารถตรวจพบได้ที่อวัยวะหนึ่งในร่างกาย อย่างไรก็ตาม 10% ของผู้ป่วยที่มีการแพร่กระจายของมะเร็งอาจตรวจไม่พบมะเร็งต้นกำเนิด		
Illustration: Metastasis , sometimes abbreviated mets, is the spread of a disease from one organ or part to another non-adjacent organ or part. (CP03.txt)		
Note:		
Linguistic Specification: Syn. Metastatic cancer (CP03.txt)		
Cross-reference: Metastatic cervical lymph node (TR024), Distant metastasis (TR025) , Needle aspiration biopsy (TR026), Body scan (TR027), Chemotherapy (TR015)		

TR024	Eng: Metastatic cervical lymph node (CP01.txt)	Thai:การแพร่กระจายของเซลล์มะเร็งสู่ต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอ ^{*17}
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Modes of metastasis and detection of metastasis
Definition:เซลล์มะเร็งมีการแพร่กระจายผ่านทางต่อมน้ำเหลืองไปสะสมที่ต่อมน้ำเหลืองที่คอด้านเดียวกับที่รอยโรคมะเร็งเกิดขึ้น ทำให้ต่อมน้ำเหลืองที่คอโตคล้ำแข็งขึ้น และหากมีการแตกของเยื่อหุ้มต่อมน้ำเหลือง เซลล์มะเร็งจะแพร่กระจายเข้าสู่เนื้อเยื่อยึดต่อชั้นลึก ทำให้ต่อมน้ำเหลืองขยับไปมาไม่ได้		
Illustration: A metastatic cervical lymph node is a cervical lymph node that contains a metastatic deposit of carcinoma. It is usually firm to stony hard, non-tender, and enlarged. If the malignant cells have perforated the capsule of the node and invaded into surroundings, the node will feel fixed or not easily movable. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn.Cervical lymphadenopathy (CP01.txt)		
Cross-reference: Metastasis (TR023), Needle aspiration biopsy (TR026)		

^{*17} สร้างศัพท์ใหม่โดยการแปลความร่วมกับการสรุปจากคำจำกัดความ

TR025	Eng:Distant metastasis (CP01.txt)	Thai:การแพร่กระจายของเซลล์มะเร็งสู่อวัยวะที่ห่างไกล ^{*18}
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Modes of metastasis and detection of metastasis
Definition:การแพร่กระจายของเซลล์มะเร็งตามท่อน้ำเหลืองไปยังอวัยวะที่อยู่ห่างไกล อวัยวะสำคัญที่เซลล์มะเร็งมักจะลุกลามไปก่อให้เกิดรอยโรคมะเร็งใหม่ ได้แก่ ปอด ตับและกระดูก		
Illustration: Distant metastasis refers to cancer that has spread from the original (primary) tumor to distant organs or distant lymph nodes. Also known as distant cancer (CP11.txt) The most common site of distant metastasis are the lungs, liver and bones, but any part of the body may be affected. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Distant cancer (CP11.txt)		
Cross-reference: Metastasis (TR023), Body scan (TR027), Chemotherapy (TR015)		

TR026	Eng: Needle aspiration biopsy (CP03.txt)	Thai:การเก็บตัวอย่างเนื้อเยื่อด้วยเข็ม ^{*19}
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Modes of metastasis and detection of metastasis
Definition:การใช้เข็มขนาดเล็กในการเจาะเอาของเหลวหรือเนื้อเยื่อที่อยู่ภายในอวัยวะที่บวม เช่น ต่อม น้ำลาย หรือ ต่อม น้ำเหลืองมาตรวจทางเซลล์วิทยา แทนการตัดชิ้นเนื้อมาตรวจ		
Illustration: Needle aspiration biopsy (NAB), also known as fine needle aspiration cytology (FNAC), fine needle aspiration biopsy (FNAB) and fine needle aspiration (FNA), is a diagnostic procedure sometimes used to investigate superficial (just under the skin) lumps or masses. In this technique, a thin, hollow needle is inserted into the mass to extract cells that will be examined under a <u>microscope</u> . (CP03.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. fine needle aspiration cytology, fine needle aspiration biopsy, fine needle aspiration (CP03.txt); Abbr. NAB, FNAC, FNAB, FNA(CP03.txt)		
Cross-reference: Metastatic cervical lymph node (TR024)		

^{*18,19} สร้างศัพท์ใหม่โดยการแปลความร่วมกับการสรุปจากคำจำกัดความ

TR027	Eng: Body scan (CP11.txt)	Thai:การสแกนร่างกาย ^{*20}
Grammatical Category: Noun	Subject Field: Modes of metastasis and detection of metastasis	
Definition:การใช้ภาพรังสีส่วนตัดคอมพิวเตอร์ หรือร่วมกับสารกัมมันตรังสีในการตรวจหามะเร็งและความผิดปกติอื่นๆ โดยเฉพาะในระยะเริ่มต้น ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มโอกาสที่โรคมะเร็งจะหายหลังการรักษา		
Illustration: The body scan , performed in a matter of minutes, screens for the presence of heart disease, certain cancers, as well as other abnormalities. (CP11.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Total body CT scan (CP11.txt)		
Cross-reference: Distant metastasis (TR025)		

TR028	Eng: Microorganisms (CP04.txt)	Thai:จุลินทรีย์ (TE01)
Grammatical Category: Noun	Subject Field:Etiologic factors of OSCC	
Definition:เชื้อโรคหลายชนิดมีความสามารถในการก่อให้เกิดมะเร็งช่องปาก ไม่ว่าจะเป็น เชื้อรา แคนดิดา หรือเชื้อไวรัสฮิวแมนแพพพิลโลมาชนิดที่ 16 และ 18		
Illustration: Some microorganisms have been implicated in oral cancer. Studies have demonstrated the occasional presence of candida albicans and human papillomavirus type 16 and 18 in oral squamous cell carcinoma. (CP04.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Microbes (CP10.txt)		
Cross-reference: Candida albicans (TR033), Human papillomavirus (TR034), Syphilis (TR035)		

^{*20} สร้างศัพท์ใหม่โดยการแปลความ

TR029	Eng: Nutritional deficiency (CP10.txt)	Thai:การขาดสารอาหาร ^{*21}
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Etiologic factors of OSCC
Definition:การขาดสารอาหารจำพวกวิตามินและแร่ธาตุบางชนิด เช่น วิตามินเอ วิตามินบี 12 และ ธาตุเหล็ก จะเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งเซลล์สความัสของทางเดินอาหารส่วนบนมากขึ้น		
Illustration: Nutritional deficiencies can lead to a variety of health problems, making sure that one's diet contains the proper amounts of iron, folate, and vitamin B ₁₂ can prevent anemia and squamous cell carcinoma of the upper digestive tract. (CP10.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Iron deficiency (TR036), Vitamin A deficiency (TR37)		

TR030	Eng: Mutation (CP11.txt)	Thai:การกลายพันธุ์ (TE01)
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Etiologic factors of OSCC
Definition:การเปลี่ยนแปลงการจัดเรียงตัวของหมู่เบสซึ่งจะสร้างจิ้นขึ้น โดยในจิ้น ทั้งที่เป็นจิ้นก่อมะเร็ง (oncogenes) หรือจิ้นที่ยับยั้งการเจริญเติบโตของเนื้องอก (tumor suppressor genes) เมื่อเกิดความผิดปกติขึ้น ก็จะสามารถเหนี่ยวนำให้เกิดการสร้างเซลล์มะเร็งได้		
Illustration: Mutation of oncogenes and/or tumor suppressor genes is generally accepted as an indirect cause of oral cancer. (CP11.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Oncogene (TR038), Tumor suppressor gene (TR039)		

^{*21} สร้างศัพท์ใหม่โดยการเพิ่มเติมศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานกำหนดไว้แล้ว คือ การขาด (Deficiency)

TR031	Eng: Chemical agents (CP02.txt)	Thai:สารเคมี* ²²
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Etiologic factors of OSCC
Definition: สารเคมีหลายชนิดเชื่อกันว่าเป็นสารที่ก่อมะเร็ง ในช่องปาก เช่น สารเคมีที่อยู่ในยาสูบ หมาก แอลกอฮอล์ ฟีนอล หรือสารเคมีที่เชื่อโรคสร้างขึ้น เช่น ไนโตรโซเบนซิลเมธิลามีน ที่สร้างโดยเชื้อแคนดิดา อับิแคนส์		
Illustration: There are several chemical agents including alcohol, phenol and N-nitrosobenzylmethyamine believed to have been implicated in the development of oral cancer. (CP02.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: N-nitrosobenzylmethyamine (TR040), Polycyclic aromatic compound (TR041) Alcohol (TR042)		

TR032	Eng: Radiation (CP01.txt)	Thai:การได้รับรังสี ⁺²³
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Etiologic factors of OSCC
Definition: การได้รับรังสี ไม่ว่าจะเป็นรังสียูวี หรือรังสีเอ็กซ์ สามารถลดการตอบสนองของระบบภูมิคุ้มกัน และสร้างโครโมโซมที่ผิดปกติจำนวนมากได้		
Illustration: The effects of ultraviolet radiation on the lips are well known, but it is another form of radiation , x- radiation , which can decrease immune reactivity and produces abnormalities in chromosomal materials. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Ultraviolet (TR047), X-irradiation (TR048)		

*²² สร้างศัพท์ใหม่โดยการเพิ่มเติมศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานกำหนดไว้แล้ว คือ เคมี (Chemical-)

+²³ แก้ไขศัพท์ที่บัญญัติไว้เดิม คือ การฉายรังสี/การแผ่รังสี เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทมากขึ้น

TR033	Eng: Candida albicans (CP04.txt)	Thai: เชื้อราแคนดิดา อัลบิแคนส์ *24
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Cancer-induced microorganisms
Definition: เชื้อราชนิดหนึ่งซึ่งเชื่อว่าจะสามารถสร้างสารก่อมะเร็งชนิดไนโตรโซเบนซิลเมทิลามีนได้ จากการทดลอง		
Illustration: Candida albicans has been suggested as a possible causative agent because of its potential to produce a carcinogen, N-nitrosobenzylmethylamine. (CP04.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Microorganisms (TR028)		

TR034	Eng: Human papillomavirus (CP01.txt)	Thai: เชื้อไวรัสฮิวแมนแพพพิลโลมา *25
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Cancer-induced microorganisms
Definition: เชื้อไวรัสฮิวแมนแพพพิลโลมา มีบทบาทในการเกิดมะเร็งเยื่อเมือกช่องปาก นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดมะเร็งในอวัยวะอื่นๆ เช่น ต่อมทอนซิล หลอดลม หลอดอาหาร ช่องคลอดและมดลูกอีกด้วย		
Illustration: Human papillomaviruses have been suggested as playing a role in the development of oral carcinoma. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Abbr. HPV (CP04.txt)		
Cross-reference: Microorganisms (TR028)		

*24,25 สร้างศัพท์ใหม่โดยการทับศัพท์

TR035	Eng: Syphilis (CP01.txt)	Thai: เชื้อซิฟิลิส (TE01)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Cancer-induced microorganisms
Definition: การติดเชื้อซิฟิลิสในระยะที่สาม เป็นที่ยอมรับกันว่ามีความสัมพันธ์กับการเกิดมะเร็งที่บริเวณด้านบนของลิ้นสูงขึ้นเป็น 4 เท่า		
Illustration: Syphilis (tertiary stage) has long been accepted as having a strong association with the development of dorsal tongue carcinoma. The relative risk ratio approximates four. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Luetic glossitis (CP06.txt) , Gumma (CP06.txt)		
Cross-reference: Microorganisms (TR028)		

TR036	Eng: Iron deficiency (CP01.txt)	Thai: การขาดธาตุเหล็ก * ²⁶
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Cancer-induced microorganisms
Definition: การขาดธาตุเหล็ก โดยเฉพาะเมื่อเป็นอย่างเรื้อรังที่เป็นที่รู้จักกันในชื่อกลุ่มอาการพลัมเมอร์วินสัน จะมีความเกี่ยวข้องกับการเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งเซลล์สความัสที่หลอดอาหาร คอหอย และด้านท้ายของช่องปาก เนื่องจากธาตุเหล็กมีส่วนช่วยให้เยื่อผิวของทางเดินอาหารส่วนบนมีการทำงานที่เป็นปกติ นอกจากนี้ ผู้ป่วยที่ขาดธาตุเหล็กอาจมีการทำงานของระบบภูมิคุ้มกันโดยเซลล์อ่อนแอลง		
Illustration: Iron deficiency , especially the severe chronic form known as the Plummer-Vinson or Patterson-Kelly syndrome is associated with an elevated risk for squamous cell carcinoma of esophagus, oropharynx and posterior part of the mouth. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Plummer-Vinson disease, Patterson-Kelly disease (CP01.txt)		
Cross-reference: Nutritional deficiency (TR029)		

*²⁶ สร้างศัพท์ใหม่โดยการเพิ่มเติมศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานกำหนดไว้แล้ว คือ การขาด- (Deficiency)

TR037	Eng: Vitamin A deficiency (CP01.txt)	Thai:การขาดวิตามินเอ ^{*27}
Grammatical Category: Noun		Subject Field :Nutritional deficiency linked to oral cancer
Definition:การขาดวิตามินเอจะทำให้เยื่อผิวมีการสร้างเคอราทินปริมาณมากเกินไป นอกจากนี้ วิตามินเอหรือกรดเรตินอยอีกจะมีบทบาทสำคัญในการป้องกันการเกิดรอยโรคก่อนมะเร็งและมะเร็งช่องปาก		
Illustration: Vitamin A deficiency produces excessive keratinization of the skin and mucous membranes, and it has been suggested that the vitamin may play a protective or preventive role in oral precancer and cancer. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Nutritional deficiency (TR029)		

TR038	Eng: Oncogene (CP01.txt)	Thai:องโคจีน ^{*28}
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Mutation
Definition:جينก่อมะเร็ง เป็นجينที่ถูกเปลี่ยนแปลงจากجينปกติ โดยการกระตุ้นของไวรัส รังสี หรือสารเคมีก่อมะเร็ง เมื่อองโคจีนส์ถูกกระตุ้นจะมีการสร้างสารทางพันธุกรรมจำนวนมาก โดยเชื่อว่าจะเป็นสารตั้งต้นในการเปลี่ยนแปลงเป็นมะเร็งหลายชนิด โดยเฉพาะมะเร็งช่องปาก		
Illustration: Normal genes are transformed into activated oncogenes in certain malignancies through the actions of viruses, irradiation, or chemical carcinogens. Once oncogenes are activated, they may stimulate the production of an excessive amount of new genetic material through amplification or overexpression of the involved gene. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Mutation (TR030), Tumor suppressor genes (TR039)		

*27 สร้างศัพท์ใหม่โดยการเพิ่มเติมศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานกำหนดไว้แล้ว คือ การขาด- (Deficiency)

*28 สร้างศัพท์ใหม่โดยการทับศัพท์

TR039	Eng:Tumor suppressor genes (CP03.txt)	Thai:ทิวเมอรั ซัพเพรสเซอร์จีน ^{*29}
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Mutation
Definition:จีนที่ทำหน้าที่กวดการเจริญเติบโตของเนื้ออก ถ้าจีนนี้เกิดความผิดปกติ ถูกยับยั้งการทำงานหรือมีการเปลี่ยนแปลง จะส่งผลทางอ้อมทำให้เนื้ออกหรือมะเร็งสามารถเจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็ว		
Illustration: A tumor suppressor gene is a <u>gene</u> that protects a <u>cell</u> from one step on the path to cancer. When this gene is damaged, the cell can progress to cancer, usually after it is subject to other factors. (CP03.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Mutation (TR030), Oncogene (TR038)		

TR040	Eng: N-nitrosobenzylmethylamine (CP01.txt)	Thai: ไนโตรโซเบนซิลเมธิลามีน ^{*30}
Grammatical Category: Noun		Subject Field :Chemical agents which can promote oral cancer
Definition:สารประกอบทางเคมีที่เชื่อว่ามีคุณสมบัติเป็นสารก่อมะเร็ง สารชนิดนี้ผลิตได้โดยเชื้อราแคนดิดา อัลบิแคนส์		
Illustration: Certain strains of <i>Candida albicans</i> have been shown to produce N-nitrosobenzylmethylamine or so-called nitrosamines, chemicals that have been implicated in carcinogenesis. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Nitrosamine (CP01.txt)		
Cross-reference: Chemical agents (TR031)		

^{*29,30} สร้างศัพท์ใหม่โดยการทับศัพท์

TR041	Eng: Polycyclic aromatic compound (CP03)	Thai:สารประกอบโพลีไซคลิก-อโรมาติก ^{*31}
Grammatical Category: Noun	Subject Field :Chemical agents which can promote oral cancer	
Definition:สารประกอบที่เชื่อว่ามีคุณสมบัติเป็นสารก่อมะเร็ง พบได้ตามเขม่าควันของการเผาไหม้เชื้อเพลิงที่มีคาร์บอนเป็นส่วนประกอบหลัก		
Illustration: Polycyclic aromatic compounds or Polycyclic aromatic hydrocarbons (PAHs) are chemical compounds that consist of fused aromatic rings and do not contain heteroatoms or carry substituents. Some of them are known or suspected carcinogens, and are linked to other health problems. They are primarily formed by incomplete combustion of carbon-containing fuels such as wood, coal, diesel, fat, tobacco, or incense. (CP03)		
Note:-		
Linguistic Specification:Abbr. PAH (CP03.txt)		
Cross-reference: Chemical agents (TR031)		

TR042	Eng: Alcohol (CP04.txt)	Thai:แอลกอฮอล์ (TE01)
Grammatical Category: Noun	Subject Field :Chemical agents which can promote oral cancer	
Definition:แอลกอฮอล์อาจไม่ได้ทำหน้าที่เป็นสารเริ่มต้นในการทำให้เกิดมะเร็งช่องปาก อย่างไรก็ตาม เชื่อกันว่า แอลกอฮอล์จะเป็นตัวเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งช่องปาก ร่วมกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยาสูบ		
Illustration: Alcohol consumption has not been definitively proven to be capable of initiating oral cancer, however, appears to be a significant promoter for other causative factors, especially tobacco. (CP04.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Ethanol (CP06.txt), Abbr. Alc (CP06.txt)		
Cross-reference: Chemical agents (TR031)		

^{*31} สร้างศัพท์ใหม่โดยการทับศัพท์และการแปลความ

TR043	Eng: Tobacco (CP01.txt)	Thai:ยาสูบ (TE01)
Grammatical Category: Noun	Subject Field :Chemical agents which can promote oral cancer	
Definition:การใช้ยาสูบในทุกรูปแบบมีความเกี่ยวข้องกับการเกิดมะเร็งช่องปาก โดยสัดส่วนของผู้สูบบุหรี่ 80% ที่เป็นมะเร็งช่องปาก จะสูงเป็นสองเท่าเมื่อเทียบกับประชากรปกติ โดยการใช้ยาสูบอาจอยู่ในรูปแบบ บุหรี่ ซิการ์ ไปป์ หรือการใช้ยาสูบไร่ควัน		
Illustration: Much indirect clinical evidence implicates the habit of tobacco smoking in the development of oral squamous cell carcinoma. The proportion of smokers (80%) among patients with oral carcinoma is two times greater than the general population. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Chemical agents (TR031)		

TR044	Eng: Reverse smoking (CP04.txt)	Thai:การสูบบุหรี่ที่กลับทาง ^{*32}
Grammatical Category: Noun	Subject Field :Types of tobacco use which can cause oral cancer	
Definition: การสูบบุหรี่ที่ผู้สูบจะนำด้านที่จุดไฟใส่กลับเข้าไปในปาก เป็นที่นิยมในประเทศอินเดียและประเทศในทวีปอเมริกาใต้ โดยเฉพาะในเพศหญิง สามารถเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งช่องปากได้สูง		
Illustration: Reverse smoking , the habit of holding the lighted end of the cigarette inside the mouth, as may be the habit in India and some South American countries, is associated with a significantly high risk of oral cancer. (CP04.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Tobacco (TR043)		

*32 สร้างศัพท์ใหม่โดยการแปลความ

TR045	Eng: Smokeless tobacco (CP02.txt)	Thai:ยาสูบไร้ควัน ^{*33}
Grammatical Category: Noun	Subject Field : Types of tobacco use which can cause oral cancer	
<p>Definition: ยาสูบที่อยู่ใน 2 รูปแบบ คือ สนิฟ (snuff) ซึ่งมีลักษณะเป็นเกล็ดละเอียดบรรจุอยู่ในถุง กับยาสูบประเภทที่ใช่เคี้ยว ซึ่งก็คือใบยาสูบหั่นฝอยนั่นเอง โดยการใช้จะใส่เข้าไปในปากวางไว้ระหว่างเหงือกและแก้ม แล้วปล่อยให้ น้ำลายชะสารประกอบภายในใบยาสูบออกมา บริเวณที่ยาสูบสัมผัสกับเนื้อเยื่อช่องปาก ระยะเวลาสั้น จะมีความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งช่องปากในบริเวณนั้น ได้สูงเป็น 4 เท่า</p>		
<p>Illustration: Smokeless tobacco comes in two forms: snuff and chewing tobacco. Snuff is a fine-grain tobacco that often comes in teabag-like pouches that users "pinch" or "dip" between their lower lip and gum. Chewing tobacco comes in shredded, twisted, or "bricked" tobacco leaves that users put between their cheek and gum. (CP02.txt)</p>		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. spit tobacco, chewing tobacco, chew, chaw, dip, plug (CP02.txt)		
Cross-reference: Tobacco (TR043)		

TR046	Eng: Betel quid (CP01.txt)	Thai:หมากสำเร็จ ^{*34}
Grammatical Category: Noun	Subject Field : Types of tobacco use which can cause oral cancer	
<p>Definition: หมากสำเร็จ เป็นส่วนผสมจากวัสดุจากธรรมชาติหลายชนิด ได้แก่ หมาก พลู ปูนขาว หรือใบยาสูบหั่นฝอย โดยหวังผลกระตุ้นความรู้สึกทางจิตใจ พฤติกรรมการเคี้ยวหมากในคนเอเชียเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งช่องปากอีกถึง 8%</p>		
<p>Illustration: Betel quid (paan) is a compound of natural substances (i.e., areca nuts, betel leaf, slaked lime, perhaps tobacco leaf) chewed for their psychostimulating effects. (CP01.txt)</p> <p>Among betel quid users in Asia, the lifetime risk of developing oral cancer is remarkable 8%. (CP01.txt)</p>		

*33 สร้างศัพท์ใหม่โดยการแปลความ

*34 สร้างศัพท์ใหม่โดยการสรุปจากคำจำกัดความ

Note:-
Linguistic Specification: Syn. Paan (CP01.txt)
Cross-reference: Smokeless tobacco (TR045)

TR047	Eng: Ultraviolet (CP01.txt)	Thai:รังสีอัลตราไวโอเล็ต ^{*35}
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Radiation which can induce oral cancer
Definition: รังสีอัลตราไวโอเล็ต หรือ รังสียูวี เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดรอยโรคลิ่วโคเพลเคียบบริเวณเวอรั้มิลเลียนของริมฝีปากล่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่ภูมิคุ้มกันไม่แข็งแรง เช่น ผู้ป่วยที่เปลี่ยนถ่ายอวัยวะ จะมีโอกาสเกิดมะเร็งบริเวณริมฝีปากล่างได้สูง		
Illustration: Ultraviolet radiation is accepted as a causative factor for leukoplakia of the lower lip vermilion. Immunocompromised persons, especially transplant patients. Are especially prone to the development of leukoplakia and squamous cell carcinoma of the lower lip vermilion. (CP01.txt)		
Note:		
Linguistic Specification: Syn. X-Ray (CP01.txt), Abbr. XR (CP04.txt)		
Cross-reference: Radiation (TR032)		

^{*35} สร้างศัพท์ใหม่โดยการทับศัพท์

TR048	Eng:X-irradiation (CP01.txt)	Thai:รังสีเอ็กซ์ ^{*36}
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Radiation which can induce oral cancer
Definition:การได้รับรังสีเอ็กซ์เป็นเวลานานจะทำให้ระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอลง และทำให้เกิดการสร้างสารประกอบในโครโมโซมที่ผิดปกติ ดังนั้น การได้รับรังสีรักษาในบริเวณศีรษะและใบหน้าเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งชนิดใหม่ในช่องปากได้อีก		
Illustration: X-irradiation decreases immune reactivity and produces abnormalities in chromosomal material.(CP01.txt)		
Note:		
Linguistic Specification: Syn. X-Ray (CP01.txt), Abbr. XR (CP04.txt)		
Cross-reference: Radiation (TR032)		

TR049	Eng:Histopathologic features (CP06.txt)	Thai:ลักษณะทางมิถุชพยาธิวิทยา ^{*37}
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Histopathologic features of oral cancer
Definition:ลักษณะของเยื่อเมือที่ตรวจพบในกล้องจุลทรรศน์ ทั้งในแง่ของความผิดปกติระดับเซลล์และการจัดเรียงตัวของชั้นเยื่อเมือ โดยลักษณะของเยื่อเมือที่เป็นดิสเพลเซียหรือเป็นมะเร็งจะมีลักษณะใกล้เคียงกัน		
Illustration: Histopathologic (microscopic) features can be described both in terms of the individual cell change and the alteration of epithelial architecture. (CP06.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Microscopic findings (CP01.txt)		
Cross-reference: Pleomorphism (TR050), Hyperchromatism (TR051), Abnormal mitosis (TR052), Increased nuclear-cytoplasmic ratio (TR053), Basal cell hyperplasia (TR054), Dyskeratosis (TR055), Keratin pearls (TR56)		

*36 สร้างศัพท์ใหม่โดยการทับศัพท์

*37 สร้างศัพท์ใหม่โดยการเพิ่มเติมศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานกำหนดไว้แล้ว คือ มิถุชพยาธิวิทยา (Histopathologic)

TR050	Eng: Pleomorphism (CP06.txt)	Thai:ภาวะหลากหลายรูป (TE01)
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Histopathologic features of oral cancer
Definition: เซลล์เยื่อบุผิวมีการเปลี่ยนแปลงรูปร่างทั้งในส่วนของเซลล์เดี่ยวและส่วนของนิวเคลียส เป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของเซลล์ที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นมะเร็ง		
Illustration: Pleomorphism is a term used in cytology to describe variability in the size and shape of cells and/or their nuclei. It is a feature characteristic of malignant neoplasms. (CP06.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Histopathologic features (TR049), Hyperchromatism (TR051), Abnormal mitosis (TR052), Increased nuclear-cytoplasmic ratio (TR053), Basal cell hyperplasia (TR054), Dyskeratosis (TR055), Keratin pearls (TR56)		

TR051	Eng: Hyperchromatism (CP07.txt)	Thai:การติดสีเข้มเกิน (TE01)
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Histopathologic features of oral cancer
Definition: การสลายตัวของนิวเคลียสโดยถูกแทนที่ด้วยโครมาติน ซึ่งทำให้เซลล์หรือนิวเคลียสติดสีเข้มเข้มขึ้นได้		
Illustration: Hyperchromatism is caused by the degeneration of cell nuclei, which become filled with particles of pigment (chromatin) and increased staining capacity. (CP07.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Histopathologic features (TR049), Pleomorphism (TR050), Abnormal mitosis (TR052), Increased nuclear-cytoplasmic ratio (TR053), Basal cell hyperplasia (TR054), Dyskeratosis (TR055), Keratin pearls (TR56)		

TR052	Eng: Abnormal mitosis (CP10.txt)	Thai: ไมโทซิสที่ผิดปกติ ^{*38}
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Histopathologic features of oral cancer
Definition: ลักษณะการแบ่งโครมาตินของเซลล์ที่มีความผิดปกติ พบได้ในเยื่อบุผิวชั้นที่เหนือเซลล์ฐาน เป็นลักษณะหนึ่งที่บ่งชี้การเปลี่ยนแปลงเป็นดิสเพลเซียของเยื่อบุผิว		
Illustration: Abnormal mitosis is an abnormality of nuclear chromatin division within one cell. It can occur in several forms. (CP10.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Abnormal mitotic figures (CP04.txt)		
Cross-reference: Histopathologic features (TR049), Pleomorphism (TR050), Hyperchromatism (TR051), Increased nuclear-cytoplasmic ratio (TR053), Basal cell hyperplasia (TR054), Dyskeratosis (TR055), Keratin pearls (TR56)		

TR053	Eng: Increased nuclear-cytoplasmic ratio	Thai: การเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนระหว่างนิวเคลียสกับไซโตพลาสซึม ^{*39}
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Histopathologic features of oral cancer
Definition: ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงระดับเซลล์โดยมีการเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนระหว่างนิวเคลียสกับไซโตพลาสซึม พบได้ทั้งในเยื่อบุผิวที่มีลักษณะเป็นดิสเพลเซียและในมะเร็งเซลล์สความัส		
Illustration: Increased nuclear-cytoplasmic ratio is one of the histopathologic alterations of dysplastic epithelial cells that is similar to those of squamous cell carcinoma. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Histopathologic features (TR049), Pleomorphism (TR050), Hyperchromatism (TR051), Abnormal mitosis (TR052), Basal cell hyperplasia (TR054), Dyskeratosis (TR055), Keratin pearls (TR56)		

*38 สร้างศัพท์ใหม่โดยการแปลความและการทับศัพท์

*39 สร้างศัพท์ใหม่โดยการแปลความ

TR054	Eng: Basal cell hyperplasia (CP01.txt)	Thai:การเจริญเกินของเซลล์ฐาน ^{*40}
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Histopathologic features of oral cancer
Definition:การแบ่งเซลล์เพิ่มจำนวนของเซลล์ฐาน ซึ่งชั้นเซลล์ฐานนี้เป็นชั้นของเยื่อผิวที่เป็นต้นกำเนิดของเซลล์เยื่อผิวในชั้นอื่นๆ การแบ่งเซลล์เพิ่มจำนวนของเซลล์ฐานเป็นหนึ่งในเกณฑ์การแบ่งลักษณะคิสเพลเซีย		
Illustration: Basal cell hyperplasia is an <u>increase</u> in the <u>number</u> of epithelial <u>cells</u> in the <u>basal cells</u> . The basal cell layer is the epithelial progenitor layer which will increase the number of its cells when epithelial stratification begins. (CP01.txt)		
Note:		
Linguistic Specification: Syn. Basilar hyperplasia (CP01.txt)		
Cross-reference: Histopathologic features (TR049), Pleomorphism (TR050), Hyperchromatism (TR051), Abnormal mitosis (TR052), Increased nuclear- cytoplasmic ratio (TR053), Dyskeratosis (TR055), Keratin pearls (TR56)		

TR055	Eng: Dyskeratosis (CP03.txt)	Thai:การเกิดเคอราทินผิดปกติตำแหน่ง ^{*41}
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Histopathologic features of oral cancer
Definition:การเปลี่ยนแปลงแบบผันกลับไม่ได้ของการเจริญเติบโตของเยื่อผิว จะพบว่าการเพิ่มขึ้นของการสร้างเคอราทินในเซลล์เยื่อผิวเดี่ยวและเคอราทิน เฟอร์ล จัดเรียงตัวอยู่ในชั้นต่างๆ ของเยื่อผิวอย่างผิดปกติตำแหน่ง		
Illustration: Dyskeratosis is an irreversible alteration in the maturation of stratified squamous epithelium. Refers to an increase of individual cell keratinization and epithelial pearls within the spinous layer (CP03.txt) Dyskeratosis is a premature keratinization in cells that are not in the keratinizing surface layer of the epithelium. (CP07.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		

^{*40} สร้างศัพท์ใหม่โดยการประสมคำที่บัญญัติไว้แล้ว 2 คำคือ การเจริญเกิน (Hyperplasia)และเซลล์ฐาน (Basal cell)

^{*41} สร้างศัพท์ใหม่โดยการสรุปความจากคำจำกัดความ

Cross-reference:- Histopathologic features (TR049), Pleomorphism (TR050), Hyperchromatism (TR051), Abnormal mitosis (TR052), Increased nuclear- cytoplasmic ratio (TR053), Basal cell hyperplasia (TR054), Keratin pearls (TR56)

TR056	Eng: Keratin pearls (CP01.txt)	Thai:เคอราทิน เปีร์ล ^{*42}
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Histopathologic features of oral cancer
Definition: ก้อนเคอราทินลักษณะกลมที่สร้างขึ้นจากการสะสมเคอราทินเป็นชั้นๆ คล้ายหัวหอม มักพบในบริเวณเยื่อผิวของรอยโรค		
Illustration: The normal product of squamous epithelium is keratin, and keratin pearls (a round focus of concentrically layered keratinized cells) may be produced within lesional epithelium. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Histopathologic features (TR049), Pleomorphism (TR050), Hyperchromatism (TR051), Abnormal mitosis (TR052), Increased nuclear- cytoplasmic ratio (TR053), Basal cell hyperplasia (TR054)		

^{*42} สร้างศัพท์ใหม่โดยการทับศัพท์

TR057	Eng: Pathology grading system (CP04.txt)	Thai:ระบบการจัดระดับทางพยาธิวิทยา ^{*43}
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Pathology grading system of oral cancer
Definition:การจัดระดับความรุนแรงของความเปลี่ยนแปลงของลักษณะรอยโรคทั้งที่เป็นเนื้องอกและมะเร็ง โดยพิจารณาจากความผิดปกติของเซลล์โดยการใช้กล้องจุลทรรศน์ เพื่อทำนายอัตราการโต การลุกลาม และการแพร่กระจาย		
Illustration: Pathology grading systems are used to classify neoplasms in terms of how abnormal the cells appear microscopically and what may be the outcome in terms of rate of growth, invasiveness, and dissemination. (CP04.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Dysplasia (TR058), Mild dysplasia (TR059), Moderate dysplasia (TR060), Severe dysplasia (TR061), Carcinoma in situ (TR062)		

TR058	Eng: Dysplasia (CP01.txt)	Thai:ดิสเพลเซีย ⁺⁴⁴
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Pathology grading system of oral cancer
Definition:รูปแบบของรอยโรคก่อนมะเร็งที่เกิดขึ้นในช่วงแรก ซึ่งจะตรวจพบได้จากการตัดชิ้นเนื้อไปตรวจทางจุลพยาธิวิทยาโดยพยาธิแพทย์ ถือเป็นความผิดปกติในขั้นตอนการเจริญเติบโตของเซลล์ภายในเนื้อเยื่อ พบการเพิ่มจำนวนของเซลล์ที่ยังเจริญไม่เต็มที่ ในขณะที่เซลล์ที่เจริญเต็มที่กลับมีจำนวนลดลง		
Illustration: Dysplasia is a term used in pathology to refer to an abnormality in maturation of cells within a tissue. This generally consists of an expansion of immature cells, with a corresponding decrease in the number and location of mature cells. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Dysplastic change (CP03.txt)		
Cross-reference: Pathology grading system (TR058), Mild dysplasia (TR059), Moderate dysplasia (TR060), Severe dysplasia (TR061), Carcinoma in situ (TR062)		

*43 สร้างศัพท์ใหม่โดยการแปลความ

+44 แก้ไขศัพท์ที่บัญญัติไว้เดิม คือ การเจริญผิดปกติ โดยการทับศัพท์ เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ และเข้ากับบริบทของการศึกษานี้มากขึ้น

TR059	Eng: Mild dysplasia (CP01.txt)	Thai: คิสิเพลเซียระดับเริ่มต้น ^{*45}
Grammatical Category: Noun	Subject Field : Pathology grading system of oral cancer	
Definition: การเปลี่ยนแปลงของเยื่อบุผิวจากชั้นเซลล์ฐานขึ้นไปไม่เกิน 2-3 ชั้น		
Illustration: Mild dysplasia refers to alterations limited principally to the basal and parabasal layers. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Pathology grading system (TR058), Dysplasia (TR058), Moderate dysplasia (TR060), Severe dysplasia (TR061), Carcinoma in situ (TR062)		

TR060	Eng: Moderate dysplasia (CP01.txt)	Thai: คิสิเพลเซียระดับปานกลาง ^{*46}
Grammatical Category: Noun	Subject Field : Pathology grading system of oral cancer	
Definition: การเปลี่ยนแปลงของเยื่อบุผิวจากชั้นเซลล์ฐานขึ้นไปไม่เกินจุดกึ่งกลางของชั้นเยื่อบุผิว		
Illustration: Moderate dysplasia demonstrates involvement from the basal layer to the midportion of the spinous layer. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Pathology grading system (TR058), Dysplasia (TR058), Mild dysplasia (TR059), Severe dysplasia (TR061), Carcinoma in situ (TR062)		

^{*45,46} สร้างศัพท์ใหม่โดยการแปลความและเพิ่มเติมศัพท์ที่เลือกทับศัพท์แล้ว เพื่อป้องกันการถกเถียงทางภาษา

TR061	Eng: Severe dysplasia (CP01.txt)	Thai: ดิสเพลเซียระดับรุนแรง ^{*47}
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Pathology grading system of oral cancer
Definition: การเปลี่ยนแปลงของเยื่อเมือกจากชั้นเซลล์ฐานขึ้นไปเหนือจุดกึ่งกลางของชั้นเยื่อเมือก		
Illustration: Severe dysplasia demonstrates alterations from the basal layer to a level above the midpoint of the epithelium. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Pathology grading system (TR058), Dysplasia (TR058), Mild dysplasia (TR059), Moderate dysplasia (TR060), Carcinoma in situ (TR062)		

TR062	Eng: Carcinoma in situ (CP04.txt)	Thai: คาร์ซิโนมา อิน ซิทู ⁺⁴⁸
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Pathology grading system of oral cancer
Definition: มะเร็งช่องปากระยะเริ่มต้นที่ยังไม่มีการแทรกตัวของเซลล์มะเร็งลงสู่เนื้อเยื่อยึดต่อชั้นมีอยู่ลึกลงไป แต่จะพบความผิดปกติในชั้นเยื่อเมือกทั้งชั้น ตั้งแต่ชั้นเซลล์ฐาน จนถึงชั้นผิวหนังนอกสุด		
Illustration: Carcinoma in situ (CIS) is an early form of <u>carcinoma</u> defined by the absence of invasion of surrounding tissues. In other words, the <u>neoplastic cells</u> proliferate in their normal habitat, hence the name 'in situ' (Latin for 'in its place'). (CP04.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Abbr. CIS (CP04.txt)		
Cross-reference: Pathology grading system (TR058), Dysplasia (TR058), Mild dysplasia (TR059), Moderate dysplasia (TR060), Severe dysplasia (TR061)		

^{*47} สร้างศัพท์ใหม่โดยการแปลความและเพิ่มเติมศัพท์ที่เลือกทับศัพท์แล้ว เพื่อป้องกันการล้าหลังทางภาษา

⁺⁴⁸ แกะไขศัพท์ที่บัญญัติไว้เดิม คือ ยังไม่กระจาย (in situ) โดยการทับศัพท์ เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ และเข้ากับบริบทของการศึกษานี้มากขึ้น

TR063	Eng: Well-differentiated (CP01.txt)	Thai:เปลี่ยนแปลงดี ^{*49}
Grammatical Category: Adjective		Subject Field : Pathology grading system of oral cancer
Definition: ลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาของมะเร็งมีความใกล้เคียงกับเนื้อเยื่อต้นกำเนิด เช่น เยื่อบุผิว มะเร็งชนิดนี้จะมีอัตราการเจริญเติบโตที่ช้ากว่า และใช้เวลานานกว่าจะเริ่มมีการแพร่กระจาย		
Illustration: The histopathologic grade of a tumor is related somewhat to its biologic behavior. A tumor that is mature enough to closely resemble its tissue of origin seems to grow at a slightly slower pace and to metastasize later in its course. Such a tumor is called well-differentiated , low-grade or grade I. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Low-grade, Grade I (CP01.txt)		
Cross-reference: Moderately-differentiated (TR064), Poorly-differentiated (TR065)		

TR064	Eng: Moderately-differentiated (CP01.txt)	Thai:เปลี่ยนแปลงปานกลาง ^{*50}
Grammatical Category: Adjective		Subject Field : Pathology grading system of oral cancer
Definition: ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางจุลพยาธิวิทยาในระดับปานกลาง คือจัดอยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางจุลพยาธิวิทยาแบบดีกับแบบเลว ซึ่งจะมีโอกาสเปลี่ยนแปลงทางจุลพยาธิวิทยาแบบเลวได้ในระยะเวลาหนึ่ง		
Illustration: Moderately-differentiated type is the histopathologic grade of a tumor which shares some features of those of well-differentiated and poorly-differentiated. This grade can only turn into poorly-differentiated type in a period of time. (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Well-differentiated (TR063) , Poorly-differentiated (TR065)		

^{*49,50} สร้างศัพท์ใหม่โดยการแปลความ

TR065	Eng: Poorly-differentiated (CP01.txt)	Thai:เปลี่ยนแปลงเลว ^{*51}
Grammatical Category: Adjective		Subject Field : Pathology grading system of oral cancer
Definition: ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางจุลพยาธิวิทยาแบบเลว ซึ่งจะพบว่าเซลล์และนิวเคลียสของเนื้อเยื่อมีรูปร่างผิดปกติและติดสีเข้มขึ้น รวมทั้งมีการสร้างเคอราตินปริมาณน้อย หรือไม่สร้างเลย จนยากที่จะจำแนกชนิดของเนื้อเยื่อต้นกำเนิดได้ มีโอกาสที่จะโตเร็ว และแพร่กระจายไปยังอวัยวะสำคัญได้รวดเร็วกว่า		
Illustration: In other words, a tumor with much cellular and nuclear pleomorphism and with little or no keratin production may be so immature that it becomes difficult to identify the tissue of origin. Such a tumor often enlarges rapidly, metastasizes early in its course, and is termed high-grade, grade III/IV or poorly- differentiated . (CP01.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Well-differentiated (TR063), Moderately-differentiated TR064		

TR066	Eng: Clinical features (CP05.txt)	Thai:ลักษณะทางคลินิก ^{*52}
Grammatical Category: Adjective		Subject Field : Clinical features of oral cancer
Definition: ลักษณะทางคลินิกของเนื้องอกหรือมะเร็งช่องปาก เป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อการวินิจฉัยโรคที่ถูกต้อง โดยอาจมีได้หลายลักษณะในรอยโรคเดียวกัน เช่น ลักษณะเป็นก้อนนูน ก้อนหว่าฝ้าขาว ฝ้าขาวปนแดง หรือเป็นปื้นแดง		
Illustration: Clinical features are important clues for making the correct diagnosis of oral lesions. (CP05.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Exophytic (TR067), Endophytic (TR068), Leukoplakia (TR069), Erythroplakia (TR070), Erythroleukoplakia (TR071)		

*51,52 สร้างศัพท์ใหม่โดยการแปลความ

TR067	Eng: Exophytic (CP05.txt)	Thai: ก้อนนูน ^{*53}
Grammatical Category: Adjective		Subject Field : Clinical features of oral cancer
Definition: ลักษณะการเจริญจากตัวเนื้องอกหรือมะเร็งออกไปภายนอก เป็นก้อนนูน โดยก้อนนูนที่เกิดขึ้นมีได้หลายลักษณะ อาจมีรูปร่างคล้ายดอกเห็ด (fungating) ผิวเป็นปุ่มคล้ายนิ้วมือ (papillary) หรือมีลักษณะคล้ายขน (verruciform)		
Illustration: In pathology, exophytic growth is growth of a tumor outward. In another interpretation, it means proliferating on the exterior or surface epithelium of an organ or other structure in which the growth originated. (CP05.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Mass-forming, Fungating. Papillary, Verruciform (CP07.txt)		
Cross-reference: Clinical features (TR066), Endophytic (TR068), Leukoplakia (TR069), Erythroplakia (TR070), Erythroleukoplakia (TR071)		

TR068	Eng: Endophytic (CP05.txt)	Thai: ก้อนหว้า ^{*54}
Grammatical Category: Adjective		Subject Field : Clinical features of oral cancer
Definition: ลักษณะการเจริญของเนื้องอกหรือมะเร็งเข้าไปในเนื้อเยื่อชั้นลึกลงไป ทำให้รอยโรคมีลักษณะเป็นแผล ขอบแผลยกนูน รอยโรคลักษณะนี้จะมี ความรุนแรงและลุกลามได้เร็วกว่ารอยโรคที่มีลักษณะเป็นก้อนนูน		
Illustration: In pathology, endophytic growth of a tumor means 'growing inward' or proliferating on the interior of an organ or structure. (CP05.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification:-		
Cross-reference: Clinical features (TR066), Leukoplakia (TR069), Exophytic (TR067), Erythroplakia (TR070), Erythroleukoplakia (TR071)		

*53,54 สร้างศัพท์ใหม่โดยการสรุปความจากคำจำกัดความ

TR069	Eng: Leukoplakia (CP01.txt)	Thai: ลิ่ว โคลเพลเคีย (TE02)
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Clinical features of oral cancer
Definition: ฝ้าหรือปื้นสีขาวที่ไม่สามารถจัดจำแนกให้เป็นโรคอื่นใดได้ ทั้งจากลักษณะทางคลินิกและลักษณะจุลพยาธิวิทยา (นิยามโดย องค์การอนามัยโลก) มักเกิดกับผู้ป่วยที่มีอายุมากกว่า 40 ปี โดยเฉพาะผู้ป่วยเพศชายที่มีอายุมากกว่า 70 ปี จะพบรอยโรคชนิดนี้ได้กว่าร้อยละ 8		
Illustration: Oral leukoplakia is defined by the World Health Organization (WHO) as “a white patch or plaque that cannot be characterized clinically or pathologically as any other disease.” (CP03.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Idiopathic leukoplakia, Leukokeratosis (CP01.txt)		
Cross-reference: Clinical features (TR066), Exophytic (TR067), Endophytic (TR068), Erythroplakia (TR070), Erythroleukoplakia (TR071)		

TR070	Eng: Erythroplakia (CP04.txt)	Thai: อีริโทรเพลเคีย (TE02)
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Clinical features of oral cancer
Definition: รอยโรคลักษณะเป็นปื้นสีแดงที่เกิดขึ้นที่เนื้อเยื่อบริเวณต่างๆ ของช่องปาก ซึ่งไม่สามารถระบุว่าเป็นพยาธิสภาพชนิดอื่นได้ ลักษณะที่พบทางคลินิกนี้ เมื่อตรวจดูด้วยกล้องจุลทรรศน์จะไม่พบลักษณะเฉพาะใดๆ แต่โดยมากมักพบว่าเยื่อเมือกช่องปากมีการเปลี่ยนแปลงเป็นดิสเพลเซีย หรือมะเร็งเยื่อเมือกแล้ว		
Illustration: Erythroplakia is a clinical term that refers to a red patch on oral mucous membranes. It does not indicate a particular microscopic diagnosis, although after a biopsy most are found to be severe dysplasia or carcinoma. (CP04.txt)		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Erythroplasia (CP03.txt)		
Cross-reference: Clinical features (TR066), Exophytic (TR067), Endophytic (TR068), Leukoplakia (TR069), Erythroleukoplakia (TR071)		

TR071	Eng: Erythroleukoplakia (CP06.txt)	Thai:อีรีโทรลิว โคลเพลเคีย ^{*55}
Grammatical Category: Noun		Subject Field : Clinical features of oral cancer
<p>Definition: รอยโรคลักษณะเป็นปื้นสีแดงสลับขาว เกิดขึ้นที่เนื้อเยื่อบริเวณต่างๆ ของช่องปาก โดยมักจะเกิดร่วมกับการสูบบุหรี่หรือดื่มสุรา เมื่อทำการตัดชิ้นเนื้อส่งตรวจทางจุลพยาธิวิทยา พบว่ามักจะมีการเปลี่ยนแปลงของเยื่อผิวเป็นดิสเพลเซียชนิดรุนแรงแล้ว หรือมีการเปลี่ยนแปลงเป็นมะเร็งช่องปากได้ภายหลัง</p>		
<p>Illustration: Erythroleukoplakia is an abnormal patch of red and white tissue that forms on mucous membranes in the mouth and may become cancerous. Tobacco (smoking or chewing) and alcohol may increase the risk of erythroleukoplakia. (CP06.txt)</p>		
Note:-		
Linguistic Specification: Syn. Speckled leukoplakia (CP01.txt)		
Cross-reference: Clinical features (TR066), Exophytic (TR067), Endophytic (TR068), Leukoplakia (TR069), Erythroplakia (TR070),		

^{*55} สร้างศัพท์ใหม่ด้วยการทับศัพท์โดยอาศัยศัพท์ที่บัญญัติไว้เดิมเป็นหลัก